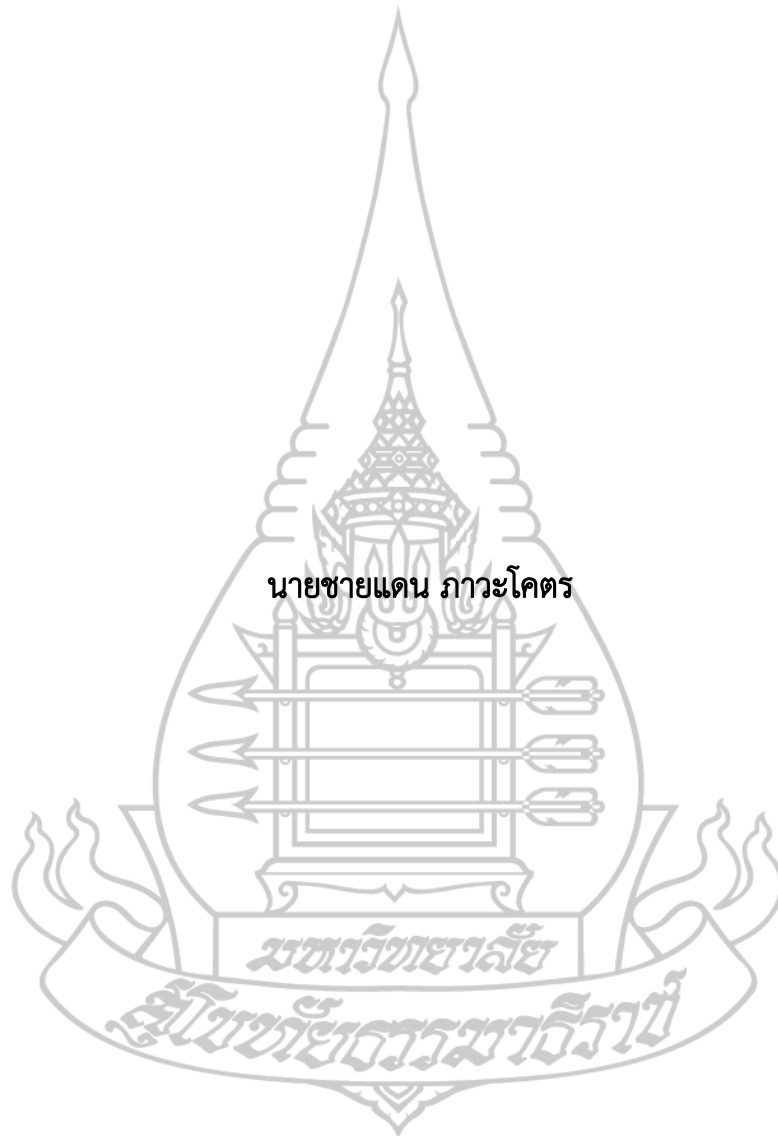

แนวทางการส่งเสริมการปลูกไผ่เลี้ยง ในอำเภอภูกระดึงจังหวัดเลย

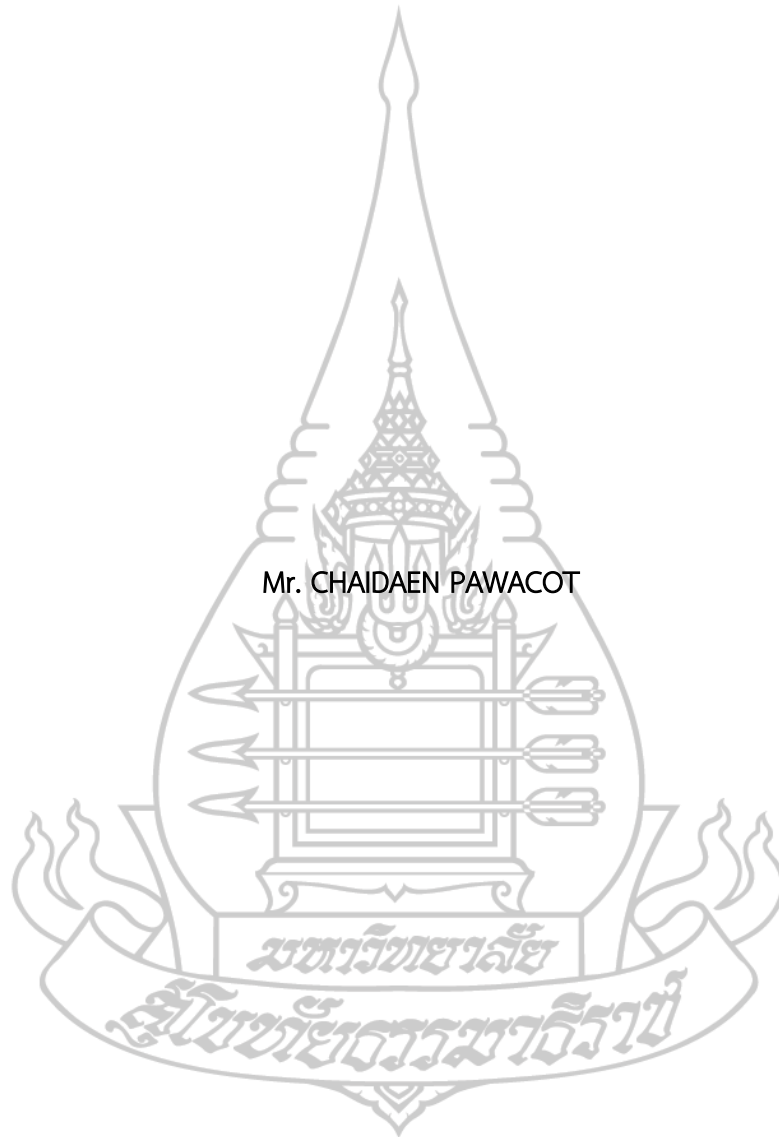
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก

ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Extension of Growing Bambusa Multiplex in Phu kradung
District,Loei Province

Mr. CHAIDAEN PAWACOT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการส่งเสริมการปลูกไผ่เลี้ยง ในอำเภอภูกระดึงจังหวัดเลย
ชื่อและนามสกุล	นายชายแดน ภาวะโคตร
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	2. รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2564

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล คงเสน)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึงจังหวัดเลย

ผู้วิจัย นายชายแดน ภาวะโคตร รหัสนักศึกษา 2619001205

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา

ชลีบทอง ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย 2) การใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย 3) ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง 4) ความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึง จำนวน 214 ราย จากเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึงจำนวน 460 ราย โดยใช้สูตรของทอโรยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 0.05 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจังหวัดเลย

ผลการศึกษา พบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่ 56.54.8 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 37.57 ปี ร้อยละ 53.98 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.4 คน แรงงานในครัวเรือนมากที่สุดคือ 2 คน เฉลี่ย 2.87 คน รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร เฉลี่ย 135,010.75 บาท เป็นรายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 101,771.03 บาท นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 50,448.94 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 96.73 เฉลี่ยพื้นที่ 16.06 ไร่ นอกจากปลูกไม้แล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวร้อยละ 91.59 การเป็นสมาชิกของเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นลูกค้า ทัศนคติเป็นร้อยละ 49.ปี (2) เทคโนโลยีที่ใช้ในการปลูกไม้ ส่วนใหญ่ปลูกไม้ระยะห่าง 4x4 เมตร การให้น้ำส่วนใหญ่ให้น้ำด้วยระบบปล่อยน้ำ ราง ร้อยละ 62.62 ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากบ่อน้ำคิดเป็นร้อยละ 46.73 ความถี่ในการให้น้ำส่วนใหญ่มากกว่า 5 วันต่อครั้ง ร้อยละ 42. การปรับปรุงบำรุงดินส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมี ร้อยละ 77.10 มีการใช้สารเคมีที่ป้องกันโรคแมลงร้อยละ 97.2 ผลผลิตส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 83.18 ด้านการตลาดการจำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับพ่อค้าในหมู่บ้าน ร้อยละ 98.13 รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตทั้งหมดไม่สดและหน่อไม้แปรรูปร้อยละ เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกไม้ เฉลี่ย ไร่ละ 29309.25 บาท ต้นทุนการผลิตไม้ ไร่ละ 4,164.64 บาท (3)ปัญหาด้านการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ปัญหาเรื่องเงินทุนและแหล่งน้ำ ปัญหาเรื่องราคาและจำหน่ายผลผลิต (4)แนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ในอำเภอภูกระดึง พบว่าเกษตรกรต้องการได้รับการสนับสนุนด้านความรู้ในการผลิตหน่อไม้ให้ได้ปริมาณและคุณภาพ การสนับสนุนเงินทุนเพื่อให้เกษตรกรสามารถจัดการระบบน้ำได้ดียิ่งขึ้น การส่งเสริมการตลาด เพิ่มช่องทางตลาด ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย

คำสำคัญ การส่งเสริม การปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

Thesis title: Extension of Growing Bambusa Multiplex in Phu kradung District,Loei Province

Researcher: Mr. CHAIDAEN PAWACOT; ID: 2619001205;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Chalernsak Toomhirun, Associate Professor;(2) Dr. jinda khlibtong, Associate Professor ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic social and economic conditions of bambusa multiplex production farmers in Phu Kradung district, Loei province 2) the adoption of technology in bambusa multiplex production of bambusa multiplex production farmers in Phu Kradung district, Loei province 3) problems and suggestions about the adoption of technology in bambusa multiplex production of bambusa multiplex production farmers in Phu Kradung district 4) needs in the form and method of extension in the adoption of technology in bambusa multiplex production of farmers in Phu Kradung district, Loei province.

This research is survey research. The population in this study consisted of 460 bambusa multiplex farmers in Phu Kradung district. The sample group of 214 farmers was selected using Taro Yamane's formula with an error of 0.05 and simple random sampling. Tool used in this study was interview form. Data were analyzed by using statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, ranking, and content analysis.

The results of the study found out that 1) majority of the farmers were female with the average age of 35.57 years old. 53.98% of them completed primary school education. Their average member in the household was 4.4 people, the highest labor in the household was 2 people with the average number of 2.87 people, and the average income of the farmer household was 135,010.75 Baht with the average income from the agricultural sector of 101,771.03 Baht and outside of the agricultural sector of 50,448.94 Baht. Most of the farmer owned their own land at 96.73% with the average area of 16.06 Rai. Apart from growing bambusa multiplex, 91.59% of farmers grew rice, and 49.07% were members and clients of BAAC. 2) For bamboo planting technology, most farmers used 4x4 meter spacing, 62.62% used flood irrigation system, 46.73% used water from ponds, and the frequency of watering was mostly more than 5 days/time (42%). For soil improvement, 77.10% used chemical fertilizers, and 97.2% used chemical pesticides for pest control. 83.18% of products have not received certification, 98.13% sold their production to the sellers within the village, and the forms of bamboo shoot product distribution were both fresh and processed bamboo shoots. Farmers earned the average income from bambusa multiplex production of 29,309.25 Baht/Rai and the cost of production per Rai was 4,164.64 Baht. (3) Problem regarding the production was at the moderate level. Second to that was the problems about funding and water resource, pricing and distribution of products. (4) The extension guidelines for farmers in Phu Kradung district revealed that farmers wanted to receive support on knowledge for quality and quantity production of bamboo shoots, financial support for better water management systems, marketing promotion, increase in marketing channels, promotion of group formation, and network creation to strengthen bamboo shoot production farmer group.

Keywords : Extension, Bambusa multiplex production, Phu kradung District, Loei Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาจาก อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล คงเสนประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณรานีย์ ท้าโพธิ์ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย คุณวิชัย กิ่งมณี เกษตรอำเภอกุกระดิง จังหวัดเลย คุณเฉลียว ไสยันต์ ประธานกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่เลี้ยงอำเภอกุกระดิง จังหวัดเลย ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ที่อนุเคราะห์ตรวจค่าความตรงของเนื้อหาในเครื่องมือ ตลอดจนเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยง อำเภอกุกระดิง จังหวัดเลย พร้อมกันนี้ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา เพื่อนร่วมงานที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมา เกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยงอำเภอกุกระดิง จังหวัดเลย ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ผู้ที่สนใจ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการปลูกไผ่เลี้ยงให้มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ครอบครัว ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นายชายแดน ภาวะโคตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
สภาพทั่วไปของอำเภอภูกระดึง	7
แนวคิดเทคโนโลยีการปลูกไม้	13
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร	18
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	25
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
การวิเคราะห์ข้อมูล	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร.....	29
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง.....	35
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง..	49
ตอนที่ 4 สิ่งที่เกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยต้องการรับการพัฒนาและส่งเสริม.....	52
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	54
สรุปการวิจัย	54
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	75
ก ตาราง Reliability.....	77
ข แบบสัมภาษณ์เกษตรกร.....	80
ประวัติผู้วิจัย	89

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย.....	29
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลด้านรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง	31
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลการถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง.....	33
ตารางที่ 4.4 การเป็นสมาชิกองค์กร ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง.....	34
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลการปลูกพืชของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง นอกจากปลูกไม้แล้ว เกษตรกรยังปลูกพืชชนิดอื่นด้วย.....	35
ตารางที่ 4.6 ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย.....	36
ตารางที่ 4.7 ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรมีลักษณะ.....	37
ตารางที่ 4.8 ข้อมูลการให้น้ำและการจัดการน้ำสำหรับการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย.....	38
ตารางที่ 4.9 ข้อมูลด้านการปรับปรุงบำรุงดินของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย.....	39
ตารางที่ 4.10 ข้อมูลด้านการใช้สารเคมีในการผลิตไม้เลื้อย ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภู กระดึง จังหวัดเลย.....	40
ตารางที่ 4.11 ข้อมูลด้านการได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง.....	40
ตารางที่ 4.12 ข้อมูลด้านการจำหน่ายผลผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย.....	41
ตารางที่ 4.13 ข้อมูลผลผลิตไม้เลื้อยเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย.....	42
ตารางที่ 4.14 ข้อมูลด้านรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอ ภูกระดึง.....	43
ตารางที่ 4.15 ข้อมูลด้านรายจ่ายในการผลิตไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง มีรายจ่ายจากกาปลูกไม้เลื้อย.....	44
ตารางที่ 4.16 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย.....	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.17 สภาพปัญหาของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย.....	50
ตารางที่ 4.18 ความต้องการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย.....	52
ตารางที่ 4.19 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึง.....	53

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แผนที่จังหวัดเลย	2
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมากกว่า 150 ล้านไร่ ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่สำหรับการผลิตพืชมากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด จำนวนเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรมีมากกว่า 7 ล้านครัวเรือน กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ (ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) ซึ่งปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องประสบในการผลิตพืชให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ และความต้องการของตลาด คือ ปัญหาเกี่ยวกับดินเสื่อมโทรม ปัญหาการใช้สารเคมี ราคาผลผลิตตกต่ำ ทุนการผลิตสูง และภัยพิบัติธรรมชาติ ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ผลผลิตการเกษตรเกิดความเสียหาย ผลผลิตลดลง หรือผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้ผลิต

การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย ประกอบด้วยองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลัก ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ให้มีขีดความสามารถในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด รวมถึงการให้บริการทางการเกษตรตามสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

จังหวัดเลย มีเนื้อที่ประมาณ 7,140,382 ไร่ มีสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรมีมูลค่าประมาณ 18,182.6 ล้านบาท (รายงานวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดเลย สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเลย, 2562) เป็นพื้นที่สำหรับการผลิตพืช มากกว่า 2.5 ล้านไร่พืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ข้าวนาปี จำนวน 437,657.75ไร่ ไร่ อ้อยโรงงาน 244,572.75 ไร่ มันสำปะหลัง 306,960 ไร่ ยางพารา 680,851.75 ไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 333,201.50ไร่ (ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) มีการทำกิจกรรมทางการเกษตรอย่างกว้างขวางและมีการปลูกพืชเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น ข้าวนาปี อ้อยโรงงาน มันสำปะหลังโรงงาน ยางพารา ไม้ผล ไม้ยืนต้นหลายชนิด รวมทั้ง ไม้ดอกไม้ประดับ ฯลฯ

อำเภอภูกระดึงที่มีพื้นที่ปลูก มีพืชเศรษฐกิจหลายชนิด ได้แก่ ข้าวนาปี 19,042.00 ไร่ อ้อยโรงงาน 15,837.75 ไร่ พาราไร 4,924.25 ไร่ มันสำปะหลัง 4,501.25 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 1,008.50 ไร่ (ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) การปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยว เกษตรกรมักประสบปัญหาโรคพืช รุคและแมลงรบกวน และการใช้สารเคมีในการผลิตพืชไร่ ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เสี่ยงต่อการขาดทุน และมีรายได้จากการจำหน่ายพืชเศรษฐกิจต่อไร่น้อย จาก รายงานข้อมูลการผลิตอ้อยโรงงาน ปี 2561/62 จังหวัดเลยมีผลผลิตเฉลี่ย 11.18 ตันต่อไร่ ราคา จำหน่ายตันละ 700 บาท เฉลี่ยรายได้ 7,826 บาทต่อไร่ (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล, 2562) เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว ทำให้เกษตรกรมีรายได้ค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตามเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง หลายรายมีรายได้จากการจำหน่ายหน่อไม้ ซึ่งบางส่วนเป็นหน่อไม้ที่เกษตรกรได้จากธรรมชาติแต่นับวันจะหาได้น้อยลง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ทำให้มีข้อจำกัดในการเข้าไป เก็บหน่อไม้รวมทั้งมีช้างป่าทำให้การหาหน่อไม้ในธรรมชาติลดลง เกษตรกรในอำเภอภูกระดึงจึงหันมา ปลูกไผ่ไว้เองเพื่อการบริโภคและจำหน่าย ซึ่งเกษตรกรที่ปลูกไผ่ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้มี จำนวน 240 ราย (ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) มีผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 1,726.64 กิโลกรัม และมีรายได้ต่อไร่ เฉลี่ย 29,039.25 บาทต่อไร่ อย่างไรก็ตามเกษตรกรที่ปลูกไผ่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการปลูกและการจัดการไผ่เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น ตรงตามความต้องการของตลาด ผลผลิตสามารถออกจำหน่ายได้ทั้งปี เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการแปรรูปและการตลาด ขาดการ รวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกร

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการปลูกไผ่เลี้ยงเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมนำมาส่งเสริมการ ปลูกไผ่เลี้ยงของเกษตรกร ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลยจะเกษตรกรมีความรู้และแนวทางในการปลูก ไผ่เลี้ยงที่เหมาะสม ทำให้เกษตรกรได้รับผลผลิตมากขึ้น และมีรายได้มากขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการปลูกไผ่เลี้ยงในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มี วัตถุประสงค์งานวิจัยดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยง ใน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

2.2 เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีการปลูกไผ่เลี้ยงของเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยง ในอำเภอ ภูกระดึง จังหวัดเลย

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาประชากรทั้งหมดโดยมีเกษตรกร รวมทั้งหมด 460 ราย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 214 ราย

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย

4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยง สภาพทั่วไปของเกษตรกร ข้อมูลด้านการผลิตไผ่เลี้ยง และปัญหาในการผลิตไผ่เลี้ยงของเกษตรกร

4.2.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร ต่อแนวทางการส่งเสริมของเกษตรกร

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่การปลูกไผ่เลี้ยงของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึงจังหวัดเลย จำนวน 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลศรีฐาน ตำบลภูกระดึง ตำบลผานกเค้า และตำบลห้วยส้ม

4.4 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 เดือนพฤศจิกายน 2563

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ไผ่เลี้ยง หมายถึง ไผ่ขนาดกลาง ลำต้นสีเขียวเข้ม ไม่มีหนาม เนื้อลำหนาเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3-7 เซนติเมตร สูงประมาณ 8-12 เซนติเมตร ลำต้นตรง นิยมนำลำต้นมาทำบันได หรือเฟอร์นิเจอร์ หน่อนำมาปรุงเป็นอาหารรับประทาน

5.2 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยง ในพื้นที่ 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลศรีฐาน ตำบลภูกระดึง ตำบลผานกเค้า และตำบลห้วยส้ม อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

5.3 ความต้องการ หมายถึง ความต้องการการพัฒนา ในประเด็นความรู้ ช่องทาง และวิธีการ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ผู้วิจัยคาดหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ดังนี้

- 6.1 ผู้วิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลปรับใช้ในการวางแผนในการทำงานและเป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
- 6.2 ทำให้การส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือกสอดคล้องและตรงกับความต้องการของเกษตรกร
- 6.3 หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานและปรับใช้ในวางแผนงานส่งเสริมการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร
- 6.4 สามารถนำผลวิจัยใช้เป็นฐานข้อมูล นำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดในการพัฒนาอาชีพทางการเกษตร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝ้าย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาช่วยวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และการอภิปรายผล โดยแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

- 1.บริบทของอำเภอภูกระดึง
- 2.แนวคิดเทคโนโลยีการปลูกฝ้าย
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
4. แนวคิดผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทของอำเภอภูกระดึง

ตามตำนานกล่าวว่า มีพรานผู้หนึ่งตามล่ากระต๊องขึ้นไปถึงบนยอดเขาลูกหนึ่งในเขตตำบลศรีฐาน ได้พบพื้นที่บนยอดเขารอบเรียบและกว้างใหญ่มากเป็นทุ่งหญ้าสลับกับป่าสน มีต้นไม้ขึ้นเรียงรายเป็นระเบียบ และยังมีสัตว์ป่านานาชนิด เช่น ช้างป่า ผึ้งกระต๊อง กวาง ซึ่งหากินอยู่เป็นฝูง ๆ ไม่ตระหนกตื่นกลัวนายพราน เนื่องจากไม่เคยเห็นคนมาก่อน ภูกระดึงซึ่งธรรมชาติได้ปิดซ่อนเร้นมานานก็ถูกเปิดเผยให้มนุษย์รู้จักตั้งแต่นั้นมา จากการบอกเล่าสืบต่อกันมาแต่โบราณว่ามีผู้ได้ยืมเสียงระฆังของพระอินทร์ที่อยู่บนเขาลูกนี้ ดังนั้นจึงให้ชื่อว่า ภูกระดึง หรือ ภูเกดิง เพราะคำว่า “ภู” หมายถึง ภูเขา และ “กระดึง” มาจาก “กระต๊อง” ภาษาพื้นเมืองจังหวัดเลยแปลว่า “ระฆังใหญ่” นอกจากนี้เมื่อขึ้นไปบนยอดเขาบางส่วนหากเดินหนัก ๆ หรือใช้ไม้กระทุ้งก็จะมีเสียงก้องคล้ายระฆังซึ่งเกิดจากโพรงข้างใต้พื้นดิน จึงได้รับขนานนามว่า “ ภูกระดึง ”

ภูกระดึง เป็นที่รู้จักกันมานาน ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 สมุหเทศาภิบาล (พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม) ได้ทำรายงานสภาพภูมิศาสตร์เสนอต่อกระทรวงมหาดไทย และต่อมาในปี พ.ศ.2463 นายอำเภอวังสะพุง ซึ่งปกครองท้องที่เขตภูกระดึงในขณะนั้นได้ขึ้นไป สร้างพระพุทธรูปไว้บนยอดภูกระดึงองค์หนึ่ง ในปี พ.ศ. 2486 ทางราชการได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดป่าภูกระดึงให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติและกรมป่าไม้ เริ่มดำเนินการสำรวจ เพื่อจัดตั้งอุทยานแห่งชาติขึ้นที่ภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นแห่งแรกแต่เนื่องจาก

ขาดแคลนงบประมาณและเจ้าหน้าที่จึงให้ดำเนินการไปเพียงบางส่วนเท่านั้น เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2502 คณะรัฐมนตรีได้มีมติกำหนดให้ป่าภูกระดึง จังหวัดเลย และป่าอื่น ๆ ในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ รวม 14 ป่า เป็นอุทยานแห่งชาติ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้เป็นการถาวรเพื่อประโยชน์ส่วนรวม กรมป่าไม้ได้เสนอจัดตั้งป่าภูกระดึงให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดป่าภูกระดึง ในท้องที่ตำบลศรีฐาน กิ่งอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 79 ตอนที่ 104 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2505 เนื้อที่ 217,581 ไร่ นับเป็นอุทยานแห่งชาติ แห่งที่ 2 ของประเทศ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2520 อนุมัติหลักการให้ดำเนินการเพิกถอนเขตอุทยานแห่งชาติในส่วนที่กองทัพอากาศขอใช้ประโยชน์ ตั้งเป็นสถานีถ่ายทอดโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์ในราชการทหาร เนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ กรมป่าไม้จึงได้ดำเนินการขอเพิกถอนพื้นที่ดินดังกล่าว โดยได้มีพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนอุทยานแห่งชาติภูกระดึง บางส่วน ในท้องที่ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พ.ศ. 2521 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 118 ลงวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2541 ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีเนื้อที่ประมาณ 217,576.25 ไร่ อำเภอภูกระดึง ประกอบด้วย 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลศรีฐาน ตำบลภูกระดึง ตำบลผานกเค้า และตำบลห้วยส้ม

สภาพภูมิประเทศของอำเภอภูกระดึง

สภาพทั่วไปของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นภูเขาหินทรายยอดตัดอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของที่ราบสูงโคราช ใกล้กับด้านลาดทิศตะวันออกของเทือกเขาเพชรบูรณ์ ลักษณะโครงสร้างทางธรณีของภูกระดึงเกิดขึ้นในมหายุค Mesozoic เป็นหินในชุดโคราช ประกอบด้วยชั้นหินหมวดหินภูพานหมวดหินเสาขัว หมวดหินพระวิหาร และหมวดหินภูกระดึง พื้นที่ส่วนใหญ่ของภูเขาอยู่ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง 400-1,200 เมตร มีพื้นที่ราบบนยอดเขากว้างใหญ่คล้ายรูปใบบอน ประกอบด้วยเนินเตี้ยๆ ยอดสูงสุดคือ ภู่มะขั่ว สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,350 เมตร สภาพพื้นที่ราบบนยอดภูกระดึงมีส่วนสูงอยู่ทางด้านตะวันตกและตะวันออกเฉียงใต้ พื้นที่ค่อยๆ ลาดเทลงมาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ทำให้ลำธารสายต่างๆ ที่เกิดจากแหล่งน้ำบนภูเขาไหลไปรวมกันทางด้านนี้ เป็นแหล่งต้นน้ำของลำน้ำพอง ซึ่งหล่อเลี้ยงเขื่อนอุบลรัตน์และเขื่อนหนองหวาย ในจังหวัดขอนแก่น

พืชพรรณและสัตว์ป่า

สภาพป่าไม้ของภูกระดึงถือได้ว่ามีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดป่าหนึ่ง มีทั้งป่าผลัดใบ และป่าดงดิบ ที่ระดับความสูงต่างๆ จำแนกออกได้เป็น

1) **ป่าเต็งรัง** พบบนที่ราบเชิงเขาและบนที่ลาดชันจนถึงระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 600 เมตร ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ เต็ง รัง เหียง พลวง กราด

รกฟ้า อ้อยช้าง กว้าว มะกอกเลื่อม มะค่าแต่ ช้างน้าว ตั้วขน ยอป่า ฯลฯ พืชพื้นล่างประกอบด้วย หนุ้าเพ็ก ขึ้นเป็นกอหนาแน่น แทรกด้วยไม้พุ่มและพืชล้มลุก

2) ป่าเบญจพรรณ พบตั้งแต่บนพื้นที่ราบเชิงเขาและที่ลาดชันตามไหล่เขาครอบคลุมระดับจนถึงระดับความสูงจากน้ำทะเลประมาณ 950 เมตร พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ แดง ประดู่ป่า กระบก ตะแบกเลือด ยมหิน มะกอก จั้วป่า แสมสาร มะค่าโมง ตะคร้อ สมอไทย สำโรง โมกมัน ฯลฯ พืชพื้นล่างประกอบด้วยหนุ้าและกอไม้ของไผ่รวก ไผ่ไร่ ไผ่หลวง ไผ่ซางหม่น ไม้พุ่ม เช่น หนามคณฑา กะตังใบ สักรณี ไผ่หวานบ้าน ฯลฯ ไม้เถา เช่น แก้วมือไว สายหยุด นมวัว ตีนตั้ง หนอนตายยาก กลอย ฯลฯ พืชล้มลุก เช่น บุกใหญ่ ผักปราบ หัวกระทาย ฯลฯ พืชกาฝากและอิงอาศัย เช่น ข้าวก่า นกยูง ดอกดิน ชายผ้าสีดา เป็นต้น

3) ป่าดิบแล้ง พบตามฝั่งลำธารของหุบเขาที่ชุ่มชื้นทางทิศตะวันออก ะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันตก ตั้งแต่เชิงเขาจนถึงระดับความสูงประมาณ 950 เมตรจากระดับน้ำทะเล พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ก่อ ตะเคียนทอง ยางแดง ยมหอม ตะแบกเปลือกบาง หว่า มะม่วงป่า สัตตบรรณ มะหาด คอแลนเขียก ฯลฯ พืชพื้นล่างแน่น เป็นพวกไม้พุ่ม ไม้เถา เช่น สร้อยอินทนิล กระทงลาย เถาแมวขาว เล็บมือนาง กระตัง ฯลฯ พืชล้มลุก เช่น ข้าวค้ม ก้ามกุ้ง ฯลฯ หวายและเฟินหลายชนิด

ป่าดิบเขา พบตั้งแต่ระดับ 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลขึ้นไป ทางทิศเหนือและทิศตะวันตกเฉียงเหนือ พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ก่วมแดง ทะโล้ สนสามพันปี พะอง จำปีป่า พญาไม้ ก่อเตี้ย ก่อหนาม ก่อหมู ส้านเขา รัก เหมือดคนดง เขียงพ้านางแอ พะวา เตื่อหูกวาง ฯลฯ พืชพื้นล่างประกอบด้วยไม้พุ่ม เช่น กุหลาบแดง มือพระนารายณ์ ฮ่อมคำ จ้าฮ่อม ฯลฯ ตามหน้าผาริมขอบภูพบาล์มต้นสูงชัน

4) ป่าสนเขา พบเฉพาะบนที่ราบยอดภูกระดึงที่ระดับความสูงประมาณ 1,200-1,350 เมตรจากระดับน้ำทะเล พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ สนสองใบ ก่อเตี้ย ทะโล้ สารภีเตี้ย มะเขือเถื่อน รัก ฯลฯ พืชพื้นล่างประกอบด้วย สนทราย ส้มแปะ กุหลาบขาว เม้าแดง พวงตุ้มหู นางคำ ฯลฯ ตามลานหินมีพืชชั้นต่ำพวกไลเคน ประเภทแนบกับหินเป็นแผ่น และประเภทเป็นพองเรียก ฟองหิน ปกคลุมทั่วไป นอกจากนี้จะพบเอื้องคำหิน ม้าวิ่ง และเขากวาง ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่ออกเป็นกอหนาแน่น พืชล้มลุก เช่น ดาวเรืองภู ว่านคางคก ต่างหูขาว เนียมดอกธูป แวมมยุรา หนุ้าข้าวก่าขาว โสภา เทียนภู เปราะภู ดอกหรีด ขนนกยูง หนุ้าเหลี่ยม น้ำเต้าพระฤๅษี กูดเกียะ เป็นต้น บนพื้นดินที่ชุ่มแฉะ มอสจำพวกข้าวตอกฤๅษีหลายชนิดขึ้นทับถมแน่น คล้ายผืนพรม บางแห่งมีพืชล้มลุกขนาดเล็กหลายชนิดขึ้นปะปนกันแน่น เช่น กระจุมเงิน สาหร่ายข้าวเหนียว ดุสิตา และหนุ้าข้าวก่า

ภูกระดึง ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งที่มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่อย่างชุกชุม เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศประกอบไปด้วยป่าไม้ พุ่มหนุ้าและลำธาร ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ สัตว์ป่าภูกระดึงมีหลายชนิดที่พบเห็นทั่วไป ได้แก่ ช้างป่า เก้ง กวางป่า หมูป่า ลิงกัง ลิงลม บ่าง กระรอกหลากสี

กระแต หนูหริ่งนาหางยาว ตุ่น เม่นหางพวง พังพอน อีเห็น เหยี่ยวรุ้ง นกเขาเปล้า นกเขาใหญ่ นกกระปูดใหญ่ นกเค้ากู่ นกตะขาบทุ่ง นกโพระดกคอสีฟ้า นกตีทอง นกหัวขวานสามนิ้วหลังทอง นกนางแอ่นสะโพกแดง นกเต่าดินสวน นกอุ้มบาตร นกขี้เถ้าใหญ่ นกกระทาทู่ง นกพญาไฟใหญ่ นกทางเขนดง นกจาบดินอกลาย นกขมิ้นดง ต๊กแก จิ้งจกหางแบนเล็ก กิ้งก่าสวน จิ้งเหลนบ้าน เต่าเหลือง งูทางมะพร้าว งูลายสบ้าน งูจงอาง งูเห่า งูเขียวหางไหม้ อึ่งอืดหลังลาย เขียดหนอง คางคก กบหูใหญ่ ปาดแคระ และมีเต่าชนิดหนึ่งซึ่งหาได้ยาก คือ เต่าปูลู หรือ “เต่าหาง” เป็นเต่าที่หางยาว อาศัยอยู่ตามลำธารในป่าเขาระดับสูงของประเทศไทย กัมพูชา และ ลาว

ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศของอุทยานแห่งชาติภูกระดึงบริเวณที่พื้นที่ราบตามเชิงเขา มีสภาพโดยทั่วไปใกล้เคียงกับบริเวณอื่นๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ฝนตกชุกที่สุดระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน อุณหภูมิเฉลี่ยรายปี 26 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม และอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน สภาพอากาศทั่วไปบนยอดภูกระดึง แตกต่างจากสภาพอากาศในที่ราบต่ำเป็นอย่างมาก โดยปริมาณน้ำฝนจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณน้ำฝนบนที่ราบ เนื่องจากอิทธิพลของเมฆหมอกที่ปกคลุมยอดภูกระดึง ในช่วงเดือนธันวาคม-มกราคมอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยระหว่าง 0-10 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยระหว่าง 21-24 องศาเซลเซียส ส่วนในฤดูร้อนระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยระหว่าง 12-19 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยระหว่าง 23-30 องศาเซลเซียส อากาศบนยอดภูกระดึงมักจะแปรปรวนมีเมฆหมอก ลอยต่ำปกคลุมบ่อยครั้ง อากาศจึงค่อนข้างเย็นตลอดปีในช่วงฤดูฝน มักเกิดภัยธรรมชาติ เช่น เกิดการพังทลายของภูเขาและมีน้ำป่า ทางอุทยานแห่งชาติจึงกำหนดให้ปิด-เปิดการท่องเที่ยว เฉพาะบนยอดเขาภูกระดึง เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และให้สภาพธรรมชาติและสภาพแวดล้อมได้มีการพักฟื้นตัว หลังจากนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมอย่างมากในแต่ละปี

แหล่งท่องเที่ยว

1) **ผานกแอ่น** อยู่ห่างจากที่ทำการประมาณ 2 กิโลเมตร และห่างจากหลังแป 2.5 กิโลเมตร ผานกแอ่นเป็นลานหินเล็กๆมีสนขึ้นโดดเด่นริมหน้าผาดันหนึ่ง เป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นที่งดงามยิ่ง มองเห็นทิวทัศน์เบื้องล่างซึ่งเป็นท้องทุ่งและเทือกเขา เห็นผานกเค้าได้ชัดเจน ริมทางเดินใกล้ผานกแอ่นเป็นสวนหินมีดอกกุหลาบป่าขึ้นอยู่เป็นดงใหญ่ จะบานสะพรั่งเต็มต้นในเดือนมีนาคม - เมษายน

2) **ผาหล่มสัก** อยู่ห่างจากที่ทำการประมาณ 9 กิโลเมตร เป็นลานหินกว้าง และมีสนต้นหนึ่งขึ้นชิดริมผาใกล้กับชะง่อนหินที่ยื่นออกไปในอากาศทางทิศใต้ บริเวณผาหล่มสักนี้มองเห็นทิวทัศน์เทือกเขาสลับซับซ้อนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และเป็นจุดหนึ่งที่จะชมพระอาทิตย์ตกได้

อย่างชัดเจนที่สุด บรรดาช่างภาพ สื่อมวลชน นิยมไปถ่ายภาพ ณ จุดนี้กันมาก เพราะเวลาพระอาทิตย์ตะวันตกดินจะเกิดทัศนียภาพที่งดงามมาก

3) สระแก้ว อยู่ในส่วนต้นน้ำของลำธารสวรรค์ “ธารสวรรค์” ลักษณะเป็นวังน้ำลึก ขนาดไม่กว้างนัก น้ำใสมากจนมองเห็นพื้นหินขาวสะอาด ต่อจากบริเวณสระแก้วมีทางเดินชมธรรมชาติผ่านลานหินซึ่งมีดอกทูลีสีม่วงอมน้ำเงินเกสรสีเหลือง ขึ้นอยู่เป็นพุ่มไปจนถึงผาน้อย

4) สระโหนดาด เป็นสระน้ำขนาดใหญ่ที่มีต้นสนขึ้นเป็นแนวแน่นขนัด ตามริมสระช่วงปากธารน้ำไหลมีลานหินโผล่ขึ้นมา ยามน้ำน้อยสามารถไปนั่งเล่น ได้จากบริเวณสระโหนดาดยังมีทางเดินไปต่อบรรจบกับเส้นทางเดินเท้าสู่ถ้ำสอและถ้ำน้ำ ได้

5) น้ำตกเพ็ญพบใหม่ เกิดจากลำธารวังกวาง น้ำตกไหลผ่านผาหินรูปร่างโค้ง ในหน้าหนาว ใบเมเปิ้ลที่อยู่บริเวณริมน้ำตกจะร่วงหล่นลอยไปตามผิวน้ำยามแดดสาดส่องผ่านลงมาจะเป็นสีแดง จัดตัดกับสีเขียวขจีของตะไคร่น้ำตามโขดหิน ลำธารวังกวางเป็นต้นกำเนิดน้ำตกที่มีชื่ออีกแห่งหนึ่งคือ น้ำตกผืนพบ ซึ่งตั้งชื่อเป็นเกียรติแก่ โผน กิ่งเพชร นักชกแชมป์เปียนโลกคนแรกของชาวไทยในฐานะเป็นผู้ค้นพบคนแรก เมื่อคราวที่ขึ้นไปซ่อมมวยให้ชินกับอากาศหนาว ก่อนเดินทางไปชกในต่างประเทศ

6) น้ำตกตาดร่อง เกิดจากลำน้ำพอง ซึ่งไหลลงมาจากภูกระดึงด้านหุบเขาตะวันตกเฉียงเหนือ สองฝั่งของตาดร่องเป็นผาหินสูงชันมาก เมื่อน้ำตกผ่านผาหินกว้างที่ลดหลั่นเป็นชั้น ๆ จึงทำให้เกิดเสียงดังกึกก้อง จากบริเวณน้ำตกมองเห็นแนวภูเขาเปลือยขวางอยู่ข้างหน้าน้ำตกตาดร่องอยู่ห่างจากที่ทำการประมาณ 20 กิโลเมตร

7) น้ำตกวังกวาง เป็นน้ำตกอยู่ใกล้กับที่พักมากที่สุด ในบรรดาน้ำตกบนภูกระดึง ระยะทางเพียง 750 เมตร จากจุดเริ่มต้นตรงบริเวณบ้านพัก ลักษณะน้ำตกเป็นผาหินไม่สูงนัก ตัดขวางลำธาร ธารน้ำไหลลดหลั่นลงยังวังน้ำเบื้องล่าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายโพลงถ้ำมุดลงไปและบริเวณป่าใกล้ ๆ ก็เป็นที่อยู่อาศัยของฝูงกวางมักจะลงมากินน้ำอยู่เสมอ จึงเรียกน้ำตกนี้ว่า “น้ำตกวังกวาง” มีความสูง 7 เมตร บริเวณน้ำตกมีลานกว้างให้นั่งพักผ่อนสบาย ๆ หลายมุม

8) น้ำตกถ้ำใหญ่ อยู่ห่างจากน้ำตกเพ็ญพบ ประมาณ 1 กิโลเมตร ตลอดเส้นทางเดินไปสู่ น้ำตกเป็นป่าดิบที่ปกคลุมไปด้วยพรรณไม้ใหญ่กว่าทุกเส้นทางที่ไปน้ำตก อาจได้พบต้นส้มกุ้ง (Begonia sp.) ออกดอกเป็นสีชมพู เกสรกลางสีเหลือง ชอบขึ้นตามพื้นที่สูงอย่างป่าดิบเขา ในเส้นทางไปน้ำตกถ้ำใหญ่ มีทางเดินบางช่วงที่เลียบข้างลำห้วยเล็ก ๆ มีต้นเมเปิ้ลขึ้นอยู่เป็นระยะ ๆ หากช่วงต้นมกราคม เส้นทางนี้จะแดงฉานไปด้วยใบเมเปิ้ลที่ร่วงหล่นเกลื่อนพื้นป่า ความสวยงามของน้ำตกถ้ำใหญ่แปลกตาด้วยโขดหินมหึมาวางทับซ้อนไม่เป็นระเบียบ ลำธารนี้ขนานข้างด้วยต้นเมเปิ้ล ยามเมเปิ้ลแดงร่วงหล่น ตัดกับสีเขียวของหินที่ตะไคร่น้ำเกาะทำให้ดูมีชีวิตชีวาเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว

9) น้ำตกธารสวรรค์ จากน้ำตกถ้าใหญ่เมื่อออกสู่ป่าสนไม่ไกลนักจะมีทางแยกบนลานหินสู่น้ำตกธารสวรรค์ ซึ่งอยู่ห่างจากที่พักตามเส้นทางป่าสนผ่านลานองค์พระพุทธรูปเมตตาเพียง 1.6 กม. เท่านั้น เป็นน้ำตกขนาดเล็ก

10) น้ำตกโผนพบ เป็นหนึ่งในน้ำตกหลายจุดอันเกิดจากสายน้ำวังกวาง ห่างจากตัวน้ำตกเพ็ญพบใหม่เพียง 600 เมตรเท่านั้น ในส่วนของลำธารตอนบนของน้ำตก สามารถไปยืนชมตัวน้ำตกกลางลำธารซึ่งจะได้ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม น้ำตกมี 8 ชั้น สูงประมาณ 30 เมตร เป็นน้ำตกขนาดใหญ่และสวยงามไม่น้อยบนภูเขาสำหรับชื่อ “โผนพบ” เข้าใจว่า โผน กิ่งเพชร อดีตแชมป์โลกคนแรกของไทยเป็นผู้ค้นพบเมื่อครั้งขึ้นไปซ้อมร่างกายบนภูกระดึง จึงเรียกกันง่าย ๆ ว่า “โผนพบ”

11) น้ำตกพระองค์ มีลักษณะคล้ายกับน้ำตกถ้าใหญ่ แต่มีขนาดเล็กกว่า เกิดจากลำธารพระองค์ ไหลเป็นลำธารเล็กๆ แล้วตั้งตกลงหน้าผาที่ไม่สูงมากนักมุ่งสู่หินเบื้องล่าง ลำธารพระองค์นี้เป็นลำห้วยเล็ก ๆ ที่ไหลจากสระโหนดาด สระน้ำกลางป่าสนซึ่งไม่เคยเหือดแห้ง จึงมีน้ำไหลตลอดปี

12) น้ำตกสอเหนือ เป็นน้ำตกขนาดกลาง สูง 10 เมตร ชั้นเดียว เกิดจากการพังทลายของแผ่นดินขนาดใหญ่เช่นเดียวกับน้ำตกหลายแห่ง ผาหินคล้ายน้ำตกเพ็ญพบใหม่ มีสายน้ำไหลกลายเป็นบริเวณกว้าง

13) น้ำตกสอใต้ อยู่ในลำธารสายเดียวกันกับน้ำตกสอเหนือและอยู่ไม่ไกลกันนัก เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่เกิดจากหน้าผาหินถล่มลงไป สภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยให้เข้าชมได้ง่ายเหมือนน้ำตกแห่งอื่น ไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

พื้นที่และการทำการเกษตรของอำเภอภูกระดึง

อำเภอภูกระดึง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 724,020.73 ไร่ พื้นที่ถือครอง 156,545 ไร่ แบ่งเป็นที่นา 27,452.5 ไร่ ที่ไร่ 77,042 ไร่ ที่ทำสวน 54,183 ไร่ และที่อื่นๆ 14,738 ไร่ พื้นที่ที่อยู่อาศัย 16,035 ไร่ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตป่าและที่สาธารณะอื่น ๆ 378,025 ไร่ ซึ่งเกษตรกรได้เข้าไปทำการเกษตรเป็นเวลายาวนาน และปัจจุบันเป็นป่าเสื่อมโทรม โดยมีหลักฐาน สกท. ภบท. 5, 6 ในการถือครองที่ดิน และรองมาเป็นพื้นที่ในเขต สปก. และมีเอกสารสิทธิ์เป็น นส. 3 ก. แต่ก็มีเป็นส่วนน้อย และมีเกษตรกรจำนวนหนึ่ง ที่กระจายอยู่ทุกหมู่บ้าน ยังไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ต้องเช่าที่ทำกิน รวมทั้งบางรายเช่าเพิ่มเติมจากของเดิมที่มีอยู่เพราะไม่พอทำกิน ส่วนใหญ่เกษตรกรยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ เนื่องจากพื้นที่ เกือบทั้งหมดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ อีกส่วนหนึ่งเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิทธิ์เป็น สปก. 4 - 01 และมีหมู่บ้านที่มีเอกสารสิทธิ์เป็น นส.3 และโฉนด

จำนวนประชากรและครัวเรือน

อำเภอภูกระดึงมีประชากรมีทั้งหมด 36,468 คน แบ่งเป็นชาย 16,894 คน หญิง 19,574 คน ครัวเรือนทั้งหมด 8,365 ครัวเรือน แบ่งตามหมู่บ้านลักษณะชุมชน 54 หมู่บ้าน มีถนนตัดเชื่อมโยงถึงกันทุกหมู่บ้าน มีทั้งถนนลาดยางและถนนลูกรัง

2. แนวคิดเทคโนโลยีการปลูกหน่อไม้เลี้ยง

ไม้เป็นพืชเชิงเดี่ยว ที่มีวิวัฒนาการมาจากพืชตระกูลหญ้า จัดเป็นพืชตระกูลหญ้าที่มีอายุยืนยาวที่สุด บางชนิดมีอายุยืนยาวถึงร้อยปี ไม้ไผ่มีถิ่นกำเนิดและการกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติอย่างกว้างขวางครอบคลุมเกือบทุกส่วนของโลก ทั้งในเขตนานา เขตอบอุ่น เขตร้อน ยกเว้นในทวีปยุโรป(Liese,1986) ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการกระจายพันธุ์ไม้ไผ่แห่งหนึ่งของโลก (Dransfield and Widjaja,1995) มีการพบไม้ไผ่มากถึง 15 สกุล 82 ชนิด

รุ่งนภา พัฒนวิบูลย์(2544) ไม้ไผ่เป็นพืชอเนกประสงค์ที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย คนไทยมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรไม้ไผ่กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยนำเอาทุกส่วนของไม้ไผ่มาใช้ในชีวิตประจำวัน มีการนำหน่อไม้มาใช้เป็นอาหาร นำเส้นใยและเยื่อไม้มาใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ใช้ลำไผ่ก่อสร้างที่อยู่อาศัย ใช้เป็นยารักษาโรค และนำลำไม้ไผ่มาใช้สอยอย่างอเนกประสงค์

เยาลักษณ์ แก้วยอด (2555) รายงานการวิจัยการศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปไม้ไผ่ในเขตปฎิรูปที่ดิน ตำบลถ้ำหลวง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์ เทคโนโลยีการขยายพันธุ์ไม้ไผ่ด้วยวิธีต่างๆ

การปลูกและขยายพันธุ์ไม้

ไม้สามารถขยายพันธุ์ได้ 2 แบบ คือ แบบอาศัยเพศ (Sexual propagation) ได้แก่ การเพาะเมล็ด ขยายการได้มาซึ่งเมล็ดนั้นจำเป็นต้องอาศัยเพศ คือละอองเกสรตัวผู้ผสมกับรังไข่จนได้เป็นเมล็ด และเพศ และแบบไม่อาศัยเพศ (Asexual propagation) คือการขยายพันธุ์โดยไม่อาศัยเพศ ใช้ส่วนที่เป็นกิ่งก้านสาขาหรือใบมาขยายพันธุ์ต่อ (Vegetative part propagation) วิธีการที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับชนิดพันธุ์

1) การเพาะเมล็ด เมื่อไม้หมดอายุไซจะออกดอกและตาย สามารถนำเมล็ดไม้ที่ได้ไปทำการเพาะต่อไปโดยวิธีกาดังนี้

1.1 การเก็บเมล็ดพันธุ์

1.1.1 เมล็ดพันธุ์ไม้เมื่อแก่จัดจะร่วงลงพื้น ให้ทำความสะอาด หรืออาจโคนต้นให้เตียน เพื่อความสะดวกในการรวบรวมเมล็ดพันธุ์ไม้ หรือใช้วัสดุหรือตาข่ายรองรับเมล็ดพันธุ์ไม้ที่ร่วงจากต้น

1.1.2 รวบรวมเมล็ดพันธุ์ไม้ที่ได้ ทำการผัดด้วยกระดังจะได้เมล็ดที่สมบูรณ์

1.1.3 นำเมล็ดที่สมบูรณ์มาขัด นวดเอาเปลือกออกโดยใช้พื้นรองเท้าแตะ ฟองน้ำ ขัดนวดเมล็ดบนกระดัง และผัดเอาเปลือกออก

1.1.4 นำเมล็ดที่ได้ไปผึ่งแดด ประมาณ 1 แดด จึงนำไปเพาะได้เพื่อป้องกันแมลงและไม่ควรเก็บไว้นานเกิน 1 เดือน เพราะจะทำให้เปอร์เซ็นต์ความงอกลดลง

1.2 วิธีการเพาะกล้าไม้

1.2.1 เมล็ดไม้ที่จะเพาะให้ขัดเอาเปลือกนออกก่อน เพื่อให้เมล็ดงอกเร็ว และเติบโตได้อย่างสม่ำเสมอ

1.2.2 นำเมล็ดไปแช่น้ำ 2 คืน หรือแช่เมล็ดด้วยน้ำอุ่นประมาณ 2 ชั่วโมง แล้วแช่น้ำอีก 1 คืน

1.2.3 นำเมล็ดขึ้นจากน้ำ แล้วห่อหุ้มเมล็ดด้วยผ้า รดน้ำให้ชื้นอยู่เสมอ ประมาณ 2 คืน เมล็ดจะเริ่มงอก

1.2.4 นำเมล็ดที่เริ่มงอกไปลงแปลงเพาะ ที่มีชั้นเถ้าแกลบผสมดินและทราย รองพื้นหนาประมาณ 4 นิ้ว หว่านเมล็ดแล้วกลบด้วยดินหนาประมาณ 1 เซนติเมตรคลุมด้วยวัสดุคลุมดิน เช่น หญ้าแห้ง และฟางข้าว

1.2.5 ทำการย้ายกล้า หลังจากการเพาะลงแปลงแล้วประมาณ 15 วัน ซึ่งต้นกล้าไม้จะมีความสูงประมาณ 2-3 นิ้ว ย้ายกล้าที่แข็งแรงลงถุงเพาะชำ อนุบาลไว้ในเรือนเพาะชำ หรือในที่รำรำไร ประมาณ 6-8 เดือน ก็นำไปปลูกต่อไป

2) การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ สามารถใช้ต้นกล้าไม้ที่ได้จากการเพาะเมล็ด มาเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ซึ่งเป็นการนำต้นกล้ามาขยายพันธุ์ให้ได้ปริมาณมากๆ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนต้นพันธุ์ ตลอดจนการแก้ปัญหาต้นพันธุ์ที่มาจากการเพาะชำกิ่งแขนงออกดอกตายเพราะกิ่งแขนงที่นำมาจากต้นแม่ที่มีอายุมากพร้อมที่จะออกดอกกิ่งแขนงนั้นจะมีอายุเท่ากับต้นแม่ ฉะนั้นเมื่อต้นแม่ออกดอก กิ่งแขนงก็จะออกดอกตายด้วยเช่นกัน

3) การขยายพันธุ์โดยการแยกกอ เหง้า เลือกเหง้าที่มีอายุอยู่ 1-2 ปี ตัดต่อสูงประมาณ 50-80 เซนติเมตร แล้วทำการขุดเหง้ากับต้อออกจากกอแม่เดิม โดยระวังอย่าให้ตาที่คอแห้งแตกเสียหายได้ เพราะตานั้นจะแตกเป็นหน่อต่อไป ส่วนหน่อขนาดเล็กที่ขุดขึ้นมา สามารถแยกไปปลูก

ได้เช่นกัน การขยายพันธุ์วิธีนี้จะได้เหง้าแม่ที่สะสมอาหารอยู่มาก จึงมีอัตราการรอดตายสูง ทำให้หน่อแข็งแรง และได้หน่อเร็วกว่าวิธีการขยายพันธุ์โดยใช้กิ่งแขนงหรือลำ ได้พันธุ์ตรงกับสายพันธุ์เดิม

4) การขยายพันธุ์โดยใช้ลำ เลือกลำที่มีอายุประมาณ 1 ปี นำมาตัดเป็นท่อน ๆ ให้ได้แต่ละท่อน มี 1 ข้อ การตัดต้องตัดตรงกลางและให้รอยตัดทั้งสองห่างจากข้อประมาณ 1 คืบ และควรเป็นลำที่มีแขนงติดอยู่โดยจะต้องตัดให้แขนงเหลี่ยวยาวประมาณ 1 คืบด้วย จากนั้นจึงนำไปชำในแปลงเพาะชำ โดยวางให้ข้ออยู่ระดับดินและให้ตาหงายขึ้น ระวังอย่าให้ตาได้รับอันตราย แล้วใส่น้ำลงในปล่องไฟให้เต็ม และคอยเติมน้ำให้อยู่เต็มอยู่เสมอ การเพาะวิธีนี้จะต้องหมั่นดูแลรดน้ำให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอหลังจากนั้นประมาณ 2-4 สัปดาห์ จะพบหน่อและรากแตกออกมา เมื่อได้ 6-12 สัปดาห์สามารถนำไปปลูกได้

5) การขยายพันธุ์โดยใช้กิ่งแขนงปักชำ กิ่งแขนงคือกิ่งที่แยกจากลำต้นไม้ ตรงบริเวณข้อ ซึ่งโคนกิ่งแขนงจะมีรากงอกให้เห็นเด่นชัด โดยให้เลือกรากแขนงที่มีสีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลอมเหลือง และมีรากฝอยแตกจากรากแขนงแล้ว เป็นกิ่งที่ใบยอดคลี่แล้ว และกาบหุ้มตาหลุดหมดแล้วเช่นกัน อายุ 4-6 เดือน ทำการตัดแยกกิ่งแขนงออกจากลำต้นไม้ จากนั้นตัดปลายกิ่งออกให้เหลี่ยวยาว 80-100 เซนติเมตร การปักชำควรจะทำในปลายฤดูฝน โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ไถพรวน แล้วคราดดินทิ้งไว้ประมาณ 2 สัปดาห์ หรือมากกว่า ทำการย่อยดินและปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ ในกรณีที่พื้นที่เป็นดอนน้ำท่วมไม่ถึง ถ้าเป็นที่ลุ่มควรทำการยกร่องเพื่อให้มีการระบายน้ำได้ดี

5.2 ขุดให้ลึกประมาณ 15 เซนติเมตร

5.3 นำกิ่งแขนงปักชำลงในร่องให้ห่างกัน 15-20 เซนติเมตร กลบดินแล้วใช้เท้าเหยียบให้แน่น รดน้ำทันที ใช้ทางมะพร้าวบังแดด หมั่นดูแลรดน้ำทุกวัน

5.4 หลังปักชำ 6-8 เดือน กิ่งแขนงจะแตกใบและรากแข็งแรงพร้อมที่จะย้ายลงปลูกในแปลงได้

การปลูกไม้ มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

การเตรียมพื้นที่ ควรเตรียมพื้นที่ไว้ตั้งแต่ฤดูแล้ง ซึ่งจะทำงานได้สะดวกสามารถลงมือปลูกได้ทันในฤดูฝน ไถบุกเบิก กำจัดตอออกจากพื้นที่ให้หมด ปรับสภาพพื้นที่ให้เรียบร้อย ถ้าเป็นพื้นที่ราบอยู่แล้ว สามารถไถพรวนกำจัดวัชพืชได้

ฤดูปลูก ควรปลูกตั้งแต่ฝนเริ่มตก จนถึงปลายเดือนมิถุนายน หากฝนทิ้งช่วง ควรให้น้ำช่วย แต่ในแหล่งที่สามารถให้น้ำได้ตลอดทั้งปี สามารถปลูกไม้ได้ตลอดทั้งปี

ระยะปลูก ระยะปลูกที่เหมาะสมระหว่างต้นกับระหว่างแถวขึ้นอยู่กับขนาดของไม้ และสภาพของดิน เช่น ไม้ตง ระยะปลูกคือ 6-8 X 6-8 เมตร พื้นที่ 1 ไร่ จะปลูกได้ ประมาณ 25-45 ต้น ถ้าสภาพดินเลว ไม้ไม่ค่อยเจริญเติบโต ควรใช้ระยะปลูกที่ถี่กว่าสภาพดินที่ดี

การเตรียมหลุมปลูก หลุมที่ปลูกไผ่ควรมีขนาด กว้าง x ยาว x ลึก ขึ้นอยู่กับ ชนิดของไผ่ เช่นไผ่ตง ขนาดหลุมกว้างไม่น้อยกว่า 50 x50 x50 เซนติเมตร พร้อมทั้งใส่ปุ๋ยหินฟอสเฟต 1 กระป๋องนม (ประมาณ 300-500 กรัม) ต่อหลุม ผสมปุ๋ยคอกเก่าที่สลายตัวแล้ว ประมาณ 1 กิโลกรัม และยาฆ่าแมลง 1-1.5 ช้อนแกง คลุกเคล้ากับดินบนให้ทั่วแล้วกลบคืนลงไป ในหลุม ในระดับดินสูงกว่าเดิมเล็กน้อย เพื่อสำหรับดินยุบตัวลงภายหลัง

การปลูก ถ้าเป็นต้นกล้าไผ่ที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ควรเป็นต้นกล้าที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีระบบรากฝอยแผ่กระจายและสมบูรณ์ไม่เข้ดม้วยอยู่กันแน่น สำหรับการคัดเลือกต้นกล้าที่ได้จากการชำกิ่งแขนงนั้น ให้พิจารณาขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางและความสูงตามชนิดไผ่ ซึ่งมีสภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากการทำลายของโรคและแมลง การปลูกควรนำต้นกล้าไปปลูกตรงกลางหลุมที่เตรียมไว้ ให้ลึกเท่ากับระดับดินเดิมแล้วพูนดินบริเวณโคนต้นให้เป็นเนินสูงเล็กน้อย ใช้ไม้ปักเป็นหลักผูกยึดต้นไผ่ เพื่อป้องกันลมโยก หลังจากนั้นรดน้ำตามทันที เพื่อช่วยให้เมล็ดดินกระชับราก ใช้ทางมะพร้าวหรือวัสดุพรางแสง

การปลูกพืชแซม กว้างที่ไม้ไผ่จะให้ผลตอบแทน ควรปลูกพืชแซม เพื่อให้ให้มีรายได้จากพืชเกษตรมาทดแทนในช่วงแรก พืชที่เกษตรกรควรปลูก คือแตงโม ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว พริก มะเขือ หรือข้าวโพด ควรให้ห่างจากแถวที่ปลูกไผ่ประมาณ 50 เซนติเมตร ภายหลังเก็บเกี่ยวแล้วสามารถไถกลับได้

จักรพงษ์ รัตตะมณี (2556) รายงานว่า ในประเทศไทยมีไผ่ในธรรมชาติ 12 สกุล ดังนี้ Bambusa, Cephalostachyum, Dendrocalamus, Dinochloa, Gigantochloa, Maclurochloa, Melocalamus, Pseudostachyum, Schizostachyum, Teinostachyum, Temochloa และ Yushania เบญจวรรณ ชิวปรีชา และคณะ (2558) ศึกษาความหลากหลายของ ไม้ไผ่ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว พบว่า มีไผ่ 13 ชนิด 4 สกุล ประกอบด้วย ไผ่ป่า (Bambusa bambos) ไผ่สีสุก (B. blumeana) (ภาพที่ 1) ไผ่เลี้ยง (B. multiplex) ไผ่บง (B. nutans) ไผ่หยก (B. oldhamii Munro) ไผ่เขียว (B. vulgaris) ไผ่เหลือง (B. vulgaris) ไผ่น้ำเต้า (B. vulgaris) ไผ่หก 6 (Dendrocalamus hamiltonii) ไผ่ชางนวล (D. membranaceus Munro) (ภาพที่ 2) ไผ่ตง (D. asper) ไผ่รวก (Thyrsostachys siamensis) (ภาพที่ 3) และไผ่เพ็ก (Vietnamosasa pusilla

อำเภอภูกระดึง มีพืชเศรษฐกิจหลายชนิด ได้แก่ ข้าวนาปี 19,042.00 ไร่ อ้อยโรงงาน 15,837.75 ไร่ พาราไร่ 4,924.25 ไร่ มันสำปะหลัง 4,501.25 ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 1,008.50 ไร่ (ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) การปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยว เกษตรกรมักประสบปัญหาโรคและแมลงรบกวน และการใช้สารเคมีในการผลิตพืชไร่ ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เสี่ยงต่อการขาดทุน และมีรายได้จากการจำหน่ายพืชเศรษฐกิจต่อไร่ต่ำ รายงานข้อมูลการผลิตอ้อยโรงงาน ปี 2561/62 จังหวัดเลยมีผลผลิตเฉลี่ย 11.18 ตันต่อไร่ ราคาจำหน่ายตันละ 700 บาท

เฉลี่ยรายได้ 7,826 บาทต่อไร่ (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล, 2562)เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว ทำให้เกษตรกรมีรายได้ค่อนข้างต่ำอย่างไรก็ตามเกษตรกรในอำเภอภูกระดึงมีเกษตรกรปลูกไม้เลื้อย จำนวน 240 ราย (ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร,2562) มีผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 1,726.64 กิโลกรัม และมีรายได้ต่อไร่ เฉลี่ย 29,039.25 บาทต่อไร่

ไม้เลื้อยจึงเป็นพืชที่มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก เนื่องจากไม้เลื้อย เป็นพืชที่ลงทุนต่ำกว่าพืชเศรษฐกิจหลักหลายชนิดที่เกษตรกรในอำเภอภูกระดึงปลูก การจัดการและดูแลรักษาง่าย ให้ผลตอบแทนยาวนานหลายปี และเกษตรกรสามารถเพิ่มรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทั้งแบบหน่อไม้สดและการแปรรูป

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

3.1 ความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น.14) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกร โดยการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมไปสู่เกษตรกร ก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรได้โดยสามารถสร้างรายได้ พัฒนาสถานะเศรษฐกิจ สังคมชนบท และครอบครัวเกษตรกรให้มีสภาพที่ดีได้ ดังนั้น ความสำคัญของการส่งเสริมการส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญหลายด้าน คือ

- 1) การเกษตรเป็นพื้นฐานของการผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงประชากรของโลก
- 2) การพัฒนาความรู้แก่เกษตรกรโดยเฉพาะการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินการผลิต
- 3) การพัฒนาสถานะเศรษฐกิจของเกษตรกรและครอบครัว ตลอดจนชุมชนและประเทศไทย
- 4) การพัฒนาชีวิตเกษตรกรและครอบครัวเกษตรกร
- 5) พัฒนาระรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดเหมาะสมและคุ้มค่ากับการผลิตพัฒนาประเทศ
- 6) การพัฒนาประเทศ โดยอย่างยิ่งเกษตรกรที่เป็นเกษตรกรมหากได้รับการพัฒนา ที่ดี มีสถานะเศรษฐกิจสังคมที่ดี มีความมั่นคงส่งผลให้ประเทศมั่นคงด้วย

ดังนั้น การพัฒนาเกษตรจึงเป็นเรื่องสำคัญเบื้องต้นอีกอย่างหนึ่งในการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติ และถ้ามีการพัฒนาอย่างจริงจังจำเป็นต้องมุ่งเน้นพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม (Agroindustry) เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้อย่างแท้จริง แต่การพัฒนาการเกษตรต้องอาศัย

การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเพื่อพัฒนาผลผลิต ปริมาณ และคุณภาพ ต้องมีการนำไปถ่ายทอดและส่งเสริมแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด

3.2 วิธีการส่งเสริมของการส่งเสริมการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2556, น.8-13) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยพิจารณาตามหลักการสื่อสารและลักษณะของชุมชนได้ ดังนี้

3.2.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์

- 1) แบบรายบุคคลหรือแบบบุคคลต่อบุคคล
- 2) โดยกลุ่มบุคคล
- 3) แบบมวลชน

3.2.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงวัตถุประสงค์หรือตัวสารเป็นเกณฑ์

- 1) โดยการเลือกส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว
- 2) โดยการเลือกเรื่องส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง
- 3) โดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน

3.2.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงเจ้าหน้าที่หรือผู้ส่งสารเป็นเกณฑ์

- 1) การใช้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้แบบกว้าง
- 2) การใช้ทีมนักวิชาการ
- 3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน
- 4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

3.2.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงตามช่องทางหรือสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริม

การเกษตร

- 1) โดยใช้อุปกรณ์
- 2) โดยใช้อุปกรณ์พิมพ์
- 3) โดยใช้อุปกรณ์ภาพและเสียง
- 4) โดยใช้อุปกรณ์กิจกรรม

3.2.5 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์

- 1) ในชุมชนชนบท
- 2) ในชุมชนเมือง

พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์ (2556, น.4-38) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์นั้นสามารถแบ่งแยกออกตามจำแนก 3 แบบ คือ

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Method) เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอด

ความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคลจะทำให้ผู้รับความรู้มีโอกาสโดยตรงที่จะปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักวิชาการผู้ถ่ายทอด ทำให้เกิดความสนใจเชื่อมั่นเรียนรู้ได้และอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นโอกาสที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถจะรับข้อมูลปัญหาตลอดจนรับ ภูมิปัญญาของเกษตรกรกลับมาพิจารณาในกระบวนการส่งเสริมได้ในวิธีการแบบนี้พบว่าหลายวิธีและเทคนิคที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่

(1) การเยี่ยมไร่ร่นาและบ้านของเกษตรกร (Farmer and Home Visit) เป็นวิธีการและแนวคิดของการส่งเสริมที่เจ้าหน้าที่จะไปพบปะรับฟังปัญหาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรถึงฟาร์มหรือไร่ร่นา ซึ่งจะเห็นถึงสภาพความเป็นจริงของเกษตรกร สามารถนำสภาพ ดังกล่าวมาวิเคราะห์และผนวกกับเทคโนโลยีการถ่ายทอดได้ และสามารถสร้างความคุ้นเคย ความมั่นใจและความพอใจแก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดีการส่งเสริมโดยวิธีการนี้พบว่ามีประสิทธิภาพมาก

(2) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน (Office Calls) การมาขอรับบริการข้อมูลข่าวสารโดยตรงที่สำนักงานเกษตร เป็นการให้บริการและเพื่อส่งเสริมอาชีพการเกษตรทุกสาขา โดยจะมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำอยู่ในสำนักงานทุกระดับ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ จังหวัด ศูนย์ และเขต ในการบริการ

(3) การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone Calls) ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์ได้มีการขยายเครือข่ายและจำนวนเครื่องมากยิ่งขึ้นทั้งโดยสายและไร้สาย เกษตรกรสามารถใช้ข้อได้เปรียบดำเนินการได้ เพราะการติดต่อทางโทรศัพท์จะสามารถช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วลดเวลาและระยะทางในการติดต่อของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ดียิ่ง

(4) การติดต่อกันทางจดหมายส่วนตัว (Personal Letter) การเขียนจดหมายติดต่อกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับเกษตรกรผู้รับการส่งเสริมจัดเป็นวิธีการส่งเสริมที่ให้ประโยชน์ยิ่งวิธีหนึ่งผู้รับการส่งเสริมหรือผู้สนใจอาจเขียนจดหมายถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเมื่อเกิดปัญหาและต้องการคำตอบบางครั้ง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็สามารถเขียนถึงผู้รับการส่งเสริมเพื่อแจ้งข่าวสารติดตามผลการส่งเสริมถึงความร่วมมือหรือเป็นการให้การรับรองในผลงานที่ดีได้

(5) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Contact) ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการพบปะแบบนี้มีมาก เจ้าหน้าที่จะต้องเตรียมตัวให้พร้อมเสมอเพราะหากเจ้าหน้าที่พร้อมที่จะแก้ไขปัญหาให้ข้อเสนอแนะแล้ว เกษตรกรจะเพิ่มศรัทธาในตัวเขามากขึ้น เช่น พบในสถานที่ไม่เป็นทางการ ตลาด งานเทศกาลรื่นเริงต่างๆ งานพิธีกรรมทางศาสนา เหล่านี้ทำให้คนมารวมกันเป็นจำนวนมาก ที่ได้ก็ตามที่ผู้คนมารวมกันก็มักจะมีการพูดคุยกันถึงปัญหาต่างๆ ในการทำมาหากินและชีวิตทั่ว ๆ ไป

2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group Method) การส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคลจะให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริมจากขึ้นสนใจ (interest) ไปสู่การทดลอง ทำ

ดู (trial) และหากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้วสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มก็อาจก้าวไกลไปถึงขั้นยอมรับ (adoption) เลยก็ได้ วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคลนี้มีการจัดเตรียมการเป็นอย่างดีหากเป้าหมายและดำเนินการอย่างมีระบบแล้วก็จะให้ผลดีอย่างมากต่อการสร้างพลังกลุ่มสมาชิกของกลุ่มจะมีปฏิริยาสนองตอบต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและต่อความคิดทั้งหลายที่สมาชิกในกลุ่มได้แสดงออกด้วยการกระตุ้นและแนะนำแนวทางอย่างเหมาะสม พลังกลุ่มก็จะช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่มโดยสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มเป็นผู้ผลักดันให้เป็นไปตามสิ่งที่จะยอมรับ นั้นการส่งเสริมแบบกลุ่มสามารถจะพิจารณาวิธีการที่มีประสิทธิภาพและนิยมใช้มาก ดังนี้

(1) การประชุมกลุ่ม (Group Meeting) เป็นวิธีการส่งเสริมที่เก่าแก่สำคัญและยังใช้ได้ผลอยู่เสมอมา คือ ช่วยในการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เข้าประชุมได้มีโอกาสร่วมปรึกษาหารือกันปรับตัวเองให้เข้ากับกลุ่มยอมรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนมาก นำไปสู่การใช้ความคิดร่วมกันมีความรู้สึกร่วมกันและมีการปฏิบัติร่วมกัน (group thinking, group feeling and group action) การประชุมกลุ่มประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากเมื่อเทียบกับการส่งเสริมโดยวิธีอื่นรวม หากต้องการให้การประชุมบรรลุผลและเป็นที่ยอมรับกันทั่วแล้วเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรกระตุ้นหรือจูงใจให้ชาวบ้านเจ้าเป็นต้วตั้งต้วจัดการประชุมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเพียงเป็นผู้ชี้แนะให้การสนับสนุนช่วยเหลือเท่านั้นประชุมที่การได้ผลดีนั้นจะต้องทำให้ผู้เข้าประชุมทุกคนเกิดกระแสแห่งความคิดและใช้ดุลพินิจพิจารณาปัญหาและความต้องการของเขาและเกษตรกรจะมีส่วนร่วมมากด้วย

(2) การฝึกอบรม (Training) เป็นวิธีการหนึ่งของการส่งเสริมที่มีการใช้กันมากและเป็นประจำ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะพิจารณาดำเนินการฝึกอบรมทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ (learning) เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น ๆ การฝึกอบรมโดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้

- การฝึกอบรมเป็นกระบวนการ (process) ซึ่งหมายถึงเป็นระบบของกิจกรรมต่างๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันที่และกัน

- การฝึกอบรมช่วยให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (understanding) ทศนคติ (attitudes) ที่ดี และมีความชำนาญหรือทักษะ (skill)

- การฝึกอบรมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ คือผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีโอกาสได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ซึ่งจะมีผลให้ผู้นั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามมา พฤติกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปในทางใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

(3) การสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มที่ใช้การบรรยายประกอบการแสดง ทำให้ผู้เรียนรู้ “ได้ฟัง” และ “ได้เห็น” ไปพร้อมกัน วัตถุประสงค์ของการสาธิต เพื่อให้ผู้รับการส่งเสริมได้เรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติหรือผลการปฏิบัติที่มีลำดับขั้นตอนมีหลักวิชา และสามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นการพัฒนาทักษะ (skill) ของผู้รับการส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติการได้อย่างถูกต้อง การสาธิตแบ่งเป็น 2 แบบ คือ สาธิตวิธี (Method Demonstration) กับผลการสาธิตผล (Result Demonstration)

(4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip of Study Tour) จัดเป็นวิธีการส่งเสริมที่เพิ่มความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้รับการส่งเสริมได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง เพราะผู้ร่วมในการศึกษาและดูงานจะมีโอกาสได้พบเห็นผลงานของผู้อื่นซึ่งได้ทำสำเร็จแล้ว อันจะมีผลในการเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ร่วมศึกษาดูงานให้ยอมรับสิ่งใหม่มากขึ้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอาจใช้วิธีจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ต่อเนื่องจากการสาธิตผลก็ได้ ทั้งนี้ผู้รับการส่งเสริมจะได้พบเห็นได้รับฟังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3) การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) การส่งเสริมแบบมวลชนโดยสื่อสารมวลชน (Mass Media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม (innovations) ให้ประชาชนได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้น ๆ เกิดขึ้นแล้ว และก็มีอยู่บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดีและใช้กับคนจำนวนมาก ๆ ได้อย่างกว้างขวาง สื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริม ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ โปสเตอร์หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์สไลด์และฟิล์มสตริป และการจัดนิทรรศการ

(1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ (Printed Matter) สิ่งตีพิมพ์เป็นสื่อใช้ได้ดีในการส่งเสริมสามารถเผยแพร่ได้ใน 3 ลักษณะ คือ

- เอกสารสรุปผลการวิจัยค้นคว้าทดลอง เผยแพร่กระทำได้ในลักษณะการเขียนแบบวิชาการ หรือกึ่งวิชาการก็ได้วารสารทางวิชาการต่าง ๆ

- เอกสารเผยแพร่ที่ผู้เชี่ยวชาญการส่งเสริมเป็นผู้เขียน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมใช้เป็นคู่มือในการส่งเสริม ผู้เชี่ยวชาญในการส่งเสริมจะนำรายงานสรุปผลการวิจัยค้นคว้าทดลองหรือข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงอื่น ๆ มาเขียนในรูปแบบที่อ่านเข้าใจง่าย (simplify) และมีลักษณะเป็นวิชาการง่ายมีเนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ

- เอกสารเผยแพร่แก่ผู้รับการส่งเสริมเฉพาะการผลิต เช่น เอกสารคำแนะนำการปลูกและผลิตสำหรับเกษตรกร โดยเขียนให้อ่านง่ายเหมาะสมกับระดับการศึกษาของเกษตรกร และสอดแทรกรูปภาพ แผนภูมิ การ์ตูนสีสั้นเข้าช่วยเสริมให้เป็นเอกสารที่น่าอ่านศึกษายิ่งขึ้น

(2) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ (Posters) เป็นแผ่นกระดาษหรือกระดาษแข็งที่มีภาพประกอบ มีสีสันสวยงาม และมีข้อความง่ายๆ สั้นกะทัดรัด สามารถให้ผู้พบเห็นมองเห็นได้แต่ไกล สะดุดความสนใจให้สิ่งที่ควรทราบได้ทันทีและชวนปฏิบัติ

(3) หนังสือพิมพ์ (Newspapers) สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกเป็นประจำสม่ำเสมอ และนิยมออกเป็นรายวัน หากเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือนหรือห่างกว่านั้นเรียกนิตยสาร (magazine) ประชาชนนิยมอ่านหนังสือพิมพ์กันอย่างแพร่หลาย แม้อ่านไม่ออกก็ให้ผู้อื่นอ่านให้ฟังหรือฟังคนอื่นคุย หรือวิจารณ์ข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ตามร้านกาแฟ หรือที่ชุมชนในหมู่บ้านก็มีมาก

(4) วิทยุ (Radio) นับเป็นสื่อมวลชนที่ให้ข่าวได้เร็วที่สุดและสามารถส่งข่าวแพร่กระจายไปได้ไกลและกว้างขวาง สามารถจะเข้าถึงบุคคลทุกระดับ และได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมิใช่น้อย ในฐานะเป็นแหล่งข่าวเที่ยงตรงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถใช้ประโยชน์จากวิทยุในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ สู่ประชาชนได้

(5) โทรทัศน์ (Television) โทรทัศน์ได้เปรียบวิทยุตรงที่ผู้ชมรายการได้ฟังเสียงและได้เห็นภาพไปพร้อมกัน ฉะนั้นในการส่งเสริมถึงสามารถจัดแสดงสาธิตและใช้สื่ออุปกรณ์ เช่น แผ่นภาพ (Diagram) แผนภูมิ (Chart) กราฟ (Graph) รูปภาพ (Picture) ฯลฯ เข้าช่วยได้เป็นอย่างดี

(6) ภาพยนตร์ (Motion Pictures) นับเป็นสื่อที่ใช้ได้ดีในการส่งเสริม

(7) การจัดนิทรรศการ (Exhibition of Exposition) นิทรรศการ (Exhibits) คือ การใช้อุปกรณ์เพื่อการถ่ายทอดและเผยแพร่งานเพื่อการศึกษาและโฆษณาต่อหมู่คนจำนวนมาก การจัดหรือตั้งของแสดงนั้นสามารถอยู่ได้นาน และประชาชนหมุนเวียนดูได้โดยไม่จำกัดเวลาและจำนวน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ องค์ประกอบสิ่งแวดล้อม ความต้องการในการดำเนินงาน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการส่งเสริมได้ 3 วิธี ได้แก่ การส่งเสริมแบบบุคคล การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบมวลชน โดยการส่งเสริมการเกษตร เป็นการนำความรู้และการถ่ายทอดความรู้ได้มาจากการคิดค้นและวิจัยของนักวิชาการไปสู่เกษตรกร โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลาง ในการถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่ความรู้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการนำข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปส่งเสริม แนะนำ เพื่อให้เกษตรกรได้ทราบ เข้าใจ และนำไปประกอบอาชีพทางการเกษตร

3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น.468) กล่าวถึง “ความต้องการ” ว่า หมายถึง ความอยากได้ ใครได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าว จะทำให้ร่างกายเกิดการขาดสมดุล เนื่องจากมีสิ่งรบกวนกระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่ง ต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ เมื่อร่างกายได้รับการ

ตอบสนอง แล้ว ร่างกายมนุษย์ก็จะกลับเข้าสู่สภาวะสมดุลอีกครั้ง และเกิดความต้องการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมา ทดแทนวินเวียนไม่มีที่สิ้นสุด

นิตยา เพ็ญศิริรักษา และสุรชาติ ณ หนองคาย (2556: 61) กล่าวว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการมีหลายทฤษฎี แต่มีทฤษฎีที่สำคัญๆ และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย 5 ทฤษฎี ดังนี้

1) ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierachy of Nedds) ประกอบด้วยความต้องการ 5 ลำดับขั้น ที่กระตุ้นให้เกิดแรงขับและแรงงขักจูง คือ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการความรัก ความต้องการการยอมรับนับถือ และความต้องการความสำเร็จในชีวิต โดยความต้องการทั้ง 5 ประการนี้จะเกิดขึ้นเป็นลำดับก่อนหลังโดยไม่ข้ามขั้นหรือลำดับ

2) ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's Modified Needs Theory) ประกอบด้วยความต้องการมีชีวิตอยู่ ความต้องการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ และความต้องการความเจริญก้าวหน้า ความต้องการทั้ง 3 ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเรียงเป็นลำดับ

3) ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murrey's Manifest Needs Theory) ประกอบด้วยความต้องการ 4 ประการ คือ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการความสัมพันธ์ ความต้องการอิสรภาพ และความต้องการมีอำนาจ ซึ่งความต้องการเหล่านี้อาจเกิดขึ้นพร้อมกัน โดยมีบางด้านสูง บางด้านต่ำ และไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเรียงเป็นลำดับ

4) ทฤษฎีความต้องการหรือแรงจูงใจแมคคลีแลนด์ (McClelland Achievement Motivation Theory) ประกอบด้วยความต้องการหรือแรงจูงใจ 3 ประเภท คือ แรงจูงใจใฝ่อำนาจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

5) ทฤษฎีความพึงพอใจในงานหรือทฤษฎีสองปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงาน (Herzberg Two Factors Theory) อธิบายว่า ความพึงพอใจในงานเกิดขึ้นจากสองปัจจัย คือ ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยจูงใจ ซึ่งเกิดความรู้สึกภายในของ บุคคล

4. แนวคิดผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมลักษณะกลุ่มและสมาชิกกลุ่มในลักษณะต่าง ๆ มีการศึกษาไว้มากเท่าใด นักการศึกษาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการดำเนินงานของกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจากการทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

เยาวลักษณ์ แก้วยอด (2555) ได้ศึกษาการบริหารการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แปรรูปไม้ไผ่ ในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลถ้ำฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์กลุ่ม คือ ตะเกียบไม้ไผ่ ไม้เสียบอาหาร และไม้จิ้มฟัน และกิ่งไผ่ สมาชิกไม่ได้ผลิตร่วมกัน แต่มีกระบวนการผลิตที่เชื่อมโยงกันและพึ่งพากันในด้านการขนส่งไปสู่ตลาดภายนอก การดำเนินกิจกรรมการผลิตค่าใช้จ่ายหลัก คือ วัตถุดิบและ กระบวนการผลิต วัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งกลุ่ม คือ การหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนใน ลักษณะเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำซึ่งกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ให้การสนับสนุน การบริหารจัดการกลุ่ม มีการจัดระบบด้านการเงิน บัญชี ที่สามารถตรวจสอบได้ การ จัดการด้านการผลิต มีแนวโน้มที่ทำการปลูกไผ่เองเพื่อเป็นวัตถุดิบในการแปรรูป เป็นแนวคิดหนึ่ง ในการลดการใช้ทรัพยากรไม้จากป่าธรรมชาติ และมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกลุ่มผู้ที่ปลูก ไผ่และแปรรูปไผ่ทั้งในและนอกพื้นที่ สำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีแนวคิดในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายมากขึ้น และการนำไม้ไผ่ส่วนที่ยังไม่ใช้ประโยชน์ผลิตเป็น เฟอร์นิเจอร์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองกลุ่มมีการผลิตที่เหมือนกันทั้ง กระบวนการและมีตลาดร่วมกัน แต่มีการก่อตั้งกลุ่มขึ้นใหม่ทั้งที่มีกลุ่มในชุมชนอยู่แล้ว สาเหตุมา จากความต้องการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจาก กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนแปรรูปไม้ไผ่ในตำบลถ้ำฉลองสามารถพัฒนาต่อไปได้เพราะมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ การแปรรูปที่ครบวงจร การมีแผนการออมเงิน การเชื่อมโยงกลุ่มภายนอก อุปสรรคในการพัฒนา กลุ่ม คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่ต่างคนต่างผลิต และการร่วมทุนเพื่อการผลิต ทั้งนี้สามารถ กระตุ้นองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจในการดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการและการ พัฒนวิสาหกิจชุมชน

สมชาย บุญประดับ (2558) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนาระบบการปลูกพืชอย่างยั่งยืนในพื้นที่ใช้น้ำฝน ผลศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้รูปแบบระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ใช้น้ำฝนในเขตต่างๆ ของประเทศไทย โดยยึดหลักเกษตรยั่งยืน และมีรายได้ต่อหน่วยพื้นที่เพิ่มขึ้น จึงได้ทำการวิจัยและพัฒนาระบบการปลูกพืชอย่างยั่งยืนในพื้นที่ใช้น้ำฝน ในปี 2554 - 2558 ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศไทย ผลการทดลองพบว่า ระบบการปลูกส้มเขียวหวานทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดพะเยา ให้รายได้สุทธิเฉลี่ยในปีที่ 4 ซึ่งส้มเขียวหวานเริ่มให้ผลผลิตเท่ากับ 1,836 บาท/ไร่ เปรียบเทียบกับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างเดียว ให้รายได้สุทธิเฉลี่ย 3,316 บาท/ไร่ ระบบการปลูกมันฝรั่ง - พืชผัก ระบบการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ - มันเทศ ระบบการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ - ถั่วเขียว และระบบการปลูกพืชที่มีไม้ผลเป็นหลัก เป็นระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมเพื่อทดแทนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ตอนภาคเหนือตอนล่าง ระบบปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ - ถั่วเขียวเป็นระบบปลูกพืชที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ลาดชัน และระบบปลูกกาแฟอราบิก้าเหมาะสมสำหรับปลูกทดแทนกะหล่ำปลีในพื้นที่สูงเขตภาคเหนือตอนล่าง ระบบการปลูกระบบปลูกข้าว - ถั่วลิสงและระบบการปลูกข้าวมันสำปะหลัง ในจังหวัดขอนแก่น ให้ผลตอบแทนสูงกว่าการปลูกข้าวอย่างเดียว ร้อยละ 134

และ 251 ตามลำดับ และระบบการปลูกข้าวถั่วลิสงในจังหวัดนครพนม ให้ผลตอบแทนสูงกว่าการปลูกข้าวอย่างเดียว ร้อยละ 244 ในขณะเดียวกัน ระบบการปลูกข้าวมันเทศ และระบบปลูกข้าวข้าวโพดฝักสด ในพื้นที่นาดอนจังหวัดขอนแก่น ให้ผลตอบแทนสูงกว่าการปลูกข้าวอย่างเดียว ร้อยละ 740 และ 229 ตามลำดับ ระบบการปลูกข้าว - มะเขือเทศเพื่อแก้ปัญหาโรครากปมมะเขือเทศในพื้นที่ดอนจังหวัดขอนแก่นได้ผลตอบแทนเฉลี่ยสูงกว่าการปลูกข้าวอย่างเดียวร้อยละ 853 จังหวัดบุรีรัมย์ ให้ผลตอบแทนเฉลี่ยสูงกว่าการปลูกข้าว - ข้าวโพดฝักสด ร้อยละ 335 ระบบการปลูกข้าว - ข้าวโพดฝักสด และระบบการปลูกข้าว - ถั่วลิสงในพื้นที่ระดับน้ำใต้ดินต้นเขตใช้น้ำฝนจังหวัดสุรินทร์ให้ผลตอบแทนเฉลี่ยสูงกว่าการปลูกข้าวเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 225 และ 161 ตามลำดับ ระบบการปลูกมันสำปะหลังสลักที่กับถั่วลิสงในพื้นที่ไร้เขตใช้น้ำฝนจังหวัดร้อยเอ็ด ให้ผลผลิตเฉลี่ยและเปอร์เซ็นต์แป้งเฉลี่ยสูงกว่าปลูกมันสำปะหลังอย่างเดียว โดยไม่พบการระบาดของโรครากปมมะเขือเทศ ระบบการปลูกข้าว - ถั่วลิสง ในพื้นที่ระดับน้ำใต้ดินลึกเขตใช้น้ำฝน และระบบการปลูกพืชแบบผสมผสานในพื้นที่ปลูกข้าวร่วมกับการปลูกมะม่วงแก้ว หรือมะม่วงหิมพานต์บนคันนาเขตใช้น้ำฝนจังหวัดอุบลราชธานี ให้ผลตอบแทนสูงกว่าระบบการปลูกข้าวอย่างเดียว และระบบการปลูกถั่วลิสงแซมในพื้นที่ปลูกยางพาราจังหวัดอำนาจเจริญ ให้ผลตอบแทนเฉลี่ยและอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าการปลูกยางพาราอย่างเดียว ระบบการปลูกข้าวโพดฝักสดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลืองฝักสดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และถั่วเขียวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นระบบปลูกพืชไร่เป็นหลักที่เหมาะสมในจังหวัดอุทัยธานี และระบบการปลูกข้าวถั่วเหลืองฝักสดข้าวที่มีแหล่งน้ำเสริมในจังหวัดอุทัยธานี ให้ผลตอบแทนเฉลี่ยสูงกว่าระบบการปลูกพืชข้าวข้าว ร้อยละ 72.3 ระบบการปลูกข้าวถั่วเหลืองฝักสด ข้าวถั่วเขียว ข้าวข้าวโพดฝักสด และข้าวข้าวโพดเทียน เป็นระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมในจังหวัดชัยนาท ในขณะเดียวกัน ระบบการปลูกข้าวข้าวโพดฝักสด และข้าวถั่วลิสงที่มีแหล่งน้ำเสริมในจังหวัดนครสวรรค์ ให้ผลตอบแทนเฉลี่ยสูงกว่าการปลูกข้าวอย่างเดียว ร้อยละ 600 และ 207 ตามลำดับ การจัดการระบบการผลิตปาล์มน้ำมันแบบครบวงจรอย่างยั่งยืนให้เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกรในเขตภาคใต้ตอนบน โดยได้ทำการทดสอบในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ กระบี่ สุราษฎร์ธานี ชุมพร และ นครศรีธรรมราช จากผลการทดสอบการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามคำแนะนำ โดยการจัดการปุ๋ย การจัดการสวน และการเก็บเกี่ยวตามวิธีของกรมวิชาการเกษตร ให้รายได้สุทธิเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 96 เมื่อเทียบกับวิธีเกษตรกร จากนั้นได้เลือกวิธีแนะนำขยายผลสู่พื้นที่นาร่องในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายลงได้ 1,388 บาทต่อไร่ต่อปี และรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 2,199 บาทต่อไร่ต่อปี การจัดทำแปลงต้นแบบพืชผสมผสานและทดสอบระบบการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในไร่เกษตรกรต้นแบบในภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดพัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา ตรัง และสตูล โดยจัดการระบบการปลูกพืชแบบผสมผสานโดยยึดหลัก 9 พืชผสมผสานพอเพียงร่วมกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งการเพิ่มชนิดพืชหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกิดประโยชน์ และสร้างรายได้

ให้แก่เกษตรกร 4,500 - 132,688 บาท/ครัวเรือน/ปี และได้พัฒนาระบบการปลูกพืชตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนต้นแบบที่บ้านลำ ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง และขยายผลสู่ชุมชนตำบลบางเรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา

ศักดิ์ชาย สักขา (2558) การวิจัยเพื่อพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน ผลการวิจัยผู้บริโภคมีพฤติกรรมการซื้อของผู้ซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่ มากกว่า 1 ครั้งต่อปีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้ใช้สินค้าส่วนใหญ่คือ คุณแม่ นอกจากนั้น ผู้ที่แนะนำให้ผู้ซื้อซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่มักจะเป็นคนในครอบครัว ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่พบว่า ให้ความสำคัญกับปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาด หรือ 4 P's คือ Product Price Place และ Promotion ตามลำดับ สำหรับปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผล ต่อการตัดสินใจซื้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือ ความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย รองลงมาคือ เป็นค่านิยมของ สังคมไทย และผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างการยอมรับในกลุ่ม เมื่อพิจารณาโดยรวมของปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยด้านการตลาดและปัจจัย สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่นั้นพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไม้ไผ่มากที่สุดคือ ความมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย (= 3.52) รองลงมาคือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ (= 3.34) และความเหมาะสมของ ราคาผลิตภัณฑ์และค่านิยมในการใช้สินค้าไทย (= 3.32) สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนางานหัตถกรรม ไม้ไผ่ในภาคอีสาน ผู้วิจัยได้พิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วน ซึ่งพบว่า ส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ผลิตส่วนใหญ่นิยม พัฒนางานจากภูมิปัญญาดั้งเดิม เช่น การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอบรมควัน (ร้อยละ 60.61) 2) ส่วนปัจจัยใน ด้านต่างๆ ที่เกิดจากการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP ในปีพ.ศ. 2544-2551 พบว่า สภาวะเศรษฐกิจมีผลกระทบต่องาน หัตถกรรมไม้ไผ่อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 57.58) นโยบายภาครัฐมีผลกระทบต่องานหัตถกรรมไม้ไผ่อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 57.58) การให้ความช่วยเหลือของส่วนราชการส่วนใหญ่ให้ความช่วยเหลือด้านการอบรมให้ความรู้ (ร้อยละ 51.52) สิ่งที่ส่วนราชการให้ความช่วยเหลือนั้นตรงกับความต้องการ (ร้อยละ 48.48) และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้มาก (ร้อยละ 45.45) ผู้ผลิตส่วนใหญ่ต้องการให้ส่วนราชการช่วยเหลือในด้านการสนับสนุนงบประมาณ (ร้อยละ 66.67) สภาพแวดล้อมในการทำงานมี ผลต่อการพัฒนางานไม้ไผ่ (ร้อยละ 66.67) หากมีการพัฒนาวัสดุทดแทนผู้ผลิตส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสม (ร้อยละ 87.88) ผู้ผลิตส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ซื้อมีค่านิยมในการใช้ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่เนื่องจากเป็นวัสดุธรรมชาติ (ร้อยละ 100.00) และในส่วนของการ วิเคราะห์รูปแบบการพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน พบว่า ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่มีทั้งจุดเด่น จุดด้อย จุดเด่นเห็นว่า เป็นวัสดุธรรมชาติ (ร้อยละ 60.61) จุดด้อยที่เห็นว่า มีปัญหาอด รา (ร้อยละ 81.82) และข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนา งานหัตถกรรมไม้ไผ่ในภาคอีสาน ผู้ผลิตส่วนใหญ่เห็นว่า ควรศึกษาหาวิธีการแก้ไขปัญหาอด รา (ร้อยละ 51.52) ข้อมูลที่ได้จาก การศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อกำหนดเบื้องต้น ในการทดลองออกแบบและสร้างเตาอบรมควันต้นแบบ จำนวน

4 เต่าอบ โดยเต่าอบหมายเลข 4 เป็นเต่าอบบรมควันที่ได้รับการทดสอบแล้วว่า มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้ในกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมไม้ไผ่ ทั้งงานจักสานและงานเฟอร์นิเจอร์

ธัญพิสิษฐ์ พวงจิก (2558) การศึกษาลักษณะการเจริญเติบโตของไผ่ 10 พันธุ์ ผลการศึกษาพบว่าไผ่ทั้ง 10 พันธุ์ที่ให้น้ำในช่วง 2 และ 4 วัน/ครั้ง มีการเจริญเติบโตไม่แตกต่างกันทางสถิติตลอดระยะเวลาการทดลอง โดยในเดือนที่ 18 หลังปลูกไผ่มีจำนวนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.25-19.12 ล ๗/กอ มีความสูงเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.95-7.62 เมตร และมี ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.55-6.91 เซนติเมตร การทดลองที่ 2 ศึกษาการเจริญเติบโตของไผ่ 10 พันธุ์ โดยวางแผนการทดลองแบบ RCBD จ านวน 4 ซ้ ๑ ผลการศึกษาจนถึงเดือนที่ 18 หลังปลูก พบว่าไผ่ทั้ง 10 พันธุ์มีการเจริญเติบโตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ไผ่ตงลี้มแล้ง ไผ่กิมชุง ไผ่ซางหม่น ‘เสียดฟ้า’ และไผ่ซางหม่น ‘นวลราชินี’ สามารถเจริญเติบโตได้ดีที่สุด คือ มีจ านวนล ๗/กอ (6.13, 7.00, 8.63 และ 9.13 ล ๗/กอ ตามล าดับ) มีการเจริญเติบโตด้านความสูงเฉลี่ย 8.09, 7.23, 7.16 และ 6.99 เมตร ตามล าดับ และขนาดเส้นผ่าน ศูนย์กลางล ๗ใผ่เฉลี่ย 6.22, 6.05, 7.05 และ 6.21 เซนติเมตร ตามล าดับ สูงสุด ส่วนไผ่ที่พบว่ามีมีการเจริญเติบโตได้ ต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 10 พันธุ์คือ ไผ่ตงหม้อ และไผ่ปังกิ่ง ซึ่งมีจ านวนล ๗/กอเฉลี่ย (2.70 และ 4.15 ล ๗/กอ ตามล าดับ) ความสูงเฉลี่ย (2.23 และ 2.12 เมตร ตามล าดับ) และขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางล ๗เฉลี่ย (2.66 และ 2.23 เซนติเมตร ตามล าดับ) ต่ำที่สุด ตลอดระยะเวลาการทดลอง

เบญจวรรณ ชิวปริษา (2559) ได้ศึกษาความหลากหลาย จุลลักษณะ และคุณสมบัติบางประการของไม้ไผ่ในจังหวัดสระแก้ว และจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยไผ่เป็นพืชเอนกประสงค์ที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นแหล่งอาหาร ผลิตเป็นเครื่อง เรือ น เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย และใช้สร้างรายได้แก่ครัวเรือน ในแง่ของ ระบบนิเวศ ไผ่เป็นพืชคลุมดินที่ดี ให้ร่มเงา และเป็นแนวกันลม (wind break) ถึงแม้ว่าในประเทศมีไผ่ หลากหลายชนิด แต่การนำมาใช้ประโยชน์มีเพียงไม่กี่ชนิด อาจมีไผ่ชนิดอื่นที่เจริญอยู่ในท้องถิ่น โดยไม่เป็น ที่คุ้นเคยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้การจะน ำไผ่ชนิดต่าง ๆ มาใช้งานให้ตรงตามวัตถุประสงค์จ ำเป็นต้องทราบคุณลักษณะของไม้ไผ่ที่ประกอบด้วย ลักษณะทางกายวิภาคเนื้อไม้ ที่มีความสัมพันธ์กับความหนาแน่นของเนื้อไม้ และค่าความแข็งแรง (Thomas 1991; Savidge, 2003) งานวิจัยเรื่องไผ่เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักพันธุ์ไผ่ชนิดต่าง ๆ ความสำคัญของไผ่ต่อระบบนิเวศ และคุณสมบัติของไผ่ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ น ำไปสู่ใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ไผ่ในท้องถิ่น ในแง่เศรษฐกิจชุมชนสามารถนำข้อมูลที่ได้เป็นองค์ประกอบในการสร้างผลิตภัณฑ์จากไผ่ที่เหมาะสม และ ได้ มาตรฐานการผลิตที่ดี

เฉลิมพล บุญทศ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อประสิทธิภาพเครื่องผ่านหน่อไม้สำหรับการแปรรูปหน่อไม้ เพื่อหาประสิทธิภาพเครื่องผ่านหน่อไม้ที่มีประสิทธิภาพ ≥ 80 การพัฒนาประสิทธิภาพ

เครื่องผ่านหน่อไม้สำหรับการแปรรูปอาหาร เนื่องจากการศึกษาข้อมูลการหัน ผ่านหน่อไม้ เครื่องมือวิธีการ ยังไม่มีเครื่องมือที่เหมาะสมกับการใช้ในชุมชนที่แปรรูปหน่อไม้สำหรับดอง เมื่อทราบปัญหาและสาเหตุขั้นต้นต่อไป คือกำหนดแนวคิดในการออกแบบเครื่องด้วยการหลักการออกแบบตามหลัก FSUDE System ออกแบบเขียนแบบเครื่องด้วยโปรแกรม Solid Work ทำการสร้างและทดสอบเครื่อง ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพเครื่องผ่านหน่อไม้สำหรับแปรรูปอาหารมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานที่ตั้งไว้

นิรุทธิ์ ชัยโชค (2560) ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลการตอบแทนในการปลูกไม้กวอนอิมของเกษตรกร ตำบลโป่งมา อำเภอมะสา จังหวัดเชียงราย ผลวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลของต้นทุนการผลิตและรายได้ สำหรับการ วิเคราะห์ผลตอบแทนใช้วิธีการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Breakeven point) ระยะเวลาคืนทุน (Payback period) อัตรากำไรสุทธิต่อต้นทุน อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย และอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) จากการวิจัย พบว่า ต้นทุนการปลูกไม้กวอนอิมของเกษตรกรตำบลโป่งมา อำเภอมะสา จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ต้นทุนในการปลูกไม้กวอนอิมเริ่มแรก 7,539.29 บาท ต่อไร่ต่อปี ต้นทุนในการดูแลรักษา 7,084.68 บาทต่อไร่ต่อปี ต้นทุนในการเก็บไม้กวอนอิม 1,174.80 บาทต่อไร่ต่อปี และต้นทุนในการขนส่ง 2,745.72 บาทต่อไร่ต่อปี โดยมีต้นทุน รวมเฉลี่ย 18,544.49 บาทต่อไร่ต่อปี ผลตอบแทนจากการปลูกไม้กวอนอิม เท่ากับ 25,832.28 บาทต่อไร่ต่อปี มีกำไรสุทธิเฉลี่ย 7,287.79 บาทต่อไร่ต่อปี จากการวิเคราะห์พบว่า จุดคุ้ม ทุนการปลูกไม้กวอนอิมอยู่ที่ 0.51 ต้น ใช้ระยะเวลาคืนทุน 7 ปี 24 วัน อัตรากำไรสุทธิต่อ ต้นทุน 39.30% อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย 28.21% และอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) 13.81%

วชิรญา เหลียวตระกูล (2560) โครงการการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดดับเต่าเชิงการค้า สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยกระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยใช้กรรมวิธีการแปรรูป ผลิตภัณฑ์เห็ดดับเต่าที่ดีที่สุดจากผลการทำวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนใน ปีงบประมาณ 2558 จากระดับห้องปฏิบัติการ (lab scale) สู่การเพิ่มขยายขนาดการผลิต (process scale-up) ในระดับ ชุมชนตำบลสามเรือน แล้วทำการศึกษาปริมาณสารประกอบฟีนอลทั้งหมดและกิจกรรมการเป็น สารต้านอนุมูลอิสระ พบว่า ปริมาณสารประกอบฟีนอลิกและกิจกรรมการเป็นสารต้านอนุมูลอิสระ ของผลิตภัณฑ์เห็ดดับเต่าในน้ำเกลือบรรจุขวดแก้วที่ทำจากห้องปฏิบัติการมีปริมาณมากกว่า ทำ process scale-up เท่ากับ 27.54-61.95 และ 22.71-45.69 Gallic acid equivalent (GAE) mg/100 g ตัวอย่าง (เทียบกับน้ำหนักเห็ดสดพร้อมบริโภค 100 กรัม, %wet basis) และ เท่ากับ 15.00-39.05 และ 28.42-38.38 GAE mg/ 100 g ตัวอย่างสด ตามลำดับ ส่วนการทดสอบทางด้านประสาทสัมผัส พบว่าลักษณะทางด้านประสาทสัมผัสทุกด้านผลิตภัณฑ์เห็ดดับเต่า ในน้ำเกลือบรรจุขวดแก้วที่ได้จาก lab scale ได้คะแนนจากผู้ทดสอบมากกว่า ผลิตภัณฑ์ที่ได้ จาก process scale-up โดยลักษณะด้านสี รสชาติ และกลิ่นได้คะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทาง

สถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($p>0.05$) และให้ความรู้กับกลุ่มแปรรูปพัฒนาร่วมใจ ผู้เกี่ยวข้องและผู้วิจัย ในชุมชนสามเรือน เรื่อง รูปแบบบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การออกแบบตราสัญลักษณ์สี กราฟิก บนบรรจุภัณฑ์ โดยการมีส่วนร่วม (PAR) ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อระดมความคิดเห็นในการค้นหาอัตลักษณ์ที่สำคัญ และโดดเด่นของชุมชน และ ทำการสรุปรูปแบบบรรจุภัณฑ์ร่วมกัน โดยทำการดัดแปลงจากบรรจุภัณฑ์ที่ได้จากการทำวิจัย ในปีงบประมาณ 2558 ดังนี้ ใช้ขวดแก้วขนาด 250 มิลลิลิตร รูปทรงสี่เหลี่ยม ฝาปิดเป็นโลหะ สีทอง มีน้ำหนักเนื้อหีบดัดแต่เท่ากับ 200 กรัม (ร้อยละ 60) ส่วนฉลากประกอบด้วยชื่อ ตราสินค้า (Brand) ได้แก่ อบต.สามเรือน ตราสัญลักษณ์ (logo) คือรูป logo ของ อบต.สามเรือน 7 และมีรูปผลิตภัณฑ์หีบดัดแต่ในน้ำเกลือ และหีบดัดแต่สด ข้อมูลทางด้านคุณค่าทางโภชนาการ ปริมาณพลังงานที่ได้รับจากการบริโภคหีบดัดแต่ในน้ำเกลือ 100 กรัม และสารต้านอนุมูลอิสระ สถานที่ผลิต ชื่อผลิตภัณฑ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประวัติความเป็นมาของหีบดัดแต่และ ตำบลสามเรือน วันผลิต วันหมดอายุ น้ำหนักสุทธิ สัญลักษณ์ขององค์การอาหารและยาที่ยังไม่ได้ ลงเลขทะเบียน สัญลักษณ์บ่งบอกถึงความเป็นพืชอินทรีย์ (organic) ส่วนผสม และราคา โดยการ ใช้ลายแผ่นไม้เป็นพื้นฉลากและสีน้ำตาลแดงเป็นหลัก และได้จัดทำคู่มือคำแนะนำการปรุงหีบดัดแต่ในเมนูต่าง ๆ

ชูศิริ แสนจันทร์มิไชย (2560) แนวทางการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย 1. ภาพปัญหาการตลาดวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การกำหนดแนวทางการพัฒนา พบว่า แนวทางการพัฒนาตลาดของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน มีแนวทางทั้งหมด 27 ข้อ 3. การประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการตลาดวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทุกแนวทาง

สมชาย น้อยฉ่ำ (2561) การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อำเภออัมพะวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปี ขึ้นไป ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 ตำแหน่งสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 9 – 16 คน มีระยะเวลาจัดตั้งกลุ่ม 7 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มการแปรรูป โดยมีระบบการเงินเป็นทุนของกลุ่ม แหล่งที่มาของทุนเป็นเงินกู้จำนวน 30,001 – 50,000 บาท มีรายได้ 25,001 – 50,000 บาท และตลาดของวิสาหกิจชุมชนเป็นตลาดในชุมชน การวิเคราะห์การดำเนินงานกิจกรรมกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีระบบควบคุม ทางด้านการเงินแบบง่าย ๆ แต่เป็นระบบ และมีปัญหาชีวิตวิสาหกิจที่ถูกต้อง ผลประกอบกิจการกลุ่มทำให้ สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการประกอบกิจการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งกลุ่ม

ทุกข้อ มีการประกอบ กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง กลุ่มวิสาหกิจที่กู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบกิจการส่วนใหญ่ ค้างชำระบ้าง แต่ส่งตาม กำหนด และกลุ่มวิสาหกิจมีกฎระเบียบและข้อบังคับของกลุ่มที่ชัดเจน ได้จดทะเบียนจัดตั้งแล้วและได้ ประกอบการ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กร และการแบ่งหน้าที่อย่าง ชัดเจน และกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่ครอบคลุม รวมถึงการมีระบบ บัญชี ควบคุมตรวจสอบได้ง่าย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 460 ราย (ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร, กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 ราย จากเกษตรกรทั้งหมดที่ปลูกไม้เลื้อยจำนวน 460 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.52 ของประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด และแล้วสุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยใช้วิธีจับสลากให้ได้จำนวนตัวอย่างตามที่กำหนด

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

E = ความคลาดเคลื่อน ที่ 0.05

ดังนั้น คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ทำการศึกษาได้ดังนี้

$$n = \frac{460}{1 + (460)(0.05)^2}$$

$$n = 214 \text{ ราย}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 46.52 ของจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามทั้งปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Openended Question)

2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ประกอบด้วย สภาพทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สภาพทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวนแรงงาน สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การถือครองที่ดิน ต้นทุนการผลิต แหล่งเงินทุน

ตอนที่ 2 การใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ประกอบด้วยขั้นเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมดิน การปลูก ขึ้นบำรุงดูแลรักษา ได้แก่ การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกอ การจำหน่าย ได้แก่ รูปแบบการจำหน่าย แหล่งรับซื้อ ต้นทุนการจัดการและรายได้ การใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อย

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อย ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ประกอบด้วยด้านการผลิตทางการเกษตร ได้แก่ การบำรุงดิน การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การตัดแต่งกอ ด้านการจำหน่ายผลผลิต รูปแบบการจำหน่าย การรวมกลุ่มแปรรูป การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้แก่การแปรรูปหน่อไม้

จากประเด็นปัญหาของเกษตรกรที่ปลูกไม้เลื้อยจำนวน 13 ข้อ และประเด็นปัญหาอื่นๆที่เกษตรกรประสบและได้เสนอแนะ ตามระดับความรุนแรงของปัญหา แบ่งเป็นห้าระดับ โดยทำการวิเคราะห์สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ดังนี้

ระดับปัญหา มากที่สุด

ระดับปัญหา มาก

ระดับปัญหา ปานกลาง

ระดับปัญหา น้อย

ระดับปัญหา น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เพื่อศึกษาการได้รับและความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

2.2 การพัฒนาเครื่องมือ

2.2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และภาษาที่ถูกต้อง แล้วดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2.2 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำแล้ว นำไปทดสอบกับเกษตรกรผู้ปลูกไม้ อำเภอภูกระดึง จำนวน 214 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทดสอบความเชื่อมั่น ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการคำนวณ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ค่าความเชื่อถือของแบบสอบถามในแต่ละตอนได้ดังนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ในระหว่างเดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2563 โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 การค้นข้อมูล คนทำรายชื่อเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึง จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร และฐานข้อมูลสมาชิกแปลงใหญ่ไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง

3.2 การวางแผนการสัมภาษณ์ จัดทำแผนการออกเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง

3.3 การประสานงาน ประสานงานผู้นำหมู่บ้าน เพื่อนัดหมาย วันเวลา สถานที่ ในแต่ละหมู่บ้านที่มีเกษตรกรปลูกไม้เลื้อยเพื่อให้ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ตามแผน

3.4 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ รายชื่อเกษตรกรที่ปลูกไม้เลื้อย สมุดบันทึก ดินสอ ปากกา เครื่องคิดเลข กล้องถ่ายรูป

3.5 การสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์แนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย ชี้แจงการตอบแบบสอบถาม และอ่านคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบ และผู้สัมภาษณ์บันทึกคำตอบ หรือทำเครื่องหมายตามที่ตอบ

3.6 การตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ในแบบสัมภาษณ์ทุกข้อด้วยตนเอง เพื่อทำการคัดแยกแบบสอบถามที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถามให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้อง จัดหมวดหมู่และลงรหัส โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล ดังนี้

4.1 สภาพทั่วไปและสภาพการผลิตผ้าไหมของเกษตรกรปลูกไหมเลี้ยง สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติเชิงปริมาณ คือ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) และ สถิติเชิงคุณภาพในการจัดหมวดหมู่

4.2 การจัดการการใช้เทคโนโลยี สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) และการจัดอันดับ (ranking)จากนั้นนำ ค่าคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (\bar{x})

4.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกไหมเลี้ยง กำหนดเกณฑ์ในการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในการจัดการกลุ่มทอผ้าไหม ตามแนวคิดของ จอห์น ดับบลิว เบสท์ (John W. Best) ดังนี้ การแปลความหมายความพึงพอใจของสมาชิกในการจัดการกลุ่มทอผ้าไหม โดย นำโดยนำคะแนนของแต่ละระดับมาหาค่าน้ำหนักเฉลี่ยและจัดช่วงคะแนนเพื่อให้เป็นเกณฑ์การประเมินผลระดับความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$5 = \frac{5 - 1}{5}$$

$$5 = \frac{4}{5}$$

$$= 0.80$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 - 1.80	ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	ความพึงพอใจในระดับน้อย
2.61 - 3.40	ความพึงพอใจในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20	ความพึงพอใจในระดับมาก
4.21 - 5.00	ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

4.4 ความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรในการปลูกไม้เลื้อย รวบรวมข้อเสนอแนะทุกประเด็นมาเป็นข้อสรุป ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกไม้ ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการจัดทำผังแนวคิดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกร จำนวน 214 คน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง
- ตอนที่ 2 สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง
- ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง
- ตอนที่ 4 ความต้องการในการส่งเสริมเกี่ยวกับการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานในครัวเรือน รายได้ของเกษตรกร การถือครองที่ดิน การเป็นสมาชิกองค์กร วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ปรากฏดังตาราง 4.1 – 4. 5 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

n = 214

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
เพศ	214	100.0		
เพศชาย	93	43.5		
เพศหญิง	121	56.5		
อายุ	214	100.0	54.00	11.320
น้อยกว่า 40 ปี	18	8.4		
40-50 ปี	56	26.1		
51-60 ปี	81	37.9		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	59	27.6		
ระดับการศึกษา	214	100.0		
ไม่ได้รับการศึกษา	4	1.9		
ประถมศึกษา	154	72.0		
มัธยมศึกษาตอนต้น	21	9.8		
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	26	12.1		
อนุปริญญา / ปวส.	2	0.9		
ปริญญาตรี	7	3.3		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	214	100.0	4.40	1.400
1-2 คน	19	8.9		
3-4 คน	97	45.3		
5-6 คน	83	38.8		
7-8 คน	15	7.0		
จำนวนแรงงานในครัวเรือน	214	100.0	2.90	1.100
1 คน	15	7		
2 คน	76	35.5		
3 คน	62	29		
4 คน	47	22		
5 คน	11	5.1		
6 คน	2	0.9		
7 คน	1	0.5		

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปลูกไม้เลื้อย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน พบว่า ผู้ปลูกไม้เลื้อยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.5 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.5 อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมาเป็นอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.6 โดยมีอายุเฉลี่ย 54.0 ปี การศึกษาส่วนใหญ่เกษตรกรจบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 72.0 ในขณะที่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอันดับแรก จำนวน 3- 4 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมา

จำนวน 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 คน ส่วนข้อมูลจำนวนแรงงานในครัวเรือน อันดับแรก คือ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.90 คน

1) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง แบ่งเป็นรายได้จากภาคการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร การถือครองที่ดินของเกษตรกร มีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลด้านรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง

ข้อมูลด้านรายได้ของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
รายได้รวมของครอบครัวทั้งหมด	214	100.0	135,010.75	104,716.990
ไม่เกิน 50,000 บาท	26	12.1		
50,001-100,000 บาท	83	38.8		
100,001-150,000 บาท	46	21.5		
150,001-200,000 บาท	31	14.5		
มากกว่า 200,000 บาทขึ้นไป	28	13.1		
รายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตร	214	100.00	101,771.03	80,880.360
ไม่เกิน 50,000 บาท	58	27.1		
50,001-100,000 บาท	95	44.4		
100,001-150,000 บาท	29	13.6		
150,001-200,000 บาท	20	9.3		
มากกว่า 200,000 บาทขึ้นไป	12	5.6		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลด้านรายได้ของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
รายได้จากการทำอาชีพนอกภาคการเกษตร	141	65.9	50,448.94	59,119.170
ไม่เกิน 25,000 บาท	47	22		
25,001-50,000 บาท	56	26.2		
50,001-100,000 บาท	30	14		
100,001-150,000 บาท	3	1.4		
150,001-200,000 บาท	2	0.9		
มากกว่า 200,000 บาทขึ้นไป	3	1.4		

จากตารางที่ 4.2 พบว่า รายได้รวมของครอบครัวทั้งหมดเฉลี่ย 135,010.75 บาท โดยแบ่งเป็น รายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตร 101,771.0 บาท และรายได้จากการทำอาชีพนอกภาคการเกษตร 50,448.9 บาท โดยมีรายละเอียดดังนี้

รายได้รวมของครอบครัวทั้งหมด อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.79 รองลงมา คือ 100,001-150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.5 และ 150,001-200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.45 ตามลำดับ

รายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมา คือ ไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.1 และ คิดเป็นร้อยละ 13.5 ตามลำดับ

รายได้จากการทำอาชีพนอกภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 25,001-50,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.2 รองลงมา คือ ไม่เกิน 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.0 และ 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลการถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง มีดังนี้

ข้อมูลการถือครองที่ดินของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
รวมพื้นที่ทำการเกษตร	214	100.0	16.06	10.810
ไม่เกิน 5 ไร่	29	13.6		
6-10 ไร่	48	22.4		
11-15 ไร่	46	21.5		
16-20 ไร่	47	22.0		
มากกว่า 20 ไร่ขึ้นไป	44	20.6		
ที่ดินตนเอง	207	96.7	14.95	9.730
ไม่เกิน 5 ไร่	35	16.4		
6-10 ไร่	47	22.0		
11-15 ไร่	43	20.1		
16-20 ไร่	44	20.6		
มากกว่า 20 ไร่ขึ้นไป	38	17.8		
ที่ดินเช่า	18	8.4	8.06	4.900
ไม่เกิน 5 ไร่	8	3.7		
6-10 ไร่	7	3.3		
11-15 ไร่	1	0.5		
16-20 ไร่	2	0.9		
ที่ดินซึ่งไม่เสียค่าเช่า/บุคคลอื่นให้ทำกิน	16	7.5	12.25	14.180
ไม่เกิน 5 ไร่	7	3.3		
6-10 ไร่	3	1.4		
11-15 ไร่	2	0.9		
16-20 ไร่	2	0.9		
มากกว่า 20 ไร่ขึ้นไป	2	0.9		

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การถือครองที่ดินของเกษตรกรรวมพื้นที่เฉลี่ย 16.0 ไร่ โดยแบ่งเป็น ที่ดินตนเอง 15.0 ไร่ ที่ดินเช่า 8.1 ไร่ และที่ดินซึ่งไม่เสียค่าเช่า/บุคคลอื่นให้ทำกิน 12.3 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

พื้นที่ทำการเกษตรรวม มีพื้นที่ 6-10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.4 รองลงมา คือ 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.0 และ 11-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.5 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 96.7 โดยมีเกษตรกรบางส่วนที่มีที่ดินเช่า คิดเป็นร้อยละ 8.4 และที่ดินซึ่งไม่เสียค่าเช่า/บุคคลอื่นให้ทำกิน คิดเป็นร้อยละ 7.5 ตามลำดับ

2) ข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกร

การเข้าร่วมองค์กรของเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยงอำเภอภูกระดึง มีดังนี้

ตารางที่ 4.4 การเป็นสมาชิกองค์กร ของเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยงอำเภอภูกระดึง

ข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกสถาบัน		
กลุ่มลูกค้า ธกส.	105	49.1
กลุ่มแปลงใหญ่ไผ่เลี้ยง	70	32.7
กลุ่มเกษตรกร	45	21.0
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	23	10.7
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	10	4.7
อื่น ๆ	1	0.5
การมีตำแหน่งหรือเคยมีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน		
ไม่มีตำแหน่งใดๆ	206	96.2
อสม.	6	2.8
คณะกรรมการหมู่บ้าน	1	0.5
ประธานกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่	1	0.5

จากตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้า ธกส. คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมา คือ กลุ่มแปลงใหญ่ไผ่เลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 32.7 และกลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 21.0 ตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งหรือเคยมีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 96.2

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ข้อมูลสภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ข้อมูลการปลูกพืช ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อย การให้น้ำและการจัดการระบบน้ำ การปรับปรุงบำรุงดินสำหรับปลูกไม้เลื้อย การป้องกันศัตรูไม้ การได้รับการรับรองมาตรฐานผลผลิต รูปแบบการจำหน่ายผลผลิต รายได้ของเกษตรกรจากการจำหน่ายผลผลิต รายจ่ายจากการปลูกไม้เลื้อย ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ปรากฏดังตาราง 4.6 –4.15 ดังนี้

3) สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร

พื้นที่การปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีลักษณะดังนี้

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลการปลูกพืชของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง นอกจากปลูกไม้แล้วเกษตรกรยังปลูกพืชชนิดอื่นด้วยดังนี้

ข้อมูลการปลูกพืชของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
นอกจากการปลูกไม้แล้วเกษตรกรปลูกพืช		
ข้าว	196	91.6
อ้อยโรงงาน	102	47.7
มันสำปะหลัง	17	7.9
ยางพารา	15	7.0
พืชสวน เช่น ผัก แตงกวา	12	5.6
ยาสูบ	9	4.2
ข้าวโพด	8	3.7
ไม้ผล เช่น มะขาม ลำไย มะพร้าว	6	2.8

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นอกจากการปลูกไม้แล้วเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ 91.6 รองลงมา คือ อ้อยโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 47.7 และมันสำปะหลัง คิดเป็นร้อยละ 7.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย

ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
พื้นที่ปลูกไม้เลื้อย	214	100.0	3.32	2.380
1 ไร่	29	13.6		
2 ไร่	67	31.3		
3 ไร่	47	22.0		
4 ไร่	31	14.5		
5 ไร่	15	7.0		
6 ไร่	13	6.1		
7 ไร่	1	0.5		
8 ไร่	3	1.4		
10 ไร่	4	1.9		
มากกว่า 10 ไร่ขึ้นไป	4	1.9		
จำนวนกต่อไร่	214	100.0	171.01	110.140
75-100 กอ/ไร่	117	54.7		
151-300 กอต่อไร่	61	28.5		
151-200 กอต่อไร่	14	6.5		
101-150 กอต่อไร่	13	6.07		
มากกว่า 300 กอต่อไร่ขึ้นไป	9	4.2		
ประสบการณ์การปลูกไม้เลื้อย	214	100.0	5.36	2.810
1 ปี	5	2.3		
2 ปี	21	9.8		
3 ปี	38	17.8		
4 ปี	31	14.5		
5 ปี	26	12.1		
6 ปี	34	15.9		
7 ปี	22	10.3		
8 ปี	11	5.1		
10 ปี	19	8.9		
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	7	3.3		

จากตารางที่ 4.6 ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกไม้เลื้อยเฉลี่ย 3.3 จำนวนการปลูกไม้เลื้อย 171.0 ก่อต่อไร่ และเกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกไม้เลื้อย 5.4 ปี โดยมีรายละเอียดดังนี้

เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกไม้เลื้อย 2 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมา คือ 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.0 และ 4 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.5 ตามลำดับ

จำนวนการปลูกไม้เลื้อย 75-100 ก่อ/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.7 รองลงมา คือ 201-300 ก่อต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.5 ตามลำดับ

เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกไม้เลื้อย 3 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.8 รองลงมา คือ 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.9 และ 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรมีลักษณะดังนี้

n = 214

ข้อมูลด้านวิธีการปลูกไม้เลื้อย	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งที่มาของกิ่งพันธุ์	214	100.0
จากการสนับสนุนของทางราชการ	2	0.9
จากการเพาะพันธุ์เอง	103	48.1
ซื้อกิ่งพันธุ์จากเพื่อนบ้าน	109	51.0
ระยะปลูก	214	100.0
ระยะ 4 x 4 เมตร	124	57.9
ระยะ 3 x 3 เมตร	85	39.7
ระยะ 3 x 2 เมตร	5	2.3

จากตารางที่ 4.7 ข้อมูลด้านวิธีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร พบว่า แหล่งที่มาของกิ่งพันธุ์ได้มากจากการซื้อกิ่งพันธุ์จากเพื่อนบ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.9 รองลงมา คือ จากการเพาะพันธุ์เอง คิดเป็นร้อยละ 48.1 ตามลำดับ โดยมีระยะในการปลูก คือ ระยะ 4 x 4 เมตร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.9 รองลงมา คือ ระยะ 3 x 3 เมตร คิดเป็นร้อยละ 39.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลการให้น้ำและการจัดการน้ำสำหรับการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรปลูกไม้เลื้อย
อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

n = 214

	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการให้น้ำสำหรับการปลูกไม้เลื้อย		
ไม่ได้ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝนเท่านั้น)	60	28.0
ระบบสปริงเกอร์	30	14.0
ปล่อยน้ำรด	134	62.6
วิธีอื่น ๆ	3	1.4
แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตไม้เลื้อย		
บ่อน้ำ	100	46.7
น้ำบาดาล	89	41.6
แม่น้ำ แบ่งเป็น	33	15.4
- น้ำพอง	22	10.3
- ห้วยยาง	10	46.7
- ห้วยรังไข่	1	41.6
ความถี่ในการให้น้ำในการปลูกไม้เลื้อย		
อาศัยน้ำฝน	214	100.0
ไม่ได้ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝนเท่านั้น)	60	28.0
การให้น้ำในการปลูกไม้เลื้อย		
จำนวน 1- 2 วันต่อครั้ง	32	15.0
จำนวน 3-5 วันต่อครั้ง	32	15.0
จำนวนมากกว่า 5 วันต่อครั้ง	90	42.1

จากตารางที่ 4.8 ข้อมูลการให้น้ำไม้เลื้อยของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้น้ำแบบปล่อยน้ำรด คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมา คือ ไม่ได้ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝนเท่านั้น) คิดเป็นร้อยละ 28.0 และระบบสปริงเกอร์ คิดเป็นร้อยละ 14.0 ตามลำดับ โดยมีแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตไม้เลื้อยคือ บ่อน้ำ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมา คือ น้ำบาดาล คิดเป็นร้อยละ 41.6 และแม่น้ำ คิดเป็นร้อยละ 15.4 ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรมีความถี่ในการให้น้ำในการปลูกไม้เลื้อย จำนวนมากกว่า

5 วันต่อครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.06 รองลงมา คือ ไม่ได้ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝนเท่านั้น) คิดเป็นร้อยละ 28.0 จำนวน 1- 2 วันต่อครั้ง และจำนวน 3-5 วันต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ ตารางที่ 4.9 ข้อมูลด้านการปรับปรุงบำรุงดินของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
ปุ๋ยคอก	125	58.4		
ปริมาณปุ๋ยคอกที่ใช้			81.64	53.320
26-50 กิโลกรัมต่อไร่	47	22.0		
51-100 กิโลกรัมต่อไร่	65	30.3		
มากกว่า 100 กิโลกรัมต่อไร่	13	6.01		
ขึ้นไป				
ปุ๋ยหมัก	27	12.6		
ปริมาณปุ๋ยหมักที่ใช้			79.63	42.290
26-50 กิโลกรัมต่อไร่	14	6.5		
51-100 กิโลกรัมต่อไร่	11	5.1		
มากกว่า 100 กิโลกรัมต่อไร่	2	0.9		
ขึ้นไป				
ปุ๋ยเคมี	165	77.1		
สูตรปุ๋ยเคมีที่ใช้				
15 15 15	105	49.0		
16 8 8	33	15.4		
21 7 18	10	4.7		
46 0 0	17	7.9		
ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้			51.15	30.450
ไม่เกิน 25 กิโลกรัมต่อไร่	23	10.6		
26-50 กิโลกรัมต่อไร่	135	63.1		
51-100 กิโลกรัมต่อไร่	3	1.4		
มากกว่า 100 กิโลกรัมต่อไร่	4	1.9		
ขึ้นไป				

จากตารางที่ 4.9 ข้อมูลด้านการปรับปรุงบำรุงดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยเคมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.1 โดยนิยมใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 เกษตรส่วนใหญ่ส่วนมากใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณ 26-50 กิโลกรัมต่อไร่ หรือเฉลี่ย 51.2 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา คือปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก คิดเป็นร้อยละ 58.4 โดยใช้ในปริมาณ 51-100 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.37 และ 26-50 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.96 ตามลำดับ หรือเฉลี่ย 81.64 กิโลกรัมต่อไร่ ในส่วนของปุ๋ยหมักนั้นเกษตรกรเพียงร้อยละ 12.6 ที่ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ในปริมาณเฉลี่ย 79.6 กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ 4.10 ข้อมูลด้านการใช้สารเคมีในการผลิตไม้เลื้อย ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงในการปลูกไม้เลื้อย	จำนวน	ร้อยละ
การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงในการปลูกไม้เลื้อย	214	100
ไม่ใช้สารเคมี		
ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงในการปลูกไม้เลื้อย	208	97.2
ใช้สารเคมี		
ใช้สารเคมีป้องกันโรคไฟ	5	2.3
ใช้สารเคมีป้องกันแมลงศัตรูไม้	1	0.5

จากตารางที่ พบว่า เกษตรส่วนใหญ่ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงในการปลูกไม้เลื้อย คิดเป็นร้อยละ 97.2

ตารางที่ 4.11 ข้อมูลด้านการได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง

การรับรองมาตรฐานการผลิต	จำนวน	ร้อยละ
การรับรองมาตรฐานการผลิต	214	100.0
ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต		
ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต	183	85.5
ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต		
มาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP)	29	13.6
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	2	0.9

จากตารางที่ พบว่า การปลูกไผ่เลี้ยงของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการรับรองการผลิต คิดเป็นร้อยละ 85.5 ส่วนการรับรองมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) คิดเป็นร้อยละ 13.6 และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ข้อมูลด้านการจำหน่ายผลผลิตไผ่เลี้ยงของเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยงอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

n = 214

ด้านการจำหน่ายไผ่เลี้ยงของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้		
จำหน่ายให้พ่อค้าในหมู่บ้าน	210	98.1
พ่อค้าจากต่างถิ่นมารับซื้อ	4	1.9
รูปแบบการจำหน่าย		
จำหน่ายหน่อไม้สดเท่านั้น	37	17.3
จำหน่ายหน่อไม้แปรรูปเท่านั้น	44	20.6
จำหน่ายทั้งหน่อไม้สดและแปรรูป	133	62.1

จากตารางที่ 4.12 ข้อมูลด้านการจำหน่ายไผ่เลี้ยงของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายให้พ่อค้าในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 98.1 รองลงมา คือ พ่อค้าจากต่างถิ่นมารับซื้อ คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ โดยจำหน่ายในรูปแบบจำหน่ายทั้งหน่อไม้สดและแปรรูป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.2 รองลงมา คือ จำหน่ายหน่อไม้แปรรูป คิดเป็นร้อยละ 20.6 และจำหน่ายหน่อไม้สด คิดเป็นร้อยละ 17.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลผลผลิตไผ่เลี้ยงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยง

n = 214

ข้อมูลผลผลิตไผ่เลี้ยงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี	214	100.00	1,726.64	818.390
ไม่เกิน 1,000 กิโลกรัม	31	14.5		
1,001-1,500 กิโลกรัม	73	34.1		
1,501-2,000 กิโลกรัม	69	32.2		
2,001-2,500 กิโลกรัม	19	8.9		

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อมูลผลผลิตไม้เลื้อยเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
2,501-3,000 กิโลกรัม	14	6.5		
มากกว่า 3,000 กิโลกรัมขึ้นไป	8	3.7		

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผลผลิตไม้เลื้อยเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของเกษตรกร คือ 1,726.6 กิโลกรัม โดยมีผลผลิต 1,001-1,500 กิโลกรัม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมา คือ 1,501-2,000 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 32.2 และไม่เกิน 1,000 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 14.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ข้อมูลด้านรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอ
ภูกระดึง

n = 214

ข้อมูลด้านรายได้จากการปลูกไม้เลื้อย	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
รายได้รวมต่อไร่จากการปลูกไม้เลื้อย	214	100.0	29,039.25	31,298.310
ไม่เกิน 5,000 บาท	4	1.9		
5,001-10,000 บาท	12	5.6		
10,001-15,000 บาท	37	17.3		
15,001-20,000 บาท	52	24.3		
20,001-25,000 บาท	36	16.8		
25,001-30,000 บาท	23	10.7		
30,001-50,000 บาท	32	15.0		
มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	18	8.4		
จำหน่ายผลผลิตหน่อไม้สด	183	85.5	14,849.73	19,318.850
ไม่เกิน 5,000 บาท	54	25.2		
5,001-10,000 บาท	42	19.6		
10,001-15,000 บาท	30	14.0		
15,001-20,000 บาท	28	13.01		
20,001-25,000 บาท	9	4.2		

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อมูลด้านรายได้จากการปลูกไม้เลื้อย	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
25,001-30,000 บาท	8	3.7		
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	12	5.6		
จำหน่ายผลผลิตหน่อไม้แปรรูป	186	86.9	17,343.01	17,283.140
ไม่เกิน 5,000 บาท	42	19.6		
5,000-10,000 บาท	32	15.0		
10,001-15,000 บาท	32	15.0		
15,001-20,000 บาท	36	16.8		
20,001-25,000 บาท	12	5.6		
25,001-30,000 บาท	13	6.1		
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	19	8.9		
จำหน่ายกิ่งพันธุ์	3	1.4	62,033.33	78,267.510
ไม่เกิน 5,000 บาท	1	0.5		
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	2	0.7		
อื่น ๆ	6	2.8	14,166.67	2,136.980
10,001-15,000 บาท	4	1.9		
15,001-20,000 บาท	2	0.9		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า รายได้รวมต่อไร่จากการปลูกไม้เลื้อยเฉลี่ย 29,039.3 บาท โดยแบ่งเป็น จำหน่ายผลผลิตหน่อไม้สด 14,849.7 บาท และจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้แปรรูป 17,343.0 บาท โดยมีรายละเอียดรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยที่สำคัญดังนี้

รายได้รวมต่อไร่จากการปลูกไม้เลื้อย อยู่ในช่วง 15,001-20,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.3 รองลงมา คือ 10,001-15,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.3 และ 20,001-25,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.9 ตามลำดับ

รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้สด ไม่เกิน 5,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.2 รองลงมา คือ 5,001-10,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.6 และ 10,001-15,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.0 ตามลำดับ

รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้แปรรูปไม่เกิน 5,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.6 รองลงมา คือ 15,001-20,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.82 5,000-10,000 บาท/ไร่ และ 10,001-15,000 บาท /ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ข้อมูลด้านรายจ่ายในการผลิตไผ่เลี้ยงอำเภอภูกระดึง มีรายจ่ายจากกาปลูกไผ่เลี้ยงดังนี้

ข้อมูลด้านรายจ่ายจากการผลิตไผ่เลี้ยง	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากการผลิตไผ่เลี้ยง	214	100.0	4,164.84	3,214.160
ไม่เกิน 1,000 บาท/ไร่	7	3.3		
1,001-2,000 บาท/ไร่	22	10.3		
2,001-3,000 บาท/ไร่	47	22.0		
3,001-4,000 บาท/ไร่	61	28.5		
4,001-5,000 บาท/ไร่	37	17.3		
5,001-10,000 บาท/ไร่	31	14.5		
มากกว่า 10,000 บาท/ไร่ขึ้นไป	9	4.2		
ค่าปุ๋ยเคมี	166	77.6	777.56	601.640
น้อยกว่า 250 บาท/ไร่	4	1.9		
250-500 บาท/ไร่	21	9.8		
501-750 บาท/ไร่	33	15.4		
751-1,000 บาท/ไร่	104	48.6		
มากกว่า 1,000 บาท/ไร่ขึ้นไป	4	1.9		
ค่าปุ๋ยอินทรีย์	133	62.1	395.11	373.630
น้อยกว่า 250 บาท/ไร่	51	23.8		
250-500 บาท/ไร่	65	30.4		
501-750 บาท/ไร่	4	1.9		
751-1,000 บาท/ไร่	5	2.3		
มากกว่า 1,000 บาท/ไร่ขึ้นไป	8	3.7		

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อมูลด้านรายจ่ายจากการผลิตไม้เลียง	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดแมลง	1	0.5	500.00	
250-500 บาท/ไร่	1	0.5		
ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคไม้	5	2.4	1,474.00	1,387.940
250-500 บาท/ไร่	1	0.5		
751-1,000 บาท/ไร่	3	1.4		
มากกว่า 1,000 บาท/ไร่ขึ้นไป	1	0.5		
ค่าจ้างตัดแต่งกิ่ง	160	74.8	1,054.69	858.670
น้อยกว่า 250 บาท/ไร่	3	1.4		
250-500 บาท/ไร่	14	6.5		
501-750 บาท/ไร่	5	2.3		
751-1,000 บาท/ไร่	112	52.3		
มากกว่า 1,000 บาท/ไร่ขึ้นไป	26	12.1		
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งหน่อไม้	214	100.0	763.06	626.570
น้อยกว่า 500 บาท/ไร่	41	19.2		
500-1,000 บาท/ไร่	153	71.5		
1,001-1,500 บาท/ไร่	9	4.2		
1,501-2,000 บาท/ไร่	7	3.3		
มากกว่า 2,000 บาท/ไร่ขึ้นไป	4	1.9		
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ค่าไฟฟ้า ในการให้น้ำหน่อไม้	151	70.6	2,127.62	3,076.580
น้อยกว่า 500 บาท/ไร่	5	2.3		
500-1,000 บาท/ไร่	40	18.7		
1,001-1,500 บาท/ไร่	47	22.0		
1,501-2,000 บาท/ไร่	32	15.0		
มากกว่า 2,000 บาท/ไร่ขึ้นไป	27	12.6		

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อมูลด้านรายจ่ายจากการผลิตไม่เลี้ยง	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ คือ ถูพลาสติก	101	47.2	517.62	555.130
น้อยกว่า 250 บาท/ไร่	8	3.7		
250-500 บาท/ไร่	80	37.4		
501-750 บาท/ไร่	4	1.9		
751-1,000 บาท/ไร่	6	2.8		
มากกว่า 1,000 บาท/ไร่ขึ้นไป	3	1.4		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดจากการผลิตไม่เลี้ยง เฉลี่ย 4,164.84 บาท/ไร่ โดยมีรายจ่ายที่สำคัญในการผลิตไม่เลี้ยง ดังนี้ ค่าปุ๋ยเคมี 777.6 บาท/ไร่ ค่าปุ๋ยอินทรีย์ 395.1 บาท/ไร่ ค่าจ้างตัดแต่งกิ่ง 1,054.7 บาท/ไร่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งหน่อไม้ 763.0 บาท/ไร่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ค่าไฟฟ้า ในการให้น้ำหน่อไม้ 2,127.6 บาท/ไร่ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ คือ ถูพลาสติก 517.6 บาท/ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดจากการผลิตไม่เลี้ยง อยู่ในช่วง 3,001-4,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมา คือ 2,001-3,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.0 และ 4,001-5,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.3 ตามลำดับ

ค่าปุ๋ยเคมี อยู่ในช่วง 751-1,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมา คือ 501-750 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.4 และ 250-500 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.8 ตามลำดับ

ค่าปุ๋ยอินทรีย์ อยู่ในช่วง 250-500 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.0 รองลงมา คือ น้อยกว่า 250 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.9 ตามลำดับ

ค่าจ้างตัดแต่งกิ่ง อยู่ในช่วง 751-1,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมา คือ มากกว่า 1,000 บาท/ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.1 ตามลำดับ

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งหน่อไม้ อยู่ในช่วง 500-1,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.5 รองลงมา คือ น้อยกว่า 500 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.2 ตามลำดับ

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ค่าไฟฟ้า ในการให้น้ำหน่อไม้ อยู่ในช่วง 1,001-1,500 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.0 รองลงมา คือ 500-1,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.7 และ 1,501-2,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ คือ ถูพลาสติก อยู่ในช่วง 250-500 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.4

4) เทคโนโลยีการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ตารางที่ 4.16 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

วิธีปฏิบัติ	การปฏิบัติ			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเตรียมดิน				
1.1 มีการไถพรวนดินตากดินก่อนปลูกประมาณ 2 สัปดาห์	135	63.0	79	37.0
1.2 มีการปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอก่อนปลูก	172	80.4	42	19.6
1.3 มีการปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์	133	62.2	81	37.9
2. การปลูก				
2.1 มีการขุดหลุมปลูก ขนาด 50 x 50 x 50 เซนติเมตร	143	66.8	71	33.2
2.2 มีการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยหินฟอสเฟส	10	4.7	204	95.3
2.3 มีการรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก	60	28.0	154	72.0
2.4 มีการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยสารกำจัดแมลง	61	28.5	153	71.5
2.5 การปลูกต้นไม้เลื้อย 45 องศากับพื้นดิน	156	72.9	58	27.1
2.6 มีการปักไม้เป็นหลักป้องกันลม	107	50.0	107	50.0
2.7 มีการปลูกพืชแซมในแปลงไม้	105	49.1	109	50.9
3. การให้น้ำและการจัดการความชุ่มชื้นของดิน				
3.1 มีระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ในแปลงปลูกไม้เลื้อย	83	38.8	131	61.2
3.2 มีระบบน้ำหยดในแปลงปลูกไม้	68	31.8	146	68.2
3.3 มีการให้น้ำตามสภาพแวดล้อม และกำหนดระยะเวลาการให้น้ำ	135	63.1	79	36.9
3.4 มีการคลุมโคนต้นด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น ฟางข้าว ใบไม้ หญ้าแห้ง	164	76.6	50	23.4

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

วิธีปฏิบัติ	การปฏิบัติ			
	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4.การใส่ปุ๋ย				
4.1 ใส่ปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก	163	76.2	51	23.8
4.2 ใส่ปุ๋ยเคมี	147	68.7	67	31.3
5. การตัดหน่อไม้เมื่อได้ขนาดและความสูงตามกำหนด	184	86.0	30	14.0
6. การล้างทำความสะอาดหน่อไม้ก่อนจำหน่าย	200	93.4	14	6.5
7. การคัดแยกหน่อไม้ตามขนาดก่อนจำหน่าย	195	91.1	19	8.9
8. การแปรรูปก่อนจำหน่ายหน่อไม้	207	96.7	7	3.3
9. การติดตั้งกิ่งไผ่ตอนต้นฤดูการผลิตใหม่	198	92.5	16	7.5
10. การพรวนดินรอบโคนไผ่	182	85.1	32	15.0

จากตารางที่ 4.16 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไผ่เลี้ยงของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า

การเตรียมดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.4 มีการปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอก่อนปลูก รองลงมา คือ เกษตรกรร้อยละ 63.1 มีการไถพรวนดินตากดินก่อนปลูกประมาณ 2 สัปดาห์ และ เกษตรกรร้อยละ 62.2 มีการปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์

การปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.0 การปลูกต้นไผ่เอียง 45 องศากับพื้นดิน รองลงมา คือ เกษตรกรร้อยละ 66.8 มีการขุดหลุมปลูก ขนาด 50 x 50 x 50 เซนติเมตร เกษตรกรร้อยละ 50.0 มีการปักไม้เป็นหลักป้องกันลมโดยมีเกษตรกรร้อยละ 49.1 มีการปลูกพืชแซมในแปลงไผ่ ส่วนการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยสารกำจัดแมลง และการรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก มีเกษตรกรบางส่วนที่ปฏิบัติ ในขณะที่มีเกษตรกรส่วนน้อยที่มีการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยหินฟอสเฟส

การให้น้ำและการจัดการความชุ่มชื้นของดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.6 มีการคลุมโคนต้นด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น ฟางข้าว ใบไม้ หญ้าแห้ง รองลงมา คือ เกษตรกรร้อยละ 63.1 มีการให้น้ำตามสภาพแวดล้อม และกำหนดระยะเวลาการให้น้ำ โดยมีเกษตรกรบางส่วนที่มีระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ในแปลงปลูกไผ่เลี้ยง และมีระบบน้ำหยดในแปลงปลูกไผ่

การใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.2 ใส่ปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก และเกษตรกรร้อยละ 68.67 ใส่ปุ๋ยเคมี

การเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้เลื้อย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.98 ทำการตัดหน่อไม้เมื่อได้ขนาดและความสูงตามกำหนด เกษตรกรร้อยละ 93.5 มีการล้างทำความสะอาดหน่อไม้ก่อนจำหน่าย เกษตรกรร้อยละ 91.12 มีการคัดแยกหน่อไม้ตามขนาดก่อนจำหน่าย และเกษตรกรร้อยละ 96.7 การแปรรูปก่อนจำหน่ายหน่อไม้

การดูแลไม้เลื้อย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.5 การตัดแต่งกิ่งไม้ตอนต้นฤดูการผลิตใหม่ และเกษตรกรร้อยละ 85.1 มีการพรวนดินรอบโคนไม้

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

โดยให้เกษตรกรตอบแบบสอบถามที่พบสภาพปัญหาของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อยตามระดับความรุนแรงของปัญหา แบ่งเป็นห้าระดับ ดังนี้

ตารางที่ 4.17 สภาพปัญหาของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

สภาพปัญหา	ระดับปัญหา					\bar{x}	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านการผลิต							
1. ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการผลิตไม้เลื้อย	1 0.5%	6 2.8%	44 20.5%	28 13.1%	135 63.1%	1.64	0.932
2. ปัญหาเรื่องแหล่งน้ำในการผลิตไม้เลื้อย	58 27.1%	17 7.9%	19 8.9%	60 28.0%	60 28.1	2.78	1.590
3. ปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ปลูกไม้เลื้อย	6 2.8%	10 4.7%	31 14.5%	58 27.1%	109 50.9%	1.81	1.031
4. ปัญหาด้านแรงงาน	3 1.4%	12 5.5%	31 14.5%	41 19.2%	127 59.4%	1.71	1.003
5. ปัญหาผลผลิตไม่ได้คุณภาพ	6 2.8%	6 2.8%	42 19.6%	47 22.0%	113 52.8%	1.81	1.028
6. ปัญหาด้านเงินลงทุน	65	25	34	26	64	3.00	1.632

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับปัญหา					\bar{x}	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
7. การปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคที่พบในการผลิตไม้เลื้อย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหา แนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ของเกษตรกร	30.4%	11.7%	15.9%	12.2%	29.8%	2.17	1.100
8. ปัญหาโรคพืช	5 2.3%	4 1.9%	8 3.8%	27 12.6%	170 79.4%	1.35	0.836
9. ปัญหาด้านแมลงศัตรูพืช	5 2.3%	5 2.3%	9 4.2%	45 21.0%	150 70.0%	1.46	0.870
ผลผลิตและช่องทางการตลาด							
10. การประชาสัมพันธ์ในเรื่อง การตลาดการจำหน่าย	21 9.8%	17 7.9%	37 17.3%	52 24.3%	87 40.6%	2.22	1.319
11. ปัญหาด้านแหล่งรับซื้อ	16 7.4%	20 9.4%	65 30.4%	22 10.3%	91 42.5%	2.29	1.304
12.ปัญหาด้านราคาจำหน่าย ผลผลิต	31 14.4%	21 9.9%	56 26.2%	31 14.4%	75 35.1%	2.54	1.423
13. ปัญหาด้านความรู้ในการแปร รูปผลผลิตเพื่อเพิ่มรายได้	23 10.8%	17 8.0%	49 22.8%	38 17.7%	87 40.7%	2.30	1.355
14 ปัญหาอื่นๆ.....							

ปัญหาอื่นๆ ที่เกษตรกรได้เสนอแนะ ได้แก่

	Frequency
ขาดความรู้ในการแปรรูปการแปรรูป	1
ขาดแหล่งน้ำสำหรับผลิตหน่อไม้	14
ขาดการรวมกลุ่มกันของผู้ปลูกไม้เลื้อย	2
ปัญหาราคาจำหน่ายผลผลิตไม้แน่นอน	12
ตลาดรับซื้อผลผลิตไม้แน่นอน	7

จากตารางที่ 4.17 จากสภาพปัญหาด้านการผลิต พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาด้านเงินลงทุน (ค่าเฉลี่ย 3.0) และปัญหาเรื่องแหล่งน้ำในการผลิตไม้เลื้อย (ค่าเฉลี่ย 2.8) รองลงมาสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคที่พบในการผลิตไม้เลื้อย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.2) ปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ปลูกไม้เลื้อย (ค่าเฉลี่ย 1.8) และปัญหาผลผลิตไม้ได้คุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.8) และสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านแรงงาน (ค่าเฉลี่ย 1.7) ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการผลิตไม้เลื้อย (ค่าเฉลี่ย 1.6)

สภาพปัญหาด้านโรคและศัตรูพืช พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 1.5) (ค่าเฉลี่ย) และปัญหาโรคพืช (ค่าเฉลี่ย 1.4)

สภาพปัญหาด้านผลผลิตและช่องทางการตลาด พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาด้านราคาจำหน่ายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.5) ปัญหาด้านความรู้ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ (ค่าเฉลี่ย 2.3) ปัญหาด้านแหล่งรับซื้อ (ค่าเฉลี่ย 2.3) และการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการตลาดการจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 2.2)

ตอนที่ 4 ความต้องการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ตารางที่ 4.18 ความต้องการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

	Frequency
สนับสนุนการชุดบ่อบาดาล	51
มีการประกันราคาผลผลิตหน่อไม้	38
จัดหาตลาดรองรับการผลิตที่แน่นอน	36
สนับสนุนเงินทุน	18
รวมกลุ่มกันแปรรูปผลผลิต	6
สนับสนุนความรู้การผลิตหน่อไม้	5

จากการเสนอแนะความต้องการส่งเสริมของเกษตรกร ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการสนับสนุนการชุดบ่อบาดาล เนื่องจากระบบน้ำมีความสำคัญต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรอำเภอภูกระดึง รองลงมาคือการส่งเสริมเรื่องตลาดรองรับผลผลิตหน่อไม้

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึง

ตารางที่ 4.19 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึง

	Frequency
ควรมีการรวมกันการผลิตหน่อไม้	4
ผลิตหน่อไม้ให้ได้รับการรับรองมาตรฐานผลผลิต	6
สนับสนุนระบบพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อประหยัดต้นทุน	5
ขยายตลาดรับซื้อผลผลิตหน่อไม้	17
มีการประกันราคารับซื้อหน่อไม้	13
สนับสนุนแหล่งน้ำให้เกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย	23
สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนให้เกษตรกร	8
ส่งเสริมความรู้การผลิตและแปรรูปหน่อไม้เพื่อเพิ่มมูลค่า	6
รวมกลุ่มกันผลิตปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุน	4

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่ได้เสนอแนะส่วนใหญ่อยากให้มีการสนับสนุนเรื่องแหล่งน้ำสำหรับผลิตหน่อไม้ให้เกษตรกร รองลงมาคือเรื่องการตลาดรับซื้อผลผลิต และการประกันราคาหน่อไม้ให้กับเกษตรกร

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญ จำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไป สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) เพื่อศึกษาการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร 3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร 4) เพื่อศึกษาการได้รับความรู้และความต้องการ รูปแบบและวิธีการส่งเสริมการปลูกไม้เลื้อยของจังหวัดเลย และ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยประชากร กลุ่มตัวอย่าง 214 คน จากประชากรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึงทั้งหมดจำนวน 460 คน ตามข้อมูลจากฐานทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2562 จังหวัดเลย ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการผลิต 2562 จำนวนทั้งหมด 460 ราย การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ โดยยอมให้มีคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้วิธีจับสลากให้ได้ตามจำนวนที่กำหนด

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ตอนที่ 2 การใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อย ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย และตอนที่ 4 เพื่อศึกษาการได้รับและความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ข้อมูลทั่วไปของผู้ปลูกไม้เลื้อย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน พบว่า ผู้ปลูกไม้เลื้อยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.54 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.46 อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.85 รองลงมาเป็นอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.57 โดยมีอายุเฉลี่ย 53.98 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.96 ในขณะที่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอันดับแรก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมาจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 23.83 โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 คน ส่วนข้อมูลจำนวนแรงงานในครัวเรือน อันดับแรก คือ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 35.51 รองลงมา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 28.97 ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.87 คน

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง แบ่งเป็นรายได้จากภาคการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร การถือครองที่ดินของเกษตรกร มีดังนี้

รายได้รวมของครอบครัวทั้งหมดเฉลี่ย 135,010.75 บาท โดยแบ่งเป็น รายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตร 101,771.03 บาท และรายได้จากการทำอาชีพนอกภาคการเกษตร 50,448.94 บาท โดยมีรายละเอียดดังนี้รายได้รวมของครอบครัวทั้งหมด อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.79 รองลงมา คือ 100,001-150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.50 และ 150,001-200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.49 ตามลำดับ รายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.39 รองลงมา คือ ไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.10 และ คิดเป็นร้อยละ 13.55 ตามลำดับ รายได้จากการทำอาชีพนอกภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 25,001-50,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.17 รองลงมา คือ ไม่เกิน 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.96 และ 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.02 ตามลำดับ

การถือครองที่ดินของเกษตรกรรวมพื้นที่เฉลี่ย 16.06 ไร่ โดยแบ่งเป็น ที่ดินตนเอง 14.95 ไร่ ที่ดินเช่า 8.06 ไร่ และที่ดินซึ่งไม่เสียค่าเช่า/บุคคลอื่นให้ทำกิน 12.25 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

พื้นที่ทำการเกษตรรวม มีพื้นที่ 6-10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.43 รองลงมา คือ 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.96 และ 11-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.50 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เป็น

ที่ดินของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 96.73 โดยมีเกษตรกรบางส่วนที่มีที่ดินเช่า คิดเป็นร้อยละ 8.41 และที่ดินซึ่งไม่เสียค่าเช่า/บุคคลอื่นให้ทำกิน คิดเป็นร้อยละ 7.48 ตามลำดับ

ข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกร

การเข้าร่วมองค์กรของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้า ธกส. คิดเป็นร้อยละ 49.07 รองลงมา คือ กลุ่มแปลงใหญ่ไม้เลื้อย คิดเป็นร้อยละ 32.71 และกลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 21.03 ตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งหรือเคยมีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 96.26

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ข้อมูลสภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ข้อมูลการปลูกพืช ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อย การให้น้ำและการจัดการระบบน้ำ การปรับปรุงบำรุงดินสำหรับปลูกไม้เลื้อย การป้องกันศัตรูไม้ การได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต รูปแบบการจำหน่ายผลผลิต รายได้ของเกษตรกรจากการจำหน่ายผลผลิต รายจ่ายจากการปลูกไม้เลื้อย ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร ดังนี้

สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร

พื้นที่การปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีลักษณะดังนี้ นอกจากการปลูกไม้แล้วเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ 91.59 รองลงมา คือ อ้อยโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 47.66 และมันสำปะหลัง คิดเป็นร้อยละ 7.94 ตามลำดับ

ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกไม้เลื้อยเฉลี่ย 3.32 จำนวนการปลูกไม้เลื้อย 171.01 กอต่อไร่ และเกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกไม้เลื้อย 5.36 ปี เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกไม้เลื้อย 2 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.31 รองลงมา คือ 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.96 และ 4 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.49 ตามลำดับ จำนวนการปลูกไม้เลื้อย 75-100 กอ/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.67 รองลงมา คือ 201-300 กอต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.50 ตามลำดับ เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกไม้เลื้อย 3 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.76 รองลงมา คือ 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.89 และ 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.49 ตามลำดับ

ข้อมูลด้านการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร พบว่า แหล่งที่มาของกิ่งพันธุ์ได้มากจากการซื้อกิ่งพันธุ์จากเพื่อนบ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.93 รองลงมา คือ จากการเพาะพันธุ์เอง คิดเป็นร้อยละ 48.13 ตามลำดับ โดยมีระยะในการปลูก คือ ระยะ 4 x 4 เมตร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.94 รองลงมา คือ ระยะ 3 x 3 เมตร คิดเป็นร้อยละ 39.72 ตามลำดับ

การให้น้ำและการจัดการน้ำสำหรับการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้น้ำแบบปล่อยน้ำราด คิดเป็นร้อยละ 62.62 รองลงมาคือ ไม่ได้ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝนเท่านั้น) คิดเป็นร้อยละ 28.04 และระบบสปริงเกอร์ คิดเป็นร้อยละ 14.02 ตามลำดับ โดยมีแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตไม้เลื้อย คือ บ่อน้ำ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.73 รองลงมา คือ น้ำบาดาล คิดเป็นร้อยละ 41.59 และแม่น้ำ คิดเป็นร้อยละ 15.42 ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรมีความถี่ในการให้น้ำในการปลูกไม้เลื้อย จำนวนมากกว่า 5 วันต่อครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.06 รองลงมา คือ ไม่ได้ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝนเท่านั้น) คิดเป็นร้อยละ 28.04 จำนวน 1- 2 วันต่อครั้ง และจำนวน 3-5 วันต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.95 ตามลำดับ

ด้านการปรับปรุงบำรุงดินของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรได้ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยเคมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.10 โดยนิยมใช้ปุ๋ยสูตร 15 15 15 เกษตรกรส่วนมากใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณ 26-50 กิโลกรัมต่อไร่ หรือเฉลี่ย 51.15 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา คือ ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก คิดเป็นร้อยละ 58.41 โดยใช้ในปริมาณ 51-100 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.37 และ 26-50 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.96 ตามลำดับ หรือเฉลี่ย 81.64 กิโลกรัมต่อไร่ ในส่วนของปุ๋ยหมักนั้นเกษตรกรเพียงร้อยละ 12.62 ที่ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ในปริมาณเฉลี่ย 79.63 กิโลกรัมต่อไร่

ด้านการใช้สารเคมีในการผลิตไม้เลื้อย ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงในการปลูกไม้เลื้อย คิดเป็นร้อยละ 97.2 เกษตรกรใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเพียงร้อยละ 2.8

ด้านการได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง พบว่า การปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการรับรองการผลิต คิดเป็นร้อยละ 83.18 ส่วนการรับรองมาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) คิดเป็นร้อยละ 13.55 และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 0.93 ตามลำดับ

การจำหน่ายผลผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายให้พ่อค้าในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 98.13 รองลงมา คือ พ่อค้าจากต่างถิ่นมารับซื้อ คิดเป็นร้อยละ 1.87 ตามลำดับ โดยจำหน่ายในรูปแบบจำหน่ายทั้งหน่อไม้สดและแปรรูป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.15 รองลงมา คือ จำหน่ายหน่อไม้แปรรูป คิดเป็นร้อยละ 20.56 และจำหน่ายหน่อไม้สด คิดเป็นร้อยละ 17.29 ตามลำดับ

ข้อมูลผลผลิตไม้เลื้อยเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย พบว่า ผลผลิตไม้เลื้อยเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของเกษตรกร คือ 1,726.64 กิโลกรัม โดยมีผลผลิต 1,001-1,500 กิโลกรัม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.11 รองลงมา คือ 1,501-2,000 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 32.24 และไม่เกิน 1,000 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 14.49 ตามลำดับ

รายได้จากการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอกุญกระดิ่ง พบว่า รายได้รวมต่อไร่จากการปลูกไม้เลื้อยเฉลี่ย 29,039.25 บาท โดยแบ่งเป็น จำหน่ายผลผลิตหน่อไม้สด 14,849.73 บาท และจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้แปรรูป 17,343.01 บาท โดยมีรายละเอียดรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยที่สำคัญดังนี้

รายได้รวมต่อไร่จากการปลูกไม้เลื้อย อยู่ในช่วง 15,001-20,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.30 รองลงมา คือ 10,001-15,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.29 และ 20,001-25,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.82 ตามลำดับ

รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้สด ไม่เกิน 5,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.23 รองลงมา คือ 5,001-10,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.63 และ 10,001-15,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.02 ตามลำดับ

รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้แปรรูปไม่เกิน 5,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.63 รองลงมา คือ 15,001-20,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.82 5,000-10,000 บาท/ไร่ และ 10,001-15,000 บาท /ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.95 ตามลำดับ

รายจ่ายในการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร รายจ่ายในการผลิตไม้เลื้อยอำเภอกุญกระดิ่ง มีรายจ่ายจากกาปลูกไม้เลื้อย พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดจากการผลิตไม้เลื้อย เฉลี่ย 4,164.84 บาท/ไร่ โดยมีรายจ่ายที่สำคัญในการผลิตไม้เลื้อย ดังนี้ ค่าปุ๋ยเคมี 777.56 บาท/ไร่ ค่าปุ๋ยอินทรีย์ 395.11 บาท/ไร่ ค่าจ้างตัดแต่งกิ่ง 1,054.69 บาท/ไร่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งหน่อไม้ 763.06 บาท/ไร่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ค่าไฟฟ้า ในการให้น้ำหน่อไม้ 2,127.62 บาท/ไร่ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ คือ ถูพลาสติก 517.62 บาท/ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดจากการผลิตไม้เลื้อย อยู่ในช่วง 3,001-4,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมา คือ 2,001-3,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.96 และ 4,001-5,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.29 ตามลำดับ

ค่าปุ๋ยเคมี อยู่ในช่วง 751-1,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.60 รองลงมา คือ 501-750 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.42 และ 250-500 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.81 ตามลำดับ

ค่าปุ๋ยอินทรีย์ อยู่ในช่วง 250-500 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.03 รองลงมา คือ น้อยกว่า 250 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.83 ตามลำดับ

ค่าจ้างตัดแต่งกิ่ง อยู่ในช่วง 751-1,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.34 รองลงมา คือ มากกว่า 1,000 บาท/ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.15 ตามลำดับ

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งหน่อไม้ อยู่ในช่วง 500-1,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.50 รองลงมา คือ น้อยกว่า 500 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.16 ตามลำดับ

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ค่าไฟฟ้า ในการให้น้ำหน่อไม้ อยู่ในช่วง 1,001-1,500 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.96 รองลงมา คือ 500-1,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.69 และ 1,501-2,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.95 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ คือ ฤกษ์พลาสติก อยู่ในช่วง 250-500 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.38

ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า

การเตรียมดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.37 มีการปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอก่อนปลูก รองลงมา คือ เกษตรกรร้อยละ 63.08 มีการไถพรวนดินตากดินก่อนปลูกประมาณ 2 สัปดาห์ และ เกษตรกรร้อยละ 62.15 มีการปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์

การปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 72.90 การปลูกต้นไม้เอียง 45 องศากับพื้นดิน รองลงมา คือ เกษตรกรร้อยละ 66.82 มีการขุดหลุมปลูก ขนาด 50 x 50 x 50 เซนติเมตร เกษตรกรร้อยละ 50.00 มีการปักไม้เป็นหลักป้องกันลมโดยมีเกษตรกรร้อยละ 49.07 มีการปลูกพืชแซมในแปลง ไม้ ส่วนการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยสารกำจัดแมลง และการรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก มีเกษตรกรบางส่วนที่ปฏิบัติ ในขณะที่มีเกษตรกรส่วนน้อยที่มีการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยหินฟอสเฟส

การให้น้ำและการจัดการความชุ่มชื้นของดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.64 มีการคลุมโคนต้นด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น ฟางข้าว ใบไม้ หญ้าแห้ง รองลงมา คือ เกษตรกรร้อยละ 63.08 มีการให้น้ำตามสภาพแวดล้อม และกำหนดระยะเวลาการให้น้ำ โดยมีเกษตรกรบางส่วนที่มีระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ในแปลงปลูกไม้เลื้อย และมีระบบน้ำหยดในแปลงปลูกไม้

การใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.17 ใส่ปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก และเกษตรกรร้อยละ 68.69 ใส่ปุ๋ยเคมี

การเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้เลื้อย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.98 ทำการตัดหน่อไม้เมื่อได้ขนาดและความสูงตามกำหนด เกษตรกรร้อยละ 93.46 มีการล้างทำความสะอาดหน่อไม้ก่อนจำหน่าย เกษตรกรร้อยละ 91.12 มีการตัดแยกหน่อไม้ตามขนาดก่อนจำหน่าย และเกษตรกรร้อยละ 96.73 การแปรรูปก่อนจำหน่ายหน่อไม้

การดูแลไม้เลื้อย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.52 การตัดแต่งกิ่งไม้ตอนต้นฤดูการผลิตใหม่ และเกษตรกรร้อยละ 85.05 มีการพรวนดินรอบโคนไม้

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อย ใน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

สภาพปัญหาของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ปัญหาอื่นๆ ที่เกษตรกรได้เสนอแนะ ได้แก่ จากสภาพปัญหาด้านการผลิต พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาด้านเงินลงทุน (ค่าเฉลี่ย 3.00) และปัญหาเรื่องแหล่งน้ำในการผลิตไม้เลื้อย (ค่าเฉลี่ย 2.78) รองลงมาสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคที่พบในการผลิตไม้เลื้อย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.17) ปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ปลูกไม้เลื้อย (ค่าเฉลี่ย 1.81) และปัญหาผลผลิตไม่ได้คุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.81) และสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านแรงงาน (ค่าเฉลี่ย 1.71) ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการผลิตไม้เลื้อย (ค่าเฉลี่ย 1.64)

สภาพปัญหาด้านโรคและศัตรูพืช พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 1.46) (ค่าเฉลี่ย) และปัญหาโรคพืช (ค่าเฉลี่ย 1.35)

สภาพปัญหาด้านผลผลิตและช่องทางการตลาด พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาด้านราคาจำหน่ายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.54) ปัญหาด้านความรู้ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ (ค่าเฉลี่ย 2.30) ปัญหาด้านแหล่งรับซื้อ (ค่าเฉลี่ย 2.29) และการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการตลาดการจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 2.22)

ตอนที่ 4 สิ่งที่เกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยต้องการรับการพัฒนา และข้อเสนอแนะของ เกษตรกร

ความต้องการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ต้องการได้รับการส่งเสริม มากที่สุดเกษตรกรต้องการได้รับการสนับสนุนด้านแหล่งน้ำสำหรับการผลิตไม้เลื้อย รองลงมาคือ การประกันราคาผลผลิตหน่อไม้ ตลาดและแหล่งจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้ สนับสนุนเงินทุนให้เกษตรกร การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตเพื่อจำหน่าย และการส่งเสริมความรู้ในการผลิตหน่อไม้ให้เกษตรกร และฝึกอบรมให้ความรู้เกษตรกรในการแปรรูปหน่อไม้เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการสร้างความยั่งยืนให้แก่อาชีพการผลิตไผ่เลี้ยง

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยงในอำเภอภูกระดึง คือการสนับสนุนแหล่งน้ำสำหรับผลิตหน่อไม้ให้เกษตรกร การขยายตลาดจำหน่ายผลผลิต สนับสนุนเงินทุน การผลิตให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน การส่งเสริมความรู้ในการผลิตและแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า การสนับสนุนแหล่งพลังงานราคาถูก การรวมกลุ่มเพื่อการผลิต และการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุน

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตไผ่เลี้ยงของเกษตรกร ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ดังนี้ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน พบว่า ผู้ปลูกไผ่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.54 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.46 อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.85 รองลงมาเป็นอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.57 โดยมีอายุเฉลี่ย 53.98 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.96 ในขณะที่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอันดับแรก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมาจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 23.83 โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 คน ส่วนข้อมูลจำนวนแรงงานในครัวเรือน อันดับแรก คือ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 35.51 รองลงมาจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 28.97 ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.87 คน

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยงอำเภอภูกระดึง แบ่งเป็นรายได้จากภาคการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร การถือครองที่ดินของเกษตรกร มีดังนี้

รายได้รวมของครอบครัวทั้งหมดเฉลี่ย 135,010.75 บาท โดยแบ่งเป็น รายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตร 101,771.03 บาท และรายได้จากการทำอาชีพนอกภาคการเกษตร 50,448.94 บาท โดยมีรายละเอียดดังนี้รายได้รวมของครอบครัวทั้งหมด อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.79 รองลงมา คือ 100,001-150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.50 และ 150,001-200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.49 ตามลำดับ รายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.39 รองลงมา คือ ไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.10 และ คิดเป็นร้อยละ 13.55 ตามลำดับ รายได้จากการทำอาชีพ

นอกภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 25,001-50,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.17 รองลงมา คือ ไม่เกิน 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.96 และ 50,001-100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.02 ตามลำดับ

การถือครองที่ดินของเกษตรกรรวมพื้นที่เฉลี่ย 16.06 ไร่ โดยแบ่งเป็น ที่ดินตนเอง 14.95 ไร่ ที่ดินเช่า 8.06 ไร่ และที่ดินซึ่งไม่เสียค่าเช่า/บุคคลอื่นให้ทำกิน 12.25 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

พื้นที่ทำการเกษตรรวม มีพื้นที่ 6-10 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.43 รองลงมา คือ 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.96 และ 11-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.50 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 96.73 โดยมีเกษตรกรบางส่วนที่มีที่ดินเช่า คิดเป็นร้อยละ 8.41 และที่ดินซึ่งไม่เสียค่าเช่า/บุคคลอื่นให้ทำกิน คิดเป็นร้อยละ 7.48 ตามลำดับ

ข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกร

การเข้าร่วมองค์กรของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้า ธกส. คิดเป็นร้อยละ 49.07 รองลงมา คือ กลุ่มแปลงใหญ่ไม้เลื้อย คิดเป็นร้อยละ 32.71 และกลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 21.03 ตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งหรือเคยมีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 96.26

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ข้อมูลสภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ข้อมูลการปลูกพืช ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อย การให้น้ำและการจัดการระบบน้ำ การปรับปรุงบำรุงดินสำหรับปลูกไม้เลื้อย การป้องกันศัตรูไม้ การได้รับการรับรองมาตรฐานผลผลิต รูปแบบการจำหน่ายผลผลิต รายได้ของเกษตรกรจากการจำหน่ายผลผลิต รายจ่ายจากการปลูกไม้เลื้อย ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร ดังนี้

สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร

พื้นที่การปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีลักษณะดังนี้ นอกจากการปลูกไม้แล้วเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ 91.59 รองลงมา คือ อ้อยโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 47.66 และมันสำปะหลัง คิดเป็นร้อยละ 7.94 ตามลำดับ

ข้อมูลการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกไม้เลื้อยเฉลี่ย 3.32 จำนวนการปลูกไม้เลื้อย 171.01 กอต่อไร่ และเกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกไม้เลื้อย 5.36 ปี เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกไม้เลื้อย 2 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.31 รองลงมา คือ 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.96 และ 4 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.49 ตามลำดับ จำนวนการปลูกไม้เลื้อย 75-100 กอ/ไร่

มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.67 รองลงมา คือ 201-300 ก่อต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.50 ตามลำดับ เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกไม้เลื้อย 3 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.76 รองลงมา คือ 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.89 และ 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.49 ตามลำดับ

ข้อมูลด้านการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร พบว่า แหล่งที่มาของกิ่งพันธุ์ได้มากจากการซื้อกิ่งพันธุ์จากเพื่อนบ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.93 รองลงมา คือ จากการเพาะพันธุ์เอง คิดเป็นร้อยละ 48.13 ตามลำดับ โดยมีระยะในการปลูก คือ ระยะ 4 x 4 เมตร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.94 รองลงมา คือ ระยะ 3 x 3 เมตร คิดเป็นร้อยละ 39.72 ตามลำดับ

การให้น้ำและการจัดการน้ำสำหรับการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้น้ำแบบปล่อยน้ำราดคิดเป็นร้อยละ 62.62 รองลงมา คือ ไม่ได้ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝนเท่านั้น) คิดเป็นร้อยละ 28.04 และระบบสปริงเกอร์ คิดเป็นร้อยละ 14.02 ตามลำดับ โดยมีแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตไม้เลื้อย คือ บ่อน้ำ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.73 รองลงมา คือ น้ำบาดาล คิดเป็นร้อยละ 41.59 และแม่น้ำ คิดเป็นร้อยละ 15.42 ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรมีความถี่ในการให้น้ำในการปลูกไม้เลื้อย จำนวนมากกว่า 5 วันต่อครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.06 รองลงมา คือ ไม่ได้ให้น้ำ (อาศัยน้ำฝนเท่านั้น) คิดเป็นร้อยละ 28.04 จำนวน 1- 2 วันต่อครั้ง และจำนวน 3-5 วันต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.95 ตามลำดับ

ด้านการปรับปรุงบำรุงดินของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรได้ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยเคมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.10 โดยนิยมใช้ปุ๋ยสูตร 15 15 15 เกษตรกรส่วนมากใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณ 26-50 กิโลกรัมต่อไร่ หรือเฉลี่ย 51.15 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา คือ ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก คิดเป็นร้อยละ 58.41 โดยใช้ในปริมาณ 51-100 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.37 และ 26-50 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.96 ตามลำดับ หรือเฉลี่ย 81.64 กิโลกรัมต่อไร่ ในส่วนของปุ๋ยหมักนั้นเกษตรกรเพียงร้อยละ 12.62 ที่ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ในปริมาณเฉลี่ย 79.63 กิโลกรัมต่อไร่

ด้านการใช้สารเคมีในการผลิตไม้เลื้อย ของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงในการปลูกไม้เลื้อย คิดเป็นร้อยละ 97.2 เกษตรกรใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเพียงร้อยละ 2.8

ด้านการได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง พบว่า การปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการรับรองการผลิต คิดเป็นร้อยละ 83.18 ส่วนการรับรองมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) คิดเป็นร้อยละ 13.55 และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 0.93 ตามลำดับ

การจำหน่ายผลผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายให้พ่อค้าในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 98.13 รองลงมา คือ พ่อค้าจาก

ต่างถิ่นมารับซื้อ คิดเป็นร้อยละ 1.87 ตามลำดับ โดยจำหน่ายในรูปแบบจำหน่ายทั้งหน่อไม้สดและแปรรูป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.15 รองลงมา คือ จำหน่ายหน่อไม้แปรรูป คิดเป็นร้อยละ 20.56 และจำหน่ายหน่อไม้สด คิดเป็นร้อยละ 17.29 ตามลำดับ

ข้อมูลผลผลิตไม้เลื้อยเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย พบว่า ผลผลิตไม้เลื้อยเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของเกษตรกร คือ 1,726.64 กิโลกรัม โดยมีผลผลิต 1,001-1,500 กิโลกรัม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.11 รองลงมา คือ 1,501-2,000 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 32.24 และไม่เกิน 1,000 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 14.49 ตามลำดับ

รายได้จากการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง พบว่า รายได้รวมต่อไร่จากการปลูกไม้เลื้อยเฉลี่ย 29,039.25 บาท โดยแบ่งเป็น จำหน่ายผลผลิตหน่อไม้สด 14,849.73 บาท และจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้แปรรูป 17,343.01 บาท โดยมีรายละเอียดรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยที่สำคัญดังนี้

รายได้รวมต่อไร่จากการปลูกไม้เลื้อย อยู่ในช่วง 15,001-20,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.30 รองลงมา คือ 10,001-15,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.29 และ 20,001-25,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.82 ตามลำดับ

รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้สด ไม่เกิน 5,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.23 รองลงมา คือ 5,001-10,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.63 และ 10,001-15,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.02 ตามลำดับ

รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตหน่อไม้แปรรูปไม่เกิน 5,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.63 รองลงมา คือ 15,001-20,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.82 5,000-10,000 บาท/ไร่ และ 10,001-15,000 บาท /ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.95 ตามลำดับ

รายจ่ายในการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกร รายจ่ายในการผลิตไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง มีรายจ่ายจากกาปลูกไม้เลื้อย พบว่า ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดจากการผลิตไม้เลื้อย เฉลี่ย 4,164.84 บาท/ไร่ โดยมีรายจ่ายที่สำคัญในการผลิตไม้เลื้อย ดังนี้ ค่าปุ๋ยเคมี 777.56 บาท/ไร่ ค่าปุ๋ยอินทรีย์ 395.11 บาท/ไร่ ค่าจ้างตัดแต่งกิ่ง 1,054.69 บาท/ไร่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งหน่อไม้ 763.06 บาท/ไร่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ค่าไฟฟ้า ในการให้น้ำหน่อไม้ 2,127.62 บาท/ไร่ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ คือ ถูพลาสติก 517.62 บาท/ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดจากการผลิตไม้เลื้อย อยู่ในช่วง 3,001-4,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมา คือ 2,001-3,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.96 และ 4,001-5,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.29 ตามลำดับ

ค่าปุ๋ยเคมี อยู่ในช่วง 751-1,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.60 รองลงมา คือ 501-750 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.42 และ 250-500 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.81 ตามลำดับ

ค่าปุ๋ยอินทรีย์ อยู่ในช่วง 250-500 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.03 รองลงมา คือ น้อยกว่า 250 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.83 ตามลำดับ

ค่าจ้างตัดแต่งกิ่ง อยู่ในช่วง 751-1,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.34 รองลงมา คือ มากกว่า 1,000 บาท/ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.15 ตามลำดับ

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งหน่อไม้ อยู่ในช่วง 500-1,000 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.50 รองลงมา คือ น้อยกว่า 500 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.16 ตามลำดับ

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ค่าไฟฟ้า ในการให้น้ำหน่อไม้ อยู่ในช่วง 1,001-1,500 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.96 รองลงมา คือ 500-1,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.69 และ 1,501-2,000 บาท/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.95 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ คือ วัสดุพลาสติก อยู่ในช่วง 250-500 บาท/ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.38

เทคโนโลยีการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ข้อมูลปัจจัย ที่มีผลต่อการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า

การเตรียมดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.37 มีการปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอก่อนปลูก รองลงมา คือ เกษตรกรร้อยละ 63.08 มีการไถพรวนดินตากดินก่อนปลูกประมาณ 2 สัปดาห์ และ เกษตรกรร้อยละ 62.15 มีการปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์

การปลูก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 72.90 การปลูกต้นไม้เอียง 45 องศากับพื้นดิน รองลงมา คือ เกษตรกรร้อยละ 66.82 มีการขุดหลุมปลูก ขนาด 50 x 50 x 50 เซนติเมตร เกษตรกร ร้อยละ 50.00 มีการปักไม้เป็นหลักป้องกันลมโดยมีเกษตรกรร้อยละ 49.07 มีการปลูกพืชแซมในแปลง ไม้ ส่วนการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยสารกำจัดแมลง และการรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก มี เกษตรกรบางส่วนที่ปฏิบัติ ในขณะที่มีเกษตรกรส่วนน้อยที่มีการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยหินฟอสเฟส

การให้น้ำและการจัดการความชุ่มชื้นของดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.64 มีการคลุม โคนต้นด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น ฟางข้าว ใบไม้ หญ้าแห้ง รองลงมา คือ เกษตรกรร้อยละ 63.08 มีการให้น้ำ ตามสภาพแวดล้อม และกำหนดระยะเวลาการให้น้ำ โดยมีเกษตรกรบางส่วนที่มีระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ในแปลงปลูกไม้เลื้อย และมีระบบน้ำหยดในแปลงปลูกไม้

การใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.17 ใส่ปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก และเกษตรกรร้อยละ 68.69 ใส่ปุ๋ยเคมี

การเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้เลื้อย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.98 ทำการตัดหน่อไม้เมื่อได้ ขนาดและความสูงตามกำหนด เกษตรกรร้อยละ 93.46 มีการล้างทำความสะอาดหน่อไม้ก่อน

จำหน่าย เกษตรกรร้อยละ 91.12 มีการคัดแยกหน่อไม้ตามขนาดก่อนจำหน่าย และเกษตรกรร้อยละ 96.73 การแปรรูปก่อนจำหน่ายหน่อไม้

การดูแลไม้เลื้อย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.52 การตัดแต่งกิ่งไม้ตอนต้นฤดูการผลิตใหม่ และเกษตรกรร้อยละ 85.05 มีการพรวนดินรอบโคนไม้

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อย ใน อำเภอกุระติง จังหวัดเลย

สภาพปัญหาของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอกุระติง จังหวัดเลย

ปัญหาอื่นๆ ที่เกษตรกรได้เสนอแนะ ได้แก่ จากสภาพปัญหาด้านการผลิต พบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาด้านเงินลงทุน (ค่าเฉลี่ย 3.00) และปัญหาเรื่องแหล่งน้ำในการผลิตไม้เลื้อย (ค่าเฉลี่ย 2.78) รองลงมาสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคที่พบในการผลิตไม้เลื้อย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.17) ปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ปลูกไม้เลื้อย (ค่าเฉลี่ย 1.81) และปัญหาผลผลิตไม่ได้คุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.81) และสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านแรงงาน (ค่าเฉลี่ย 1.71) ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการผลิตไม้เลื้อย (ค่าเฉลี่ย 1.64)

สภาพปัญหาด้านโรคและศัตรูพืช พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 1.46) (ค่าเฉลี่ย) และปัญหาโรคพืช (ค่าเฉลี่ย 1.35)

สภาพปัญหาด้านผลผลิตและช่องทางการตลาด พบว่า สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาด้านราคาจำหน่ายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.54) ปัญหาด้านความรู้ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ (ค่าเฉลี่ย 2.30) ปัญหาด้านแหล่งรับซื้อ (ค่าเฉลี่ย 2.29) และการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการตลาดการจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 2.22)

ตอนที่ 4 สิ่งที่เกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอยากจะได้รับการพัฒนา และข้อเสนอแนะของ เกษตรกร

ความต้องการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอกุระติง จังหวัดเลย ต้องการได้รับการส่งเสริม มากสุดเกษตรกรต้องการได้รับการสนับสนุนด้านแหล่งน้ำสำหรับการผลิตไม้เลื้อย รองลงมาคือ การประกันราคาผลผลิตหน่อไม้ ตลาดและแหล่งจำหน่าย

ผลผลิตหน่อไม้ สนับสนุนเงินทุนให้เกษตรกร การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตเพื่อจำหน่าย และการส่งเสริมความรู้ในการผลิตหน่อไม้ให้เกษตรกร และฝึกอบรมให้ความรู้เกษตรกรในการแปรรูปหน่อไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการสร้างความยั่งยืนให้แก่อาชีพการผลิตไผ่เลี้ยง

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกไผ่เลี้ยงในอำเภอภูกระดึง คือการสนับสนุนแหล่งน้ำสำหรับผลิตหน่อไม้ให้เกษตรกร การขยายตลาดจำหน่ายผลผลิต สนับสนุนเงินทุน การผลิต ให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน การส่งเสริมความรู้ในการผลิตและแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า การสนับสนุนแหล่งพลังงานราคาถูก การรวมกลุ่มเพื่อการผลิต และการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุน

จากผลการวิจัย แนวทางการส่งเสริมการผลิตไผ่เลี้ยงของเกษตรกร ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่า การปลูกไผ่เลี้ยงของเกษตรกรผู้ปลูกไผ่ ในอำเภอภูกระดึง ให้ผลตอบแทนต่อไร่สูงกว่าการปลูกพืชไร่เช่นอ้อยโรงงาน หากเกษตรกรมีการจัดการระบบน้ำ และให้น้ำ และมีการตัดแต่งกิ่งไผ่ จะทำให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตไผ่เลี้ยงของเกษตรกร ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.2.1 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการปลูกไผ่เลี้ยงของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย เท่านั้น โดยทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้ปลูกไผ่เลี้ยง 214 ราย จากประชากรผู้ปลูกไผ่เลี้ยงในอำเภอภูกระดึงทั้งหมด 460 ราย ซึ่งอาจส่งผลให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความเฉพาะเจาะจงในพื้นที่เดียว ซึ่งหากจะมีการวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาจากประชากรเป้าหมายในพื้นที่อำเภออื่นเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่

3.2.2 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรด้านอารักขาพืชในจังหวัดเลย ในมุมมองของเกษตรกร ซึ่งเป็นมุมมองการพัฒนาจากมุมมอง

ความเห็นของเกษตรกรในพื้นที่ หากมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป ควรศึกษาในมุมมองของเกษตรกรต่างพื้นที่ และจากมุมมองของหน่วยงานในพื้นที่ ที่มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร อาจได้ข้อค้นพบใหม่ที่น่าสนใจ สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาการเกษตรต่อไป

แนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง

เรื่องที่ต้องส่งเสริม	วิธีการส่งเสริม
1. ด้านความรู้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ในการปลูกและจัดการไม้เลื้อย 2. ความรู้ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต 3. การเพิ่มผลผลิตหน่อไม้ 4. การลดต้นทุนการผลิต 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฝึกอบรมให้ความรู้ 2. ศึกษาดูงานแปลงต้นแบบ 3. ส่งเสริมแปลงเรียนรู้ 4. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5. การศึกษาดูงาน
2. ด้านปัจจัยการผลิต <ol style="list-style-type: none"> 1. เงินทุน 2. แหล่งน้ำ / ระบบน้ำ 3. วัสดุอุปกรณ์สำหรับการแปรรูป 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนสินเชื่อให้เกษตรกร 2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการจัดทำระบบน้ำ เช่นกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมทรัพยากรฯ
3. การพัฒนาคุณภาพผลผลิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมการผลิตที่ได้การรับรองมาตรฐานผลผลิต เช่น GAP. 2. สร้างสถานที่แปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ได้มาตรฐาน อย. และมาตรฐานอุตสาหกรรม
4. ด้านการตลาด <ol style="list-style-type: none"> 1. จุดรับซื้อผลผลิตของเกษตรกร 2. การประกันราคาผลผลิต 3. ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีแหล่งรวบรวมและรับซื้อผลผลิตของเกษตรกร 2. ส่งเสริมการทำสัญญาซื้อขายผลผลิตเพื่อประกันราคาผลผลิต 3. เพิ่มช่องทางจำหน่าย ได้แก่การขายตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ และตลาดออนไลน์ 4. เพิ่มความหลากหลายของสินค้าเพื่อรองรับความต้องการของตลาด

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยศรี

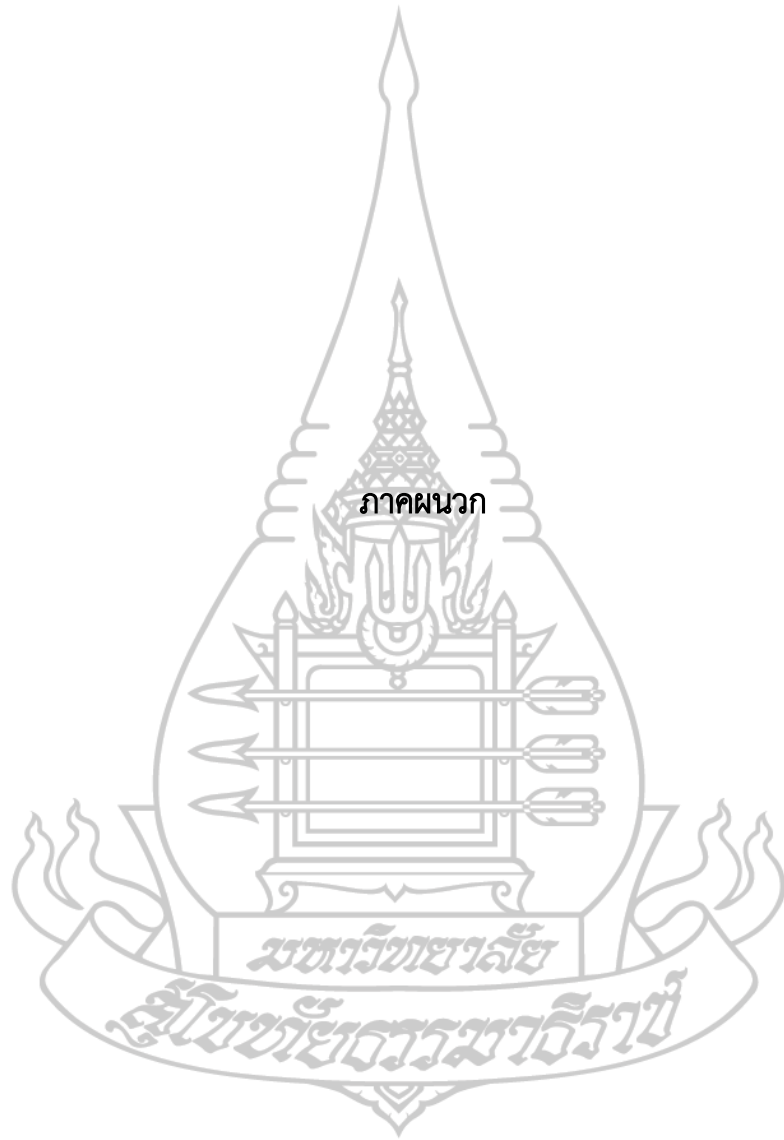
นครินทรวิโรฒราชวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กรมป่าไม้. 2541. การใช้ประโยชน์ไม้ชั้นพื้นฐาน. 168 น.
- กรมป่าไม้. 2534. ความรู้สำหรับประชาชนเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้. 24 น.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555). *การกำหนดความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การทำงานส่งเสริมการเกษตรกับชุมชน*. นนทบุรี : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). *คู่มือการปฏิบัติงานระบบส่งเสริมการเกษตร(Training and Visit System : T & V System)*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). *แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 – 2579 และแผนปฏิบัติงานระยะ 5 ปี พ.ศ. 2560 – 2564*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร รายงานผลการปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรผ่านระบบ ทบก. และแอปพลิเคชัน DOAE Farmbook ปี 2562*. สืบค้นจาก http://farmer.doae.go.th/ecoplant/eco_report/report_fmddfbd62
- กิสณะ ต้นเจริญ และสุพล ชาญรักษ์. 2548. ไม้ตง. <http://web.ku.ac.th/agri/paitong/topic3.htm>.
- โกวิทย์ สมบุญ และคณะ. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์). การปลูกและการจัดการไม้. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. 56 น.
- จำเรียง จันทระประภา. (2559). *สำนักงานราชบัณฑิตยสภา body of knowledge – knowledge – knowledge management (km)*. ค้นคืนวันที่ 31 สิงหาคม, 2559, จาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=body-of-knowledge-knowledge-knowledge-management-km>.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ. (2555). *จิตวิทยาทั่วไป*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจษฎา กายย์ไชย. (2556). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2556). “วิธีการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 8 นนทบุรี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2561). เทคนิค วิธีการและการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ใน *ประมวลสาระชุดวิชา 91720 การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* หน่วยที่ 5 (น. 5-14). นนทบุรี: สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณรงค์ สมพงษ์. (2560). ใน *ประมวลสาระชุดวิชา 91727 การบริหารและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. นนทบุรี: สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2559). *องค์การแห่งความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: แชน โฟร์ พรินติ้ง.
- นาฏสุดา เขมณะสิริ. (2548). *การฝึกอบรมเกษตรกร: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพมหานคร.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2561). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ใน *ประมวลสาระชุดวิชา 91720 การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* หน่วยที่ 4 (น. 4-41). นนทบุรี: สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พลสรานู สราญรมย์. (2561). บทบาท หน้าที่ และศักยภาพของนักส่งเสริมการเกษตร ใน *ประมวลสาระชุดวิชา 91720 การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* หน่วยที่ 8 (น. 8-23). นนทบุรี: สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ (มหาชน)
- มานิตย์ ลาเกลี้ยง. (2557). *การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: แชน โฟร์ พรินติ้ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). “*ความรู้*” ใน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระ

- ชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2544. กรุงเทพมหานคร: ศรีวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์. หน้า 243
 _____ . (2546). *บทบาท*. ใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542.
- วิภา พงศ์พัฒนานนท์. (2551). *บทบาทในการจัดทำแผนชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
 ประจำตำบลในเขตภาคกลาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้
 ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วนิดา สุบรรณเสณี. 2539. ของป่าในประเทศไทย. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. 188 น.
- สนธยา พลศรี. (2550). *เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- สมคิด บางโม. (2553). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒนา.
- สรายุทธ กันหลง. (2555). การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Cronbach's alpha. ค้นคืน
 วันที่ 27 ตุลาคม, 2560, จาก <http://www.ipernity.com/blog/248956/424773>.
- สมยศ แสงนิล. 2536. การใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมในการประมาณหาผลผลิตของไม้ไฟใน
 ภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม. (2556). การเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร
 ใน *เอกสารการสอน* หน่วยที่ 11 (น. 1-11). นนทบุรี: สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และ
 สหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย. (2560). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560*.
 เลย: สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย. (2561). *รายงานผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
 การเกษตรระดับอำเภอ (DW) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. เลย: สำนักงานเกษตร
 จังหวัดเลย.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเลย. (2562) *รายงานวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดเลย*.
 สืบค้นจาก <http://loeilocal.go.th/public/history/data/index/menu/22>
- ผุสดี จันทร. (2556). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตร
 หมู่บ้านในจังหวัดนครนายก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้
 ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อึ้งวางค์ นาคนรพร. (2549). *การถ่ายทอดความรู้การเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำ
 อำเภอในเขตภาคกลาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาบัณฑิต ไม้ได้
 ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

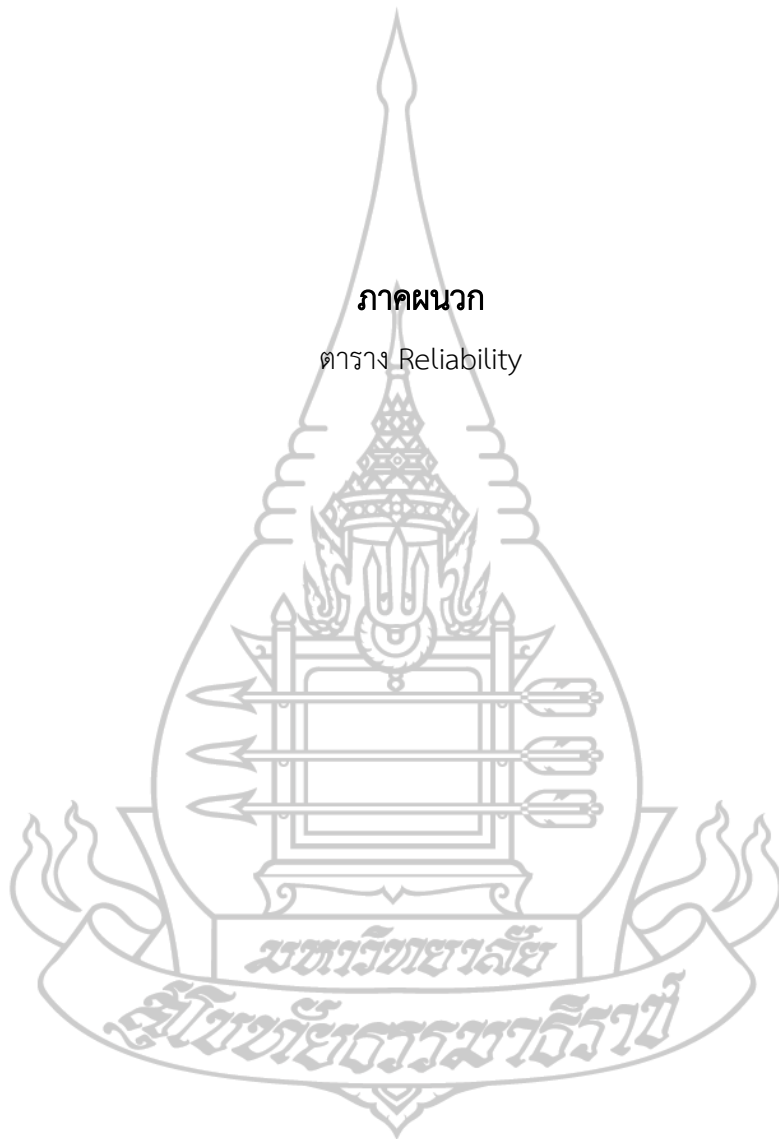
ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ภาคผนวก

ตาราง Reliability

Reliability

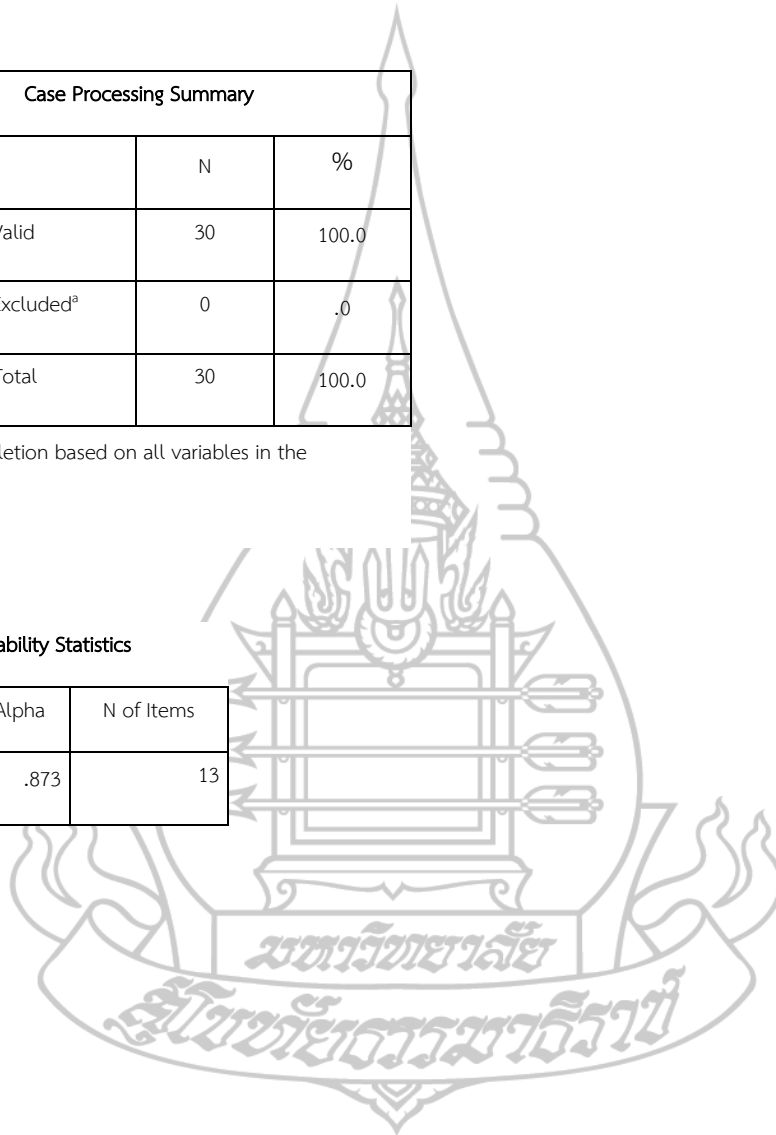
Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

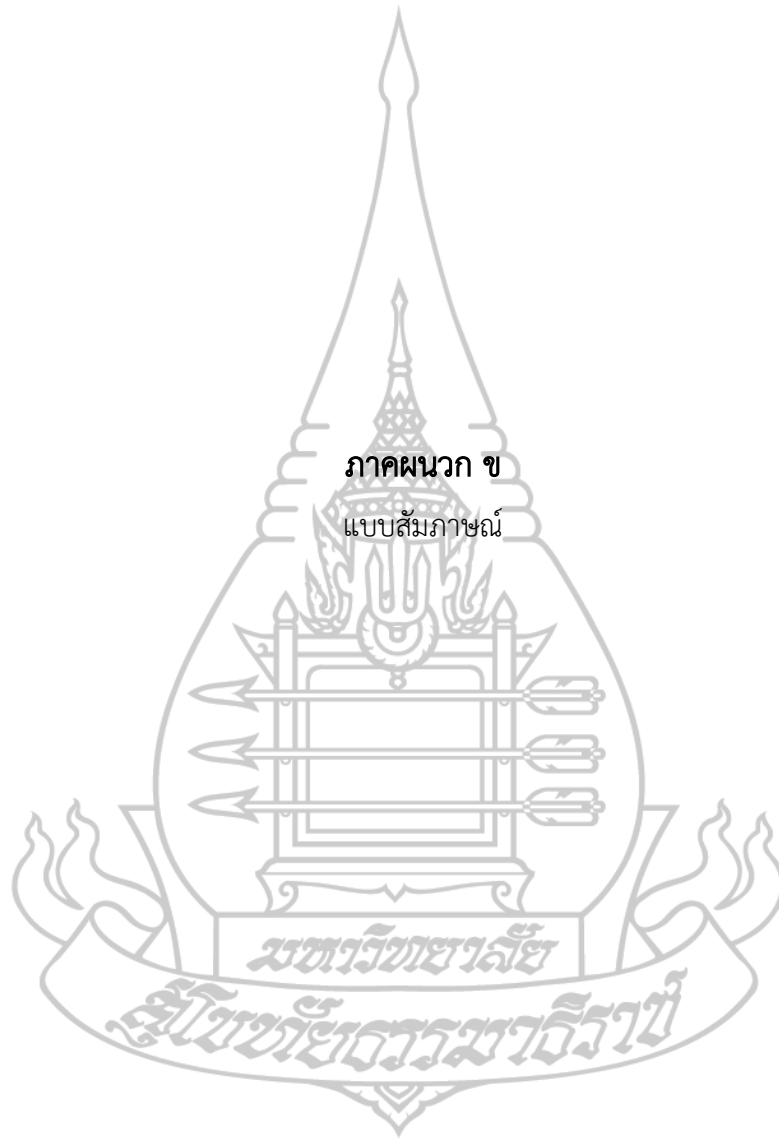
a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.873	13

Item-Total Statistics				
สภาพปัญหา	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1. ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการผลิตไม้เลื่อย	22.90	89.610	.563	.866
2. ปัญหาเรื่องแหล่งน้ำในการผลิตไม้เลื่อย	22.00	83.310	.417	.875
3. ปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ปลูกไม้เลื่อย	22.93	90.064	.584	.866
4. ปัญหาด้านแรงงาน	22.83	87.109	.618	.863
สภาพปัญหา	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
5. ปัญหาผลผลิตไม่ได้คุณภาพ	22.77	89.357	.421	.870
6. ปัญหาด้านเงินลงทุน	21.30	73.666	.736	.852
7. การปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหา	22.23	77.978	.758	.851
8. ปัญหาโรคพืช	23.07	92.616	.470	.871
9. ปัญหาด้านแมลงศัตรูพืช	22.67	92.920	.317	.879
10. การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการตลาดจำหน่าย	22.10	80.852	.601	.861
11. ปัญหาด้านแหล่งรับซื้อ	21.97	78.447	.636	.859
12. ปัญหาด้านราคาจำหน่ายผลผลิต	21.97	79.551	.670	.856
13. ปัญหาด้านความรู้ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มรายได้	22.07	78.202	.670	.856

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

คำชี้แจง :

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นเครื่องมือการวิจัยสำหรับวิทยานิพนธ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
 - 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
 - 2.2 เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
 - 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
 - 2.4 เพื่อศึกษาการรับรู้และความต้องการในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการปลูกไม้เลื้อยของ เกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
3. เลขที่แบบสัมภาษณ์ไว้เพื่อการติดตามแบบสัมภาษณ์เท่านั้น
4. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
 - ตอนที่ 2. สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
 - ตอนที่ 3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของการปลูกไม้เลื้อย
 - ตอนที่ 4. ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวกับการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกรปลูกไม้เลื้อยอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
5. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง และผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ใน () หน้าข้อความที่ต้องการ และ/หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

นายชายแดน ภาวะโคตร

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยในอำเภอกุระติง จังหวัดเลย

คำแนะนำ: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความและเติมข้อความลงในช่องว่างของแต่ละคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ ปี (มากกว่า 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
3. ระดับการศึกษา

() 1. ไม่ได้รับการศึกษา	() 2. ประถมศึกษา
() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	() 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
() 5. อนุปริญญา / ปวส.	() 6. ปริญญาตรี
() 7. สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	() 8. อื่น ๆ ระบุ
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คน
5. จำนวนแรงงานในครัวเรือน คน

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

6. รายได้รวมของครอบครัว (ไม่หักค่าใช้จ่าย)

() 1. รายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตร	บาท/ปี
() 2. รายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตร	บาท/ปี
() 3. รวมรายได้ทั้งหมด	บาท/ปี
7. ลักษณะการถือครองที่ดินจำนวน ไร่

() 1. ที่ดินตนเอง จำนวน	ไร่
() 2. ที่ดินเช่า จำนวน	ไร่
() 3. ที่ดินซึ่งไม่เสียค่าเช่า/บุคคลอื่นให้ทำกิน จำนวน	ไร่
() 4. รวมพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน	ไร่
8. นอกจากการปลูกไม้เลื้อยแล้วท่านปลูกพืชอะไรอีก

() 1. ข้าว	() 2. อ้อยโรงงาน
() 3. มันสำปะหลัง	() 4. ยางพารา
() 5. อื่น ๆ (ระบุ).....	() 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

ข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกร

9. การเป็นสมาชิกสถาบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. กลุ่มแปลงใหญ่ไม้เลื้อย	
() 2. กลุ่มเกษตรกร	
() 3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	
() 4. กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	
() 5. กลุ่มลูกค้า ธกส.	
() 6. อื่น ๆ (ระบุ).....	

10. การรับข้อมูลข่าวสาร/ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. หนังสือพิมพ์ () 2. อินเทอร์เน็ต () 3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
การเกษตร
() 4. โทรทัศน์ () 5.วารสาร/นิตยสาร () 6.ญาติ/เพื่อนบ้าน
() 7. วิทยุ () 8.การฝึกอบรม () 9.อื่น ๆ
(ระบุ).....

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตไม้เลื้อยของเกษตรกรในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

คำแนะนำ: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความและเติมข้อความลงในช่องว่างของแต่ละคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

สภาพการผลิตทั่วไป

- พื้นที่ปลูกไม้เลื้อย จำนวน ไร่ จำนวน กอ / ไร่
- ประสบการณ์การปลูกไม้เลื้อย ปี
- แหล่งที่มาของกิ่งพันธุ์
 - () 1. จากการสนับสนุนของทางราชการ () 2. จากการเพาะพันธุ์เอง
 - () 3. ซื้อกิ่งพันธุ์จากเพื่อนบ้าน () 4. อื่นๆ (ระบุ).....
- ระยะปลูก
 - () 1. ระยะ 4x 4 เมตร () 2. ระยะ 3 x 3 เมตร
 - () 3. ระยะ 3 X 2 เมตร () 4. อื่น ๆ (ระบุ) ระยะ X เมตร
- วิธีการให้น้ำสำหรับการปลูกไม้เลื้อย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. ไม่ได้ให้น้ำ(ข้ามไปตอบข้อ 8) () 2. ระบบสปริงเกอร์
 - () 3. ปล่อน้ำรด..... () 4. วิธีอื่น ๆ (ระบุ)
- แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตไม้เลื้อย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. บ่อน้ำ () 2. น้ำบาดาล
 - () 3. แม่น้ำ (ระบุชื่อ)..... () 4. แหล่งน้ำอื่น ๆ (ระบุ)
- ความถี่ในการให้น้ำในการปลูกไม้เลื้อย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. ไม่ได้ให้น้ำ(อาศัยน้ำฝนเท่านั้น) () 2.จำนวน 1-2 วันต่อครั้ง
 - () 3. จำนวน 3-5 วันต่อครั้ง () 4. มากกว่า 5 วัน / ครั้ง
- การปรับปรุงบำรุงดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. ปุ๋ยคอก จำนวน กิโลกรัมต่อไร่
 - () 2. ปุ๋ยหมัก จำนวน กิโลกรัมต่อไร่
 - () 2. ปุ๋ยเคมี สูตร..... จำนวน กิโลกรัมต่อไร่

9. การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงในการปลูกไม้เลื้อย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ไม่ใช่
- () 2. ใช้สารเคมีป้องกันโรคไม้ ระบุชื่อสารเคมี.....
- () 3. ใช้สารเคมีป้องกันแมลงศัตรูไม้ ระบุชื่อสารเคมี.....
10. แหล่งจำหน่ายผลผลิตไม้เลื้อย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. จำหน่ายให้พ่อค้าในหมู่บ้าน () 2. พ่อค้าจากต่างถิ่นมารับซื้อ
- () 3. อื่น ๆ(ระบุ)
11. รูปแบบการจำหน่าย
- () 1. จำหน่ายหน่อไม้สดเท่านั้น
- () 2. จำหน่ายหน่อไม้แปรรูปเท่านั้น
- () 3. จำหน่ายทั้งหน่อไม้สดและแปรรูป
12. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี จำนวน กิโลกรัม
13. รายได้ต่อไร่จากการปลูกไม้เลื้อยในรอบปี 2562 จำนวน บาท
- 13.1 จำหน่ายผลผลิตหน่อไม้สด บาท
- 13.2 จำหน่ายผลผลิตหน่อไม้แปรรูป บาท
- 13.3 จำหน่ายกิ่งพันธุ์ บาท
- 13.4 อื่น (ระบุ)บาท
- รวมเป็นเงิน บาท**
14. รายจ่ายต่อไร่ จากการผลิตไม้เลื้อย ในรอบปี 2562
- 14.1 ค่าปุ๋ย 14.1.1 ปุ๋ยเคมี บาท / ไร่
- 14.1.2 ปุ๋ยอินทรีย์..... บาท/ไร่
- 14.2 ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดแมลง บาท / ไร่
- 14.3 ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคไม้ บาท / ไร่
- 14.4 ค่าจ้างตัดแต่งกิ่ง บาท / ไร่
- 14.5 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งหน่อไม้ บาท / ไร่
- 14.5 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ค่าไฟฟ้า ในการให้น้ำหน่อไม้ บาท / ไร่
- 14.6 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ระบุ) บาท / ไร่
- รวมค่าใช้จ่าย บาท**

คำแนะนำ: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ลงในช่องว่างของแต่ละคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ ในการผลิตไม้เลื้อยของท่านได้ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติดังนี้หรือไม่

วิธีปฏิบัติ	การปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. การเตรียมดิน		
1.1 มีการไถพรวนดินตากดินก่อนปลูกประมาณ 2 สัปดาห์		
1.2 มีการปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอก่อนปลูก		
1.3 มีการปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์		
2. การปลูก		
2.1 มีการขุดหลุมปลูก ขนาด 50 x 50 x 50 เซนติเมตร		
2.2 มีการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยหินฟอสเฟส 300- 500 กรัม		
2.3 มีการรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก 1 กิโลกรัม		
2.4 มีการรองก้นหลุมก่อนปลูกด้วยสารกำจัดแมลง		
2.5 ปลูกต้นไม้เลื้อย 45 องศากับพื้นดิน		
2.6 มีการปักไม้เป็นหลักป้องกันลม		
2.7 มีการปลูกพืชแซมในแปลงไม้		
3. การให้น้ำและการจัดการความชุ่มชื้นของดิน		
3.1 มีระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ในแปลงปลูกไม้เลื้อย		
3.2 มีระบบน้ำหยดในแปลงปลูกไม้		
3.3 มีการให้น้ำตามสภาพแวดล้อม และกำหนดระยะเวลาการให้น้ำ		
3.4 มีการคลุมโคนต้นด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น ฟางข้าว ใบไม้ หญ้าแห้ง		
4. การใส่ปุ๋ย		
4.1 ใส่ปุ๋ยคอก / ปุ๋ยหมัก		
4.2 ใส่ปุ๋ยเคมี		
5. การตัดหน่อไม้เมื่อได้ขนาดและความสูงตามกำหนด		
6. การล้างทำความสะอาดหน่อไม้ก่อนจำหน่าย		
7. การคัดแยกหน่อไม้ตามขนาดก่อนจำหน่าย		
8. การแปรรูปก่อนจำหน่ายหน่อไม้		
9. การตัดแต่งกิ่งไม้ตอนต้นฤดูการผลิตใหม่		
10. การพรวนดินรอบโคนไม้		

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการปลูกไม้เลื้อย ในอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

คำแนะนำ: ให้เติมเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

4 หมายถึง มีปัญหามาก

3 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

2 หมายถึง มีปัญหาน้อย

1 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

สภาพปัญหา	ระดับของปัญหา					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
ด้านการผลิต						
1.ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการผลิตไม้เลื้อย						
2.ปัญหาเรื่องแหล่งน้ำในการผลิตไม้เลื้อย						
3.ปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดิน						
4.ปัญหาด้านแรงงาน						
5. ปัญหาผลผลิตไม่ได้คุณภาพ						
6. ปัญหาด้านเงินลงทุน						
7. การปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคที่พบในการผลิตไม้เลื้อย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร						
8.ปัญหาโรคพืช						
9.ปัญหาด้านแมลงศัตรูพืช						
ผลผลิตและช่องทางการตลาด						
10. การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการตลาดการจำหน่าย						
11. ปัญหาด้านแหล่งรับซื้อ						
12.ปัญหาด้านราคาจำหน่ายผลผลิต						
13. ปัญหาด้านความรู้ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มรายได้						
14. ปัญหาอื่นๆ.....						

ตอนที่ 4. ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวกับการปลูกไม้เลื้อยของเกษตรกร จังหวัดเลย

สิ่งที่เกษตรกรผู้ปลูกไม้เลื้อยต้องการการพัฒนา และส่งเสริม

.....

.....

.....

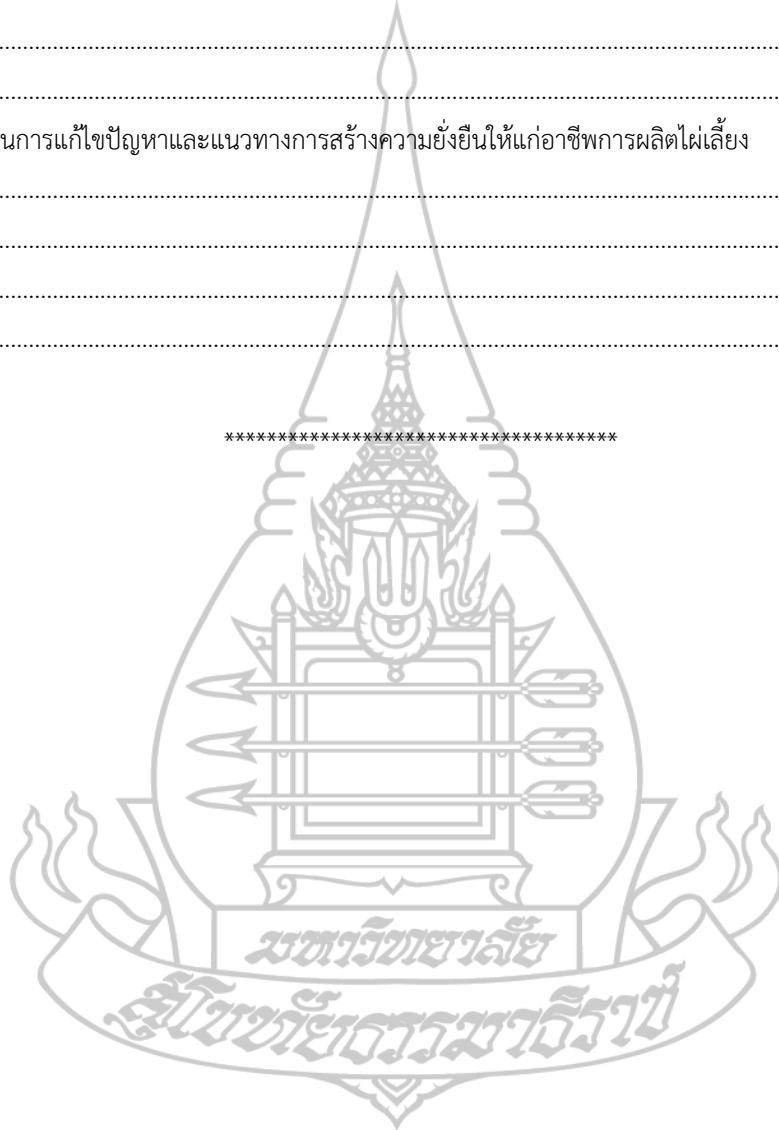
.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการสร้างความยั่งยืนให้แก่อาชีพการผลิตไม้เลื้อย

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายชายแดน ภาวะโคตร
วัน เดือน ปี เกิด	16 มกราคม 2519
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2542
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

